

Ruotsinpyhtää Torpparinmäki (Tesjoki) Holmgård. Kivikautisen asuin-
paikan kaivaus ajalla 22.5.-11.6.1956.

Kertomukseen liittyvät kartat 1- 93.

valokuvat (filmit 22074-22092, 22121-
löydökset KM 13.957:1-350. 22124)

Autoilija Arvo Felin oli v. 1955 syksyllä löytänyt Ruotsinpyhtään
Tesjoen kylän Holmgårdin hiekkakuopasta tyypillisen kampakeramiikan
tyylisiä saviastian paloja, pii-, kvartsi- ja kivilaji-iskoksia sekä
isoja pälaneita eläimen luita (KM 13841:1-3). Nämä hän oli kertomansa
mukaan ottanut soranajon yhteydessä talteen kyseisen hiekkakuopan val-
tiolle kuuluvasta osasta, noin 2-3 m maan pinnan alapuolelta (liite 5).
Amanuenssi Meinanderin käytyä samana syksynä paikalla ja kun muinais-
jäännökset olivat jatkuvan soranajon vuoksi vaarassa tuhoutua, rauhoit-
ti Muinaistieteellinen Toimikunta paikan ja otti sen tutkimisen seuraa-
van kesän ohjelmaansa määräten allekirjoittaneen työn suorittajaksi.
Tutkimukset suoritin ajalla 22.5.-11.6. 1956. Tästä ajasta oli kaksi
edellistä viikkoa apunani ylioppilas Gunlög Ahlbäck.

Kyseinen asuinpaikka sijaitsee n. 6 km Loviisan asemalta koilliseen
ja n. 10 km Strömforsista länsilounaaseen (liite 1).

Asuinpaikka on Suomenlahteen laskevan Tesjoen varrella n. 11 km joen
suusta kohoavalla mäellä. Tältä kohdalta noin puoli kilometriä ylöspäin
jokea laskee pitkä Terva- eli Långfors ja vastaavasti noin 1 km alapuo-
lella pauhaa Holmgårdin koski. Näiden välillä on pari pienempää koskea.

Asuinpaikkamäki putoaa pohjoispuolella melko jyrkästi jokeen, länsi-
puolella sitä vastoin rinne laskeutuu hiukan loivemmin peltoaukeamalle,
joka eteläpuolella mäkeä muuttuu vesiperäiseksi korveksi. Etelään päin
mäen rinne laskeutuu yleensä tasaisen loivasti, mutta suon yläpuolella
oli suuria siirtolohkareita osoittamassa vanhan rannan sijaintia.
I kaivausalueesta itään päin työntyy pohjoisesta päin mäen rinteeseen
poukama. Tästä itään päin maa kohoaa suunnilleen entiselle korkeudelle
isoinen siirtokivilohkareineen, kunnes se laskeutuu useita rantatörmä
muodostaen jokeen.

Holmgårdin kosken yläpuolella olevan pienemmän kosken kohdalta ja
alapuolelta peltomaa työntyi hiljalleen kohoten länteen päin muuttuen
jo mainituksi korveksi. Näin ollen on kyseinen mäki ollut saarena vie-
lä ilmeisesti verrattain myöhäänkin. Siihen viittaa sekin, että vesi
keväisin tulvii suolla ja yli suon poikki kulkevan tien, joskaan tul-
va ei uloitu suon molemmiin puolin leviävälle peltoaukeamille.

Vaakituksen kiintopisteenä käytettiin Långforsin kosken suvannon veden pinnan korkeutta. Tämä oli Helsingin Maanviljelysinsinööriin insinööri Tarumaan vanhoista perkauskartoista lukemana 6,5 m merenpinnan yläpuolella.

I kaivausalueen kiintopisteenä käytettiin ruudun I:18 itäpuolella ollutta kantoa. Sen korkeudeksi saatiin 24.58 m y.m.p.

II kaivausalueen kiintopisteenä oli alueen länsipuolella ollut maa-kivi, jonka korkeudeksi saatiin 21.72 m y.m.p.

Pintaprofiilissa (liite 4) sijaitsee I kaivausalue maan korkeimmalla kohdalla, keskimäärin 12 m suon pinnan ja 18 m joen pinnan yläpuolella. Suolta maa kohoaa ensin tasaisesti ja muodostaa sitten rantavallin rantakivikkoineen (pisteet B-C). Tämän jälkeen seuraa miltei vaakasuoraa, jonka loputtua on pieni vanha hiekkakuoppa (E-G). Tätä seuraa komea ranta suurine lohkareineen (G-L, kuva 73). Täältä maa kohoaa jokseenkin tasaisesti tutkitulle I alueelle saakka. Välillä on vain pari entistä hiekkakuoppaa (R-U ja U-Y). Tutkitun alueen jälkeen maa pintaprofiilissa laskeutuu tasaisesti suunnilleen sille paikalle, mistä autoilija Felin teki ensimmäiset löydöt (c). Tästä pisteestä maa putoaa jyrkästi pisteeseen h, josta laskeutuu ranta nykyiseen tulva-vesi- ja normaali joen pintaan (h-i ja j-k).

Paikalla olevasta suuresta sorakuopasta (liite 3) oli hiekkaa ajettu jo vuosikymmenien ajan. Autoilija Felin kertoi jo noin parikymmentä vuotta sitten tavatun suunnilleen kuopan keskivaiheilta saviastian palasia ja kivettyjä tulisijoja, joita oli pidetty mustalaisleirin jätteinä. Kuopan reunassa näkyi kaikkialla muualla paitsi pohjoispäässä hyvin erottuva n. 15 sentin vahvuinen punainen hiekkakerros humuksen alla. Kvartsi- ja limsiöiskennäisiä poimittiin runsaimmin I alueen ja "nokan" väliltä. Täältä tavattiin myös useita kivetyn lieden jätteitä. (liite 5). II kaivausalueen puoleisesta kuopan lounaisreunasta löytyi palaneen luun siruja.

Kuopan ympärillä kasvoi metsää. Lukuunottamatta pohjois- ja luoteisreunaa, jossa hiekkaa oli eniten otettu, kohosi tiheä paikoin miltei läpipääsemätön matala kuusikko, jossa siellä täällä kasvoi isompia kuusia ja mäntyjä. Kuopan itäreunan aluskasvillisuutena oli sammalta, puolukkaa, mustikkaa ja variksenmarjaa. Tiheimmistä kuusikkokohdista puuttui aluskasvillisuus.

Sorakuopan itäreunalta, siirtolaisten osasta kuoppaa tutkittiin n. 160 m² suuruinen alue 4 m² ruutuihin paalutettuna. Humuskerros oli ruudussa I:18 n. 5 sm vahva, jonka alla oli tavanmukainen 13 sm paksu

punainen kerros. Pinnalla hiekka oli hienoa, noin 25 sm syvyydessä se muuttui karkeammaksi. Ruudun V:14 pohjoisreunassa sammal 3 sm, huuhtoutunut harmaa kerros 6 sm ja punertava kulttuurikerros 10 sm.

Kulttuurikerroksen vahvuus oli keskimäärin n. 43 sm. Heikoin se oli ruuduissa II:3, II:4, ja II:5 19-22 sm. Muualla kulttuurikerros oli jokseenkin tasapaksua. Vahvimmat kohdat olivat ruuduissa II:6, III:15, ja III:16. Näissä kulttuurikerros oli 74-79 sm paksua. Ne olivatkin liesiruutuja. Ruuduissa, joissa ei ollut liesiä eikä likamaalaikkuja kulttuurikerros oli vahvin ruuduissa IV:14 ja VIII:14 44-45 sm, heikoin ruuduissa III:8, III:9 ja III:10 34, 29 ja 30 sm. (liite 6).

Löydösrunksaus oli suurin kaivausalueen itäreunassa ruudussa VII:14, mistä itään ja samalla alaspäin löydökset vähenivät, Viimeinen kvartsiiskos löytyi itälinjan koekuopasta 7, jossa myös vielä hyvin heikosti näkyi punertavaa kulttuurikerrosta. Koekuopassa 8 oli vain karkeahkoa hiekkaa. Koekuopissa 10-12 oli selvää karkeaa rantahiekkaa. Näin ollen asuinpaikan alareuna kaivausalueen itäpuolella on n. 21-22 m y.m.p. (liite 7).

Muutoin oli vähiten löydöksiä ruuduissa I:3, II:1-6. Täältä löytötiheys suureni pohjoiseen ja itään päin.

Pohjoisessa koekuopparivissä löydökset harvenivat pohjoislinjan kuopasta 17 alkaen. Viimeiset löydöt olivat koekuopasta n:o 16: 1 kvartsiiskennäinen ja pohjoislinjan kuopasta 23 1 limsiöiskos. Pohjoislinjan kuopasta 15 alkaen muuttui ylempänä ollut karkea hiekka hienommaksi ja vaaleammaksi, kellertäväksi. Kulttuurikerroksen väriä ei juuri erottanut. Profiilileikkauksen kohdalta olivat kaiken todennäköisyyden mukaan peräisin ensimmäiset talteen otetut suuret luut ja saviastian palat, joten näillä kohdin viimeistään löydöt loppuivat. Koekuopassa n:o 60 oli vielä n. 20 sm vahva punainen kerros, mutta löytöjä ei tavattu, paitsi tällä kohdin kuopan reunalta iso saviastian pala (KM 13.957: 343). Täten löydösten alaraja on n. 20 m y.m.p. (liite 5).

Kiinteistä muinaisjäännöksistä olivat huomattavimpia tutkitut 21 kivettyä tulisijaa I alueella. Sorakuopan reunassa olleista antaa yleiskuvan kuopan itäreunan profiilipiirros erikoisprofiileineen (liitteet 8-12).

Tutkitut liedet: (liite 6):

1. Ruudussa I:1 lieden jätteitä (liite 13).
2. Ruudussa II:6 liesi, josta vain ylin kerros kartoitettiin. Muuten siitä kaivettiin vain pohjan korkeuden toteamiseksi kivet. (Liite 14)
3. Ruudussa II:9 pieni liesi suuremman kehän sisällä (liitteet 15-16).

4. Ruuduissa I:9-II:9-II:10 hajanainen liesi sorakuopan reunalla. (liitteet 17-19)
5. Ruuduissa II:9-II:10 pyöreän karstakehän ympäröimä liesi (liitteet 20-23).
6. Ruudussa II:10 lieden puolikas, josta ei pintakarttaa.
7. Ruudussa II:11 pyöreä liesi (liitteet 24-28).
8. Ruudussa II:12 pitkulainen liesi (liitteet 29-32).
9. Ruuduissa IV:12-IV:13-V:12-V:13 pitkulainen liesi (liitteet 33-36).
10. Ruuduissa VI:14-VII:14 pyöreähkö liesi ja
11. Ruudussa VII:14 vain osaksi kaivettu liesi (Liitteet 37-41).
12. Ruudussa VIII:14 lieden osa kaivettu (liitteet 42-43).
13. Ruudussa IX:14 kohosi kumpu, josta kaivettaessa paljastui liesi (liitteet 44-48).
14. Ruudussa II:15 pintakuopassa näytti olevan kaksi pienekköä liettä, jotka kuitenkin alempana yhtyivät (liitteet 49-51).
15. Ruuduissa II:15-III:15 pyöreähkö liesi (liitteet 52-56).
16. Ruudussa III:15 pyöreähkö liesi (liitteet 57-61).
17. Ruudussa II:16 pitkulainen liesi (liitteet 62-68).
18. Ruuduissa II:16-III:16 pieni liesi (liitteet 69-73).
19. Ruudussa III:16 pyöreä liesi (liitteet 74-76).
20. Ruudussa I:17 pitkulainen liesi (liitteet 77-79).
21. Ruudussa II:17 pyöreähkö liesi (liitteet 80-82).

22.

Näiden lisäksi tavattiin epämääräinen kiveys, jossa ei ollut tulen merkkejä ruuduissa II:5-II:6-II:8-II:9 (liitteet 83-84).

Samaten kaivettiin esiin joukko lika- ja palomaalaikkuja.

Koekuoppia kaivettiin runsaasti kuopan ympäristöön. Näistä mainittakoon:

11. Kuopasta tavattiin mm. palanutta kiven muraa.
12. Palanutta kiveä.
13. Paksu humuskerros (7-8 sm). Ei kulttuurikerrosta.
15. Ei kulttuurikerroksen merkkejä
16. Ei kulttuurikerroksen merkkejä paitsi palanutta kiveä.
18. Hyvin heikko kulttuurikerroksen väri.
19. 10 sm vahva humuskerros, ei kulttuurikerrosta, karkeaa soraa.
20. Ei havaittavaa kulttuurikerrosta. 3 sm ohut humus. Hieno hieta ulottui 35 sm syvyyteen.
21. Ei kulttuurikerrosta, karkeahkoa soraa.

22. Ei kulttuurikerrosta, humus 20-25 sm paksu, alla paksu ruostemaa.
23. Ei kulttuurikerrosta, paksu harmaan maan kerros.
24. Ei kulttuurikerrosta, karkeahko sora.
25. Kulttuurikerroksen väri oli noin 15 sm vahva. Paikan korkeus oli n. 22,5 m.
26. Paksu humus, karkea raaka sora.
27. Ei kulttuurikerrosta.
28. Hyvin karkea sora.
29. 15 sm paksu turve, karkea kivikko.
30. Karkeahko sora.
31. Selvä kulttuurikerroksen väri.
34. Heti turpeen alta hieno kivistä soraa.
35. Ei kulttuurikerrosta.
39. Noin 15 sm syvyydessä mustan tummaa maata.
40. Paksu tumma kerros.
41. Noin 15 sm paksu tumma kulttuurikerros.
42. Paksu tumma maa.
43. Hiiltä ja tummaa maata.
44. Isohkoja kiviä, alta maa tummeni.
45. Turve 10, punainen kerros 20, likamaa 8 sm, raaka maa.
46. Hieno hieta heti turpeen alta 35 sm syvälle.
47. Paksu punainen kulttuurikerros.
48. Punainen kulttuurikerros, jonka alla hiukan tummaa maata.
49. Humus 5 sm, punainen kerros 15 ja likamaa 12 sm vahva.
50. Humus 5, kulttuurikerros 20 sm vahva.
51. Vahva kulttuurikerros, jonka alaosassa oli hyvin tummaa hiekkaa.
52. Vahva punainen kerros.
53. Punainen ja alla tumma kerros.
54. Paksu tumma kulttuurikerros.
55. Kovaa kivikkoa.
56. Punaista hiekkaa, sen alta tummempaa ja palaneita kiviä.
57. Heti turpeen alta runsaasti palanutta kiveä.
58. Tumma maa, joka 40 sm syvyydellä yhä musteni ja josta löytyi hiiltä ja palanutta kiveä.
59. Noin 40 sm syvyydellä alkoi puhdas hiekka.
60. Noin 40 sm vahva punainen kerros.
61. Noin 15 sm vahva punainen kerros.
62. Noin 15 sm paksu punainen kerros.

Paikalla, mistä autoilija Felin väitti ensimmäisten löytöjensä tulleen, kaivettiin sarakuopan seinä suoraksi profiiliksi. Mitään kult-

tuurikerroksen jälkiä ei tavattu edes lähellä maan pintaa saati sitten 2-3 m syvyydestä. Hiekka oli paikalla luonnollisesti kerrostuneena, joten mainitut löydöt lienevät joutuneet noin syvälle suuremman osan kuopan reunaa suistuttua alas. Näin ollen saattoi löydöt tehdä in situ koskemattomasta kulttuurimaasta, kuten löytäjä esitti.

I kaivausalueen itäpuolella 2-30 m päässä olevista kuopista havaittiin myös joitakin kulttuurimaan merkkejä, mutta kauempaa ei enää mitään.

Irtaimia löytöjä saatiin I kaivausalueelta seuraavasti:

Kvartsi-iskoksia	905
Saviastian paloja	148
Hioimia	1
Liesikiviä	1
Lahoa puuta ?	84
Limsiöiskoksia	115
Palanutta luuta	27
Kivi-iskennäisiä tai -esineitä	34
Saviesineen palasia	3
Asbestikeramiikan paloja	3
Limsiöesineitä	3
Hiiltä	x

Koekuopista:

Kvartsi-iskoksia	91
Limsiöiskoksia	39
Saviastian paloja	31
Saviesineen kappaleita	1
Palanutta luuta	17
Kivilaji-iskosia	12
Hiiltä	x

Pohjoislinjan kuopista:

Kvartsi-iskoksia	25
Limsiöiskoksia	10
Saviastian paloja	15
Palaneen luun siruja	3
Kivilaji-iskoksia	2

Itälinjan kuopista:

Kvartsi-iskennäisiä

19

Tutkittu alue käsitti pääasiassa liesivyöhykettä. Varsinaista kivikautisen väestön oleilu- ja askarointialuetta ei I kaivausalueella tavattu. Se lienee tuhoutunut jo aikaisemmin soran otossa. Näin ollen lienevät tämän puolen tutkimukset riittävät.

Sorakuopan eteläpäästä, kyläkunnan omistavasta osasta, tutkittiin 60 m² suuruinen alue. Täällä oli jo koekuoppia kaivettaessa ilmennyt väkevä kulttuurikerros, josta oli myös löytynyt runsaasti keramiikkaa.

Maaperä: A:1 ruudun humuskerros oli 10 sm vahvuinen, josta turvetta 4 sm. Tämän alla oli koko kaivausalueella voimakkaan värinen punainen kerros, jonka alapuolella taas oli likaisen harmaata maata. Yleiskarttaan piirrettiin vain ne läiskät, jotka olivat näkyvillä raa'an maan paljastuessa ympäriltä (liite 86). Hiekka oli tällä alueella karkeata nyrkinkokoistakin kiveä sisältävää soraa.

Kulttuurikerros oli vahvinta, n. 40-50 sm, alueen länsireunassa, koska tällä puolella olivat suurimmat likamaaläiskät. Muualla vahvuus vaihteli 20 ja 36 sm:n välillä. (liite 86)

Löytötiheys oli taas suurin alueen kaakkoispuoliskossa, ruuturiiveissä 1,2 ja 3. Alaspäin mentäessä löytyivät viimeiset kvartsit koekuopasta n:o 45, mikä oli noin puolen metrin korkuisen terassin alapuolella välittömästi. Etelälinjan kuopassa 6 ei enää ollut kulttuurikerrosta. Täten asuinapaikan ikäinen ranta täällä on ollut n. 18 m y.m.p.

Kiinteät muinaisjäännökset:

Tältä alueelta löydettiin 1 kivetty tulisija ruutujen B:4-B:5-C:4-C:5 yhtymäkohdasta. Liesi, joka ehdittiin kartalle piirtää vain osittain, oli suunnilleen ellipsin muotoinen pitempi akseli n. 160 sm ja lyhyempi n. 125 sm pitkä (liitteet 92-93).

Tämän lisäksi jätteitä toisesta kiveyksestä tavattiin ruudussa B: 5. Tässä oli yhdessä runsaasti pieniä kiviä, mutta ne eivät olleet palaneita. Hiiltä ei myöskään tästä tavattu.

Pieniä pyöreitä hiili- ja nokiläiskä, mahdollisia paalun sijoja, kaivettiin 6 kappaletta: ruuduissa A:2, ruudusta B:1 2 kappaletta, ruudusta D:1, ruudusta D:2. Nämä viisi muodostivat noin ympyrän kaaren kolmanneksen, jonka säde on n. 3,5 m. Edelleen ruudusta B:5.yksi hiililäiskä.

Ympäröivästä pitelemättömästä maasta erottuvina havaittiin 4 isoa likaisen ruskean harmaan maan aluetta. Ruuduissa B:1, C:1 ja D:2 kulki suunnilleen itä-länsi suuntaisesti ojamainen, keskimäärin noin 125 sm leveä uoma, josta kaivettiin todennäköisesti vain osa. Tämä ulottui syvimmillään 50-60 sm muun kulttuurikerroksen alapuolelle. Toisesta tämänlaisesta ojasta tavattiin osa ruuduissa D:1-E:1. Se oli noin 1 m levyinen ja ulottui 24-33 sm muun kulttuurikerroksen alapuolelle. - Edellisestä ojasta jatkui viistosti luoteeseen likamaa-alue, jossa ruskean värisen lisäksi oli punertavaa palomaata. Ruskean harmaa ulottui 53 ja palomaa 21 sm ympäröivää kulttuurikerrosta alemmaksi. Iso epämääräisen muotoinen harmaan ruskea likamaaläiskä oli suurimmalta osaltaan ruuduissa B:2-B:3-B:4-C:3-D:3. Se ulottui keskimäärin 30 sm muun kulttuurikerroksen alapuolelle. - 4. likamaa-alue oli lieden toisella, luoteispuolella.

Erillisiä pienempiä ruskean harmaita likamaaläiskä tavattiin 12 kpl ja palomaaaläiskä 1 kpl.

Näiden lisäksi oli sorakuopan reunassa olleen pienemmän kuopan pohjalla voimakkaita punaisen ja ruskean värisiä läiskä, palaneita kiviä ja nokimaata. Itse tämä kuoppa, jonka laisia oli pari kappaletta sorakuopan itäreunallakin (liite 85), oli todennäköisesti vanha hiekkakuoppa, jonka reunat olivat murtuneet alas (liitteet 88-91).

Irrallisia löydöksiä kertyi II alueelta 150 luettelonumeroa (liite 87).

Saviastian paloja ja murusia	n.1125
Asbestikeramiikan paloja	5
Saviesineen kappaleita	42
Savi-idolin kappaleita	3
Verkonpainokiviä (luumumaisia) ?	4
Kiviesineen sirpaleita	10
Hioimia tai kappaleita	6
Kiviesineitä	1
Kivilaji-iskennäisiä	174
Kvartsiesineitä	14
Kvartsi-iskennäisiä	n.2400
Limsiöesineitä ja kappaleita	2
" iskennäisiä	136
Palaneita luun siruja	24
" liesikiviä	10
Hiiltä	x
Kulttuurimaata	x

Etelälinjan kuopista löydettiin:

Kvartsi-iskoksia	2
Limsiöiskoksia	1

Hajalöytöjä sorakuopan alueelta saatiin:

Saviastian paloja	11
Kvartsi-iskoksia	69
Limsiöiskoksia	47
Kivilaji-iskoksia	3
Palaneen luun siruja	4

Pätärin perunapellosta poimittiin:

Kvartsi-iskoksia	4
Limsiöiskoksia	1

Kampakeramiikkaa, etupäässä Äyräpään tyyliä II:1 esiintyi yli koko alueen. Muutama pala oli myös tyyliä II:2. Lisäksi löytyi pienehköjä paloja, joissa oli kynnen jäljen näköisiä painanteita ja toisia, joissa, oli ikäänkuin sormen pään painanteita.

Lukuisat koekuopat, joita tehtiin ympäri sorakuopan osoittivat kivikaudella asutun alueen todennäköisesti ulottuneen yli koko sorakuopan. I ja II kaivausalueitten välillä tehdyissä kokeissa n:o 61 ja 62 näet oli selvä noin 15 sm vahvuinen punertava kerros, vaikkakaan löytöjä ei tavattu. Koekuopasta n:o 49 alkaen löytöalueen raja jatkui eteläisen kuopparivin kuopan n:o 45 kautta koekuoppaan n:o 37, jonka jälkeen tulee tie ja vanhempi sorakuoppa-alue. Pohjoisempana tien ja uuden kuopan välissä olevassa koskemattomassa maan osassa saatiin jälleen kulttuurikerros kiinni kuopissa n:o 32 ja 33. Tämän kohdan korkeus oli noin 22,5 m y.m.p. Kulttuurikerroksen väriä oli vielä kuoppien 25 ja 31 reunoissa.

Näiden lisäksi II alueelta satakunta metriä etelään sijaitsevas- ta Pätärin perunapellosta löydettiin myöskin kvartsi- ja limsiöiskok- sia. Tämän pellon ja sorakuopan väliseltä alueelta ei tavattu kulttuu- rikerroksen merkkejä.

Kaiken kaikkiaan tämän sorakuopan ympärillä oleva kivikautinen asuinpaikkavyöhyke tuli nähdäkseni riittävän tarkoin tutkituksi kaik- kialta muualta paitsi I kaivausalueelta etelään. Ollin kaivausalueen ym- päristössä jatkui yhtä väkevä kulttuurikerros pitkin kuopan reunoja länteen ja itään osittain eteläänkin päin. Tätä aluetta on Muinais- tieteellinen Toimikunta edelleen rauhoittanut, joten kiireessä kesken

jääneitä tutkimuksia on vielä mahdollisuus tarvittaessa jatkaa. Muuten soranotto paikalla on hyvin vilkasta, joten kuopan muista osista kulttuurikerros piankin häviää.

Uusi kivikautinen asuinpaikkavyöhyke sijaitsee Tesjoen vastakkaisella, pohjoisella puolella n. 400 m päässä sorakuopastamme olevan Tervaksen talon sorakuoppamäessä. Täältä löytyi paikalla käydessäni kvartsi-iskoksia ja talon pihahiekasta palanutta luuta (KM 13957:349-350).

Tästä paikasta vielä enemmän pohjoiseen n. 500 m päässä olevasta valtion entisestä sorakuopasta tavattiin kvartseja ja kivi-iskos.

Tervaksen mäen löydökset olivat siksi vähän sanovia - pienistä koe-kuopistakaan ei kulttuurikerrosta tavattu - että tutkimuksiin ei ilman enempää löydöksiä paikalla kannattane ryhtyä. Samaa on sanottava mainitusta valtion jo hylätystä sorakuopasta.

Helsingissä 20.p:nä toukokuuta 1958.

Jaakko Sarkamo

Jaakko Sarkamo

Ote.

Lüte 2. Liittyy J. Sarkamon kair.
kert: een v: lta
1956.

KARTTA.

27

HOLMGÅRD'in valtion virkatalon RN:o 3 ja PASIKAKSEN tilan RN:o 142 TESJOEN kylässä, RUOTSINPYHTÄÄN kunnassa, UUDENMAAN läänissä, niistä tiluksista, jotka on jäljentänyt v. 1927 laaditusta asutussuunnitelmapakartasta maanhankintalain mukaisen asutussuunnitelman laatimista varten v. 1947 3. maanluhastuslautakunnan puheenjohtaja Antti Pitko.

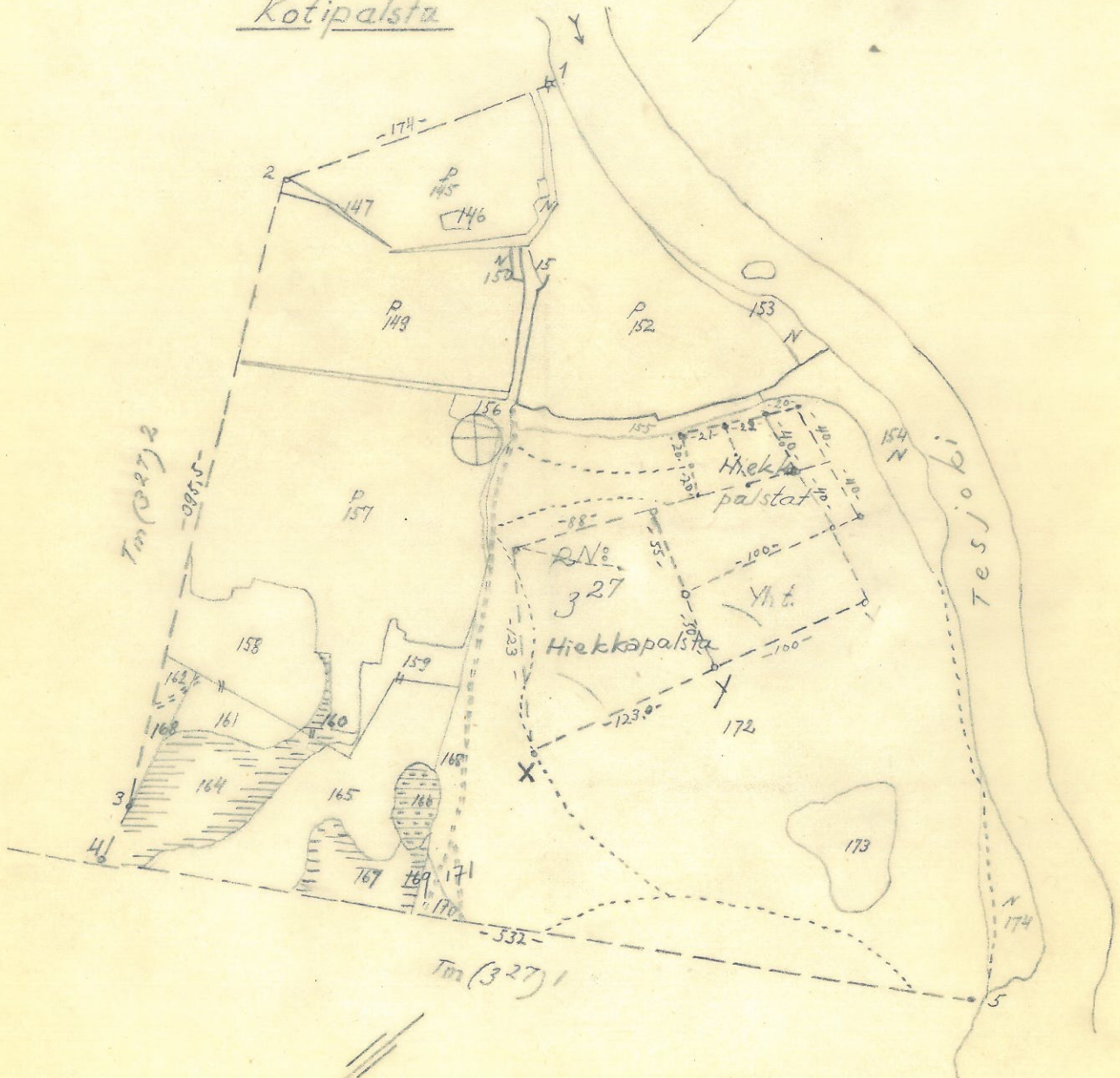
27 3

Ote osoittaa Tm(3) merkitylle tilalle kuuluvat tilukset.

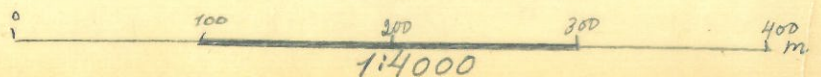
Otteen vakuudeksi virallisesti:

Antti Pitko

Kotipalsta

Mittakaava

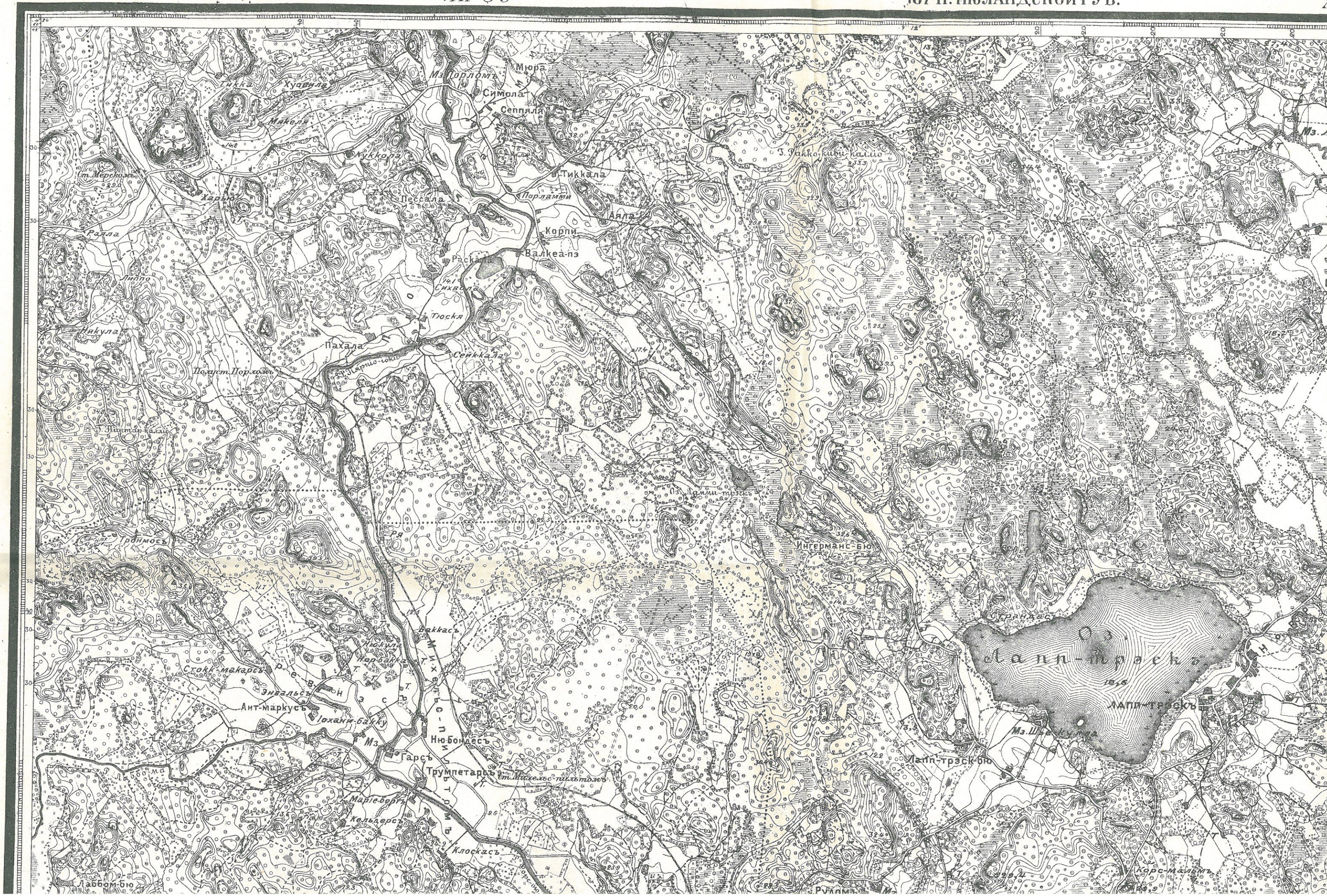

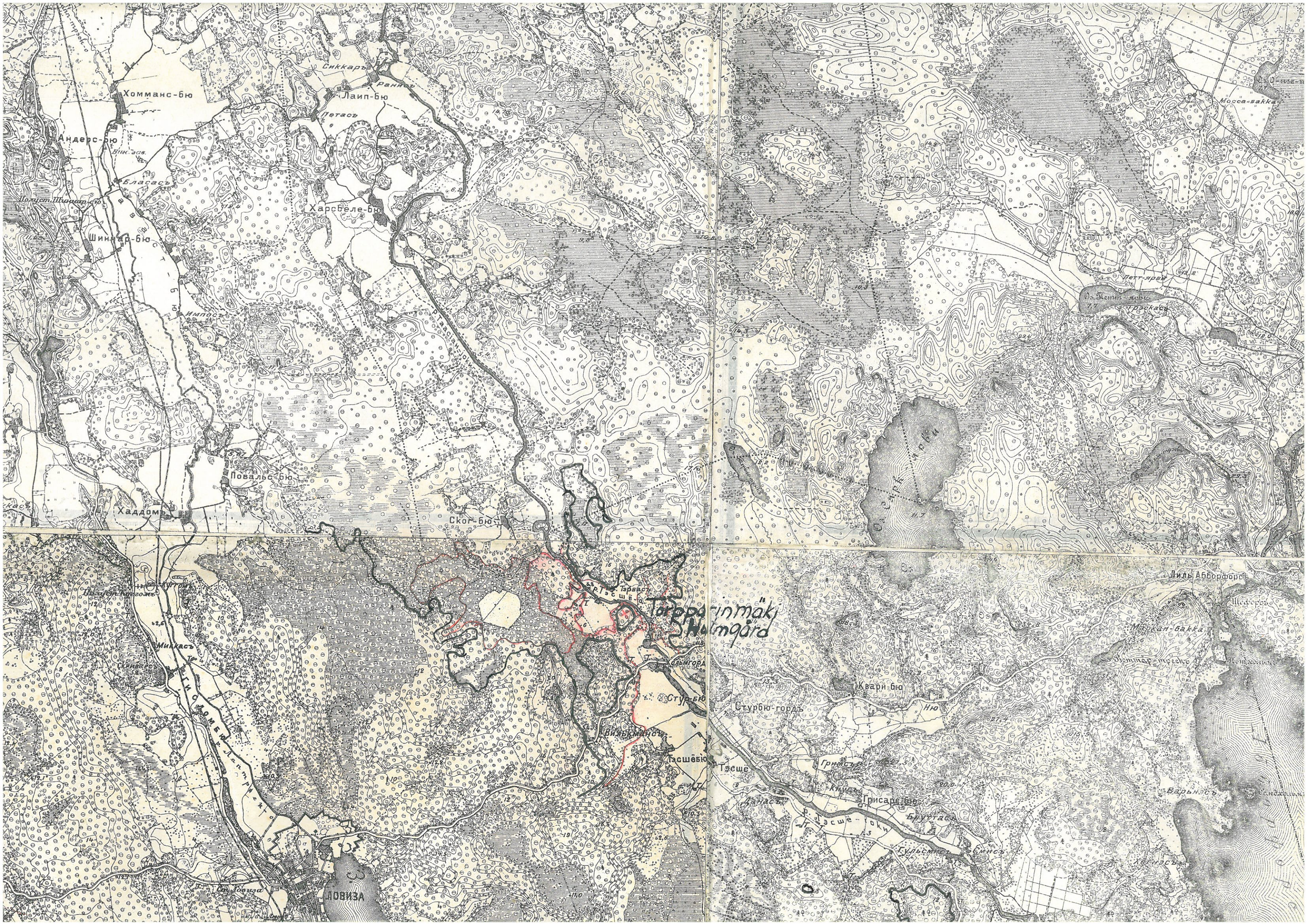
Liite 1 Liittyn J. Sarhamon kais. kert:een v: lta 1956.

XI-35

— = 6 saiemin korkeuskäyrä
~ = 8 " " "

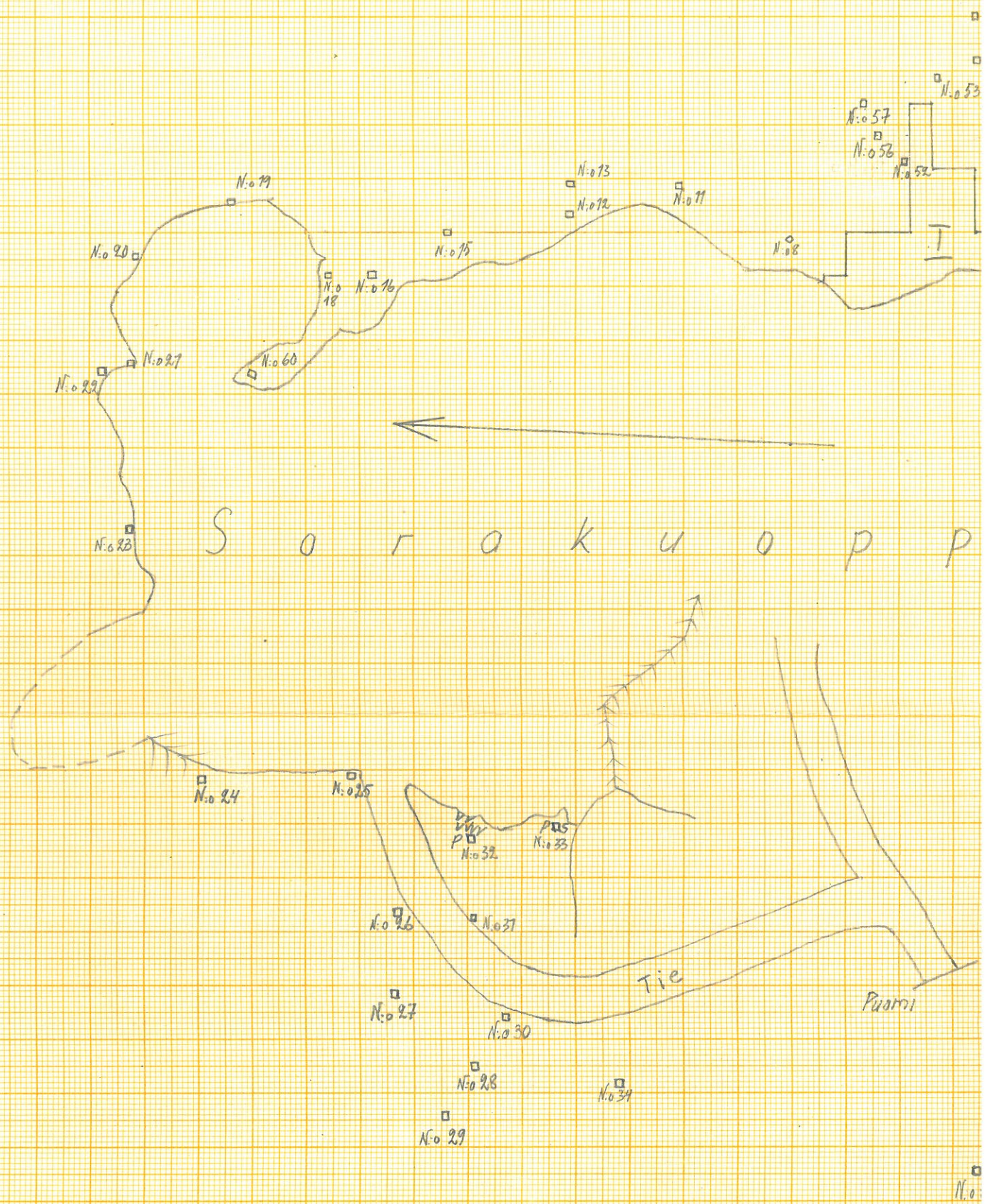
1874г. НЮЛАНДСКОЙ ГУБ.

Ruostimpyhtää Torpparinmäki Holmgård
Mitta 1:500.
J. Sarkamo 1956.

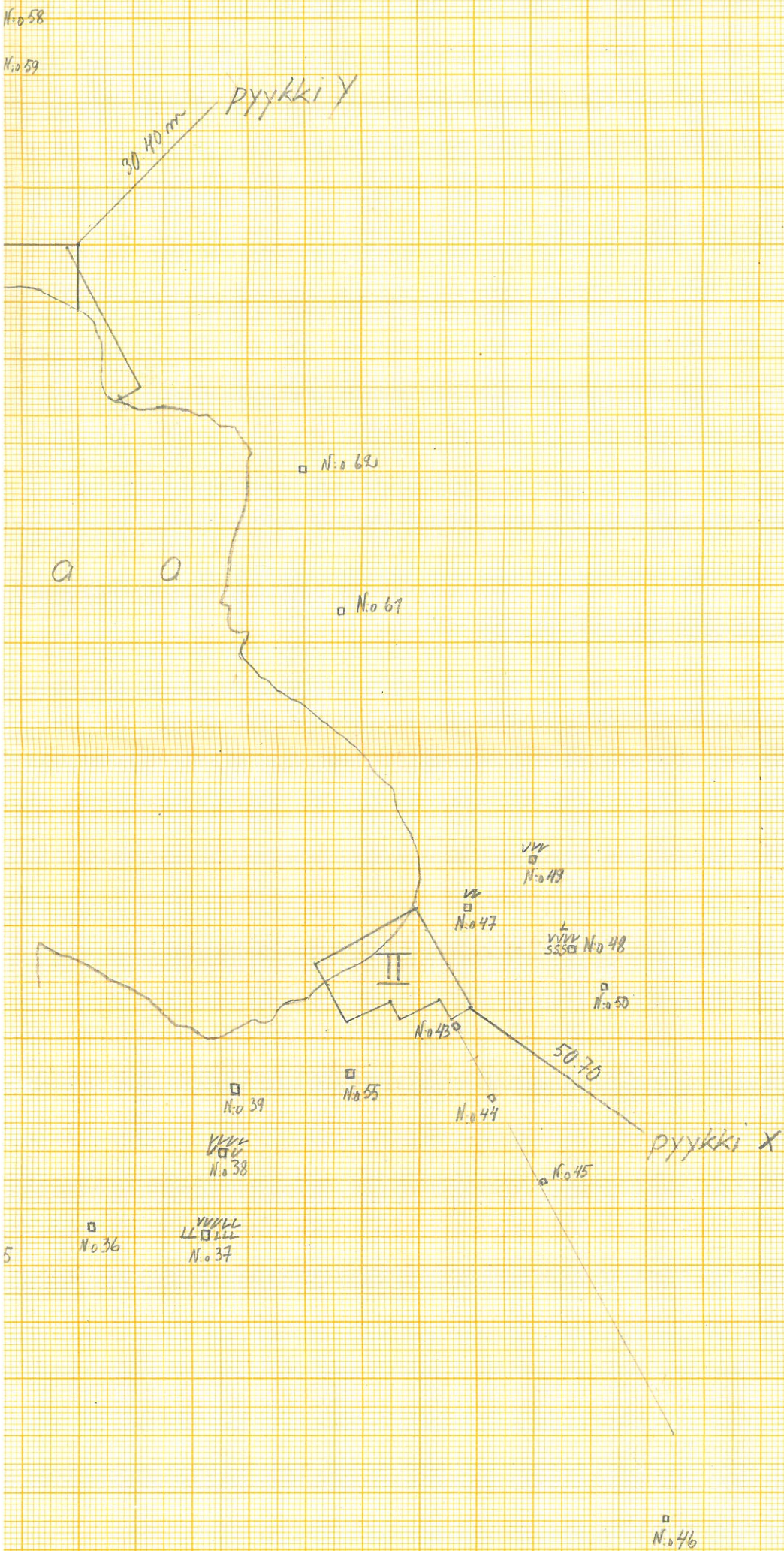
Liite 3. Liittyy J. Sarkamon kais. ker.

kuun v. lta 1956.

Yleiskartta rautakuopasta kaivausalueineen ja koekuoppineen
Lännauglen koekuoppien löydöt

□ = koekuoppa
V = kvartsi-iskos
P = humus-iskos
S = rautastian pala

Ruotsinpyhtää Torpparinmäki Holmgård

J. Sarkano 1956

Pituusmitta 1:1000

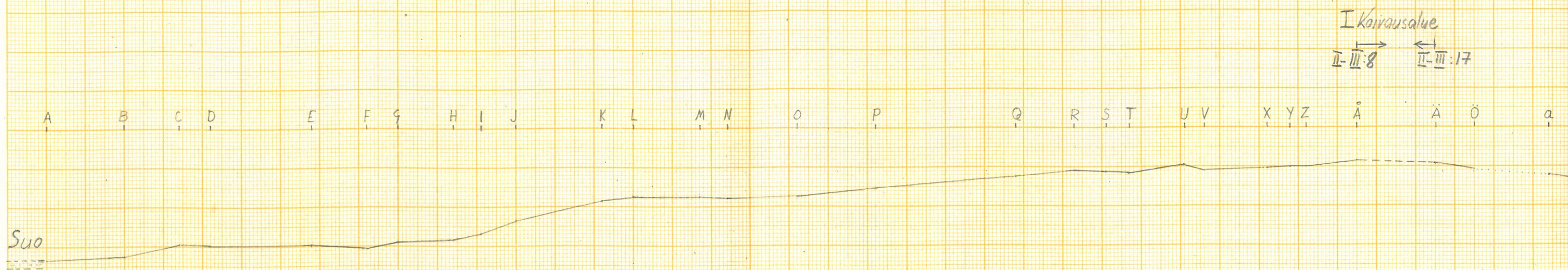
Korkeusmitta 1:500

----- = tutkittu alue

..... = sorakuoppaa

Pintaprofiili

Lite

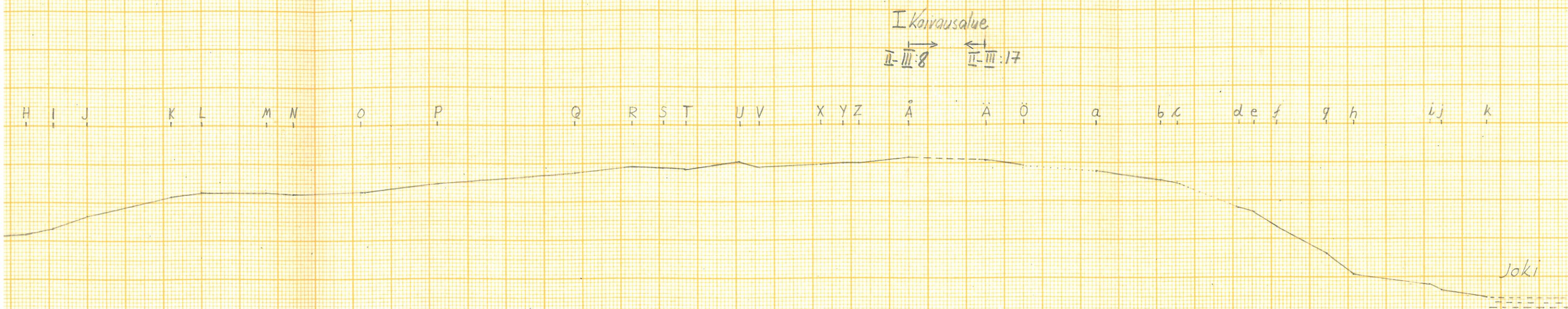

Littyy J. Sarkanon kais. kert: sen v: lla 1956.

blmgård

Pintaprofiili

Liite 4. Liittyy J. Sankamon kais. kert. en v. ka
1956.

Ruotsinsyhtää, Torpparimäki, Holmgård.

J. Sarkamo 1956.

Mitta 1:100.

☒ = lieden jätettä.

Yleiskartta pohjoisesta koekuoppavivistä.

Ynnä koekuoppien löydöt

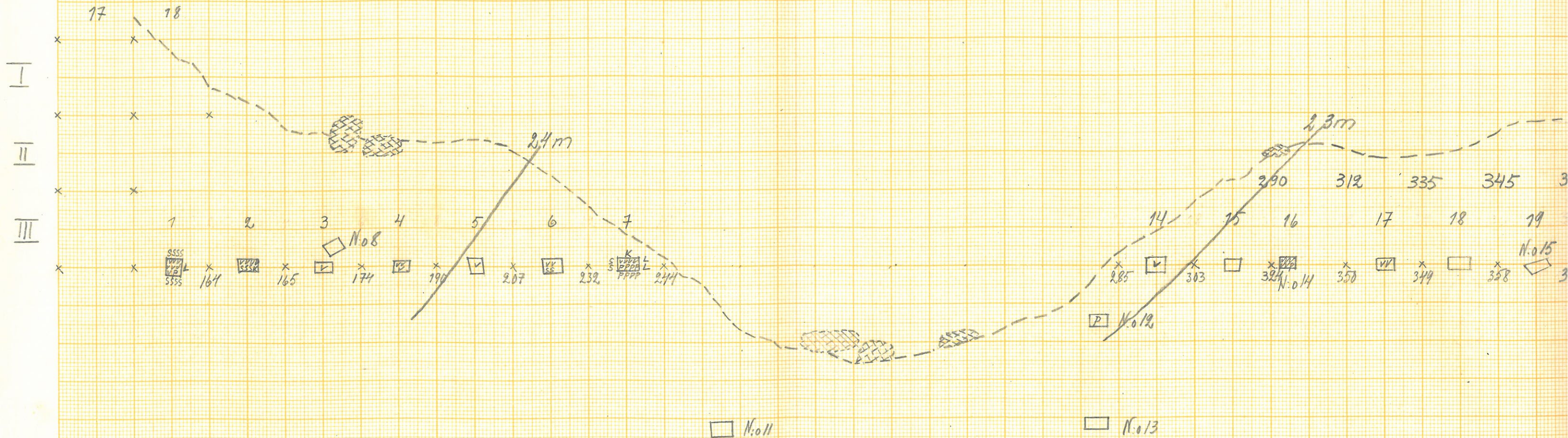
V = kvartsi-iskennäinen

D = limsi-iskennäinen

S = savipitoinen ja -esseen pala

L = palanut luonnin.

H i e k k a k u o p p a a

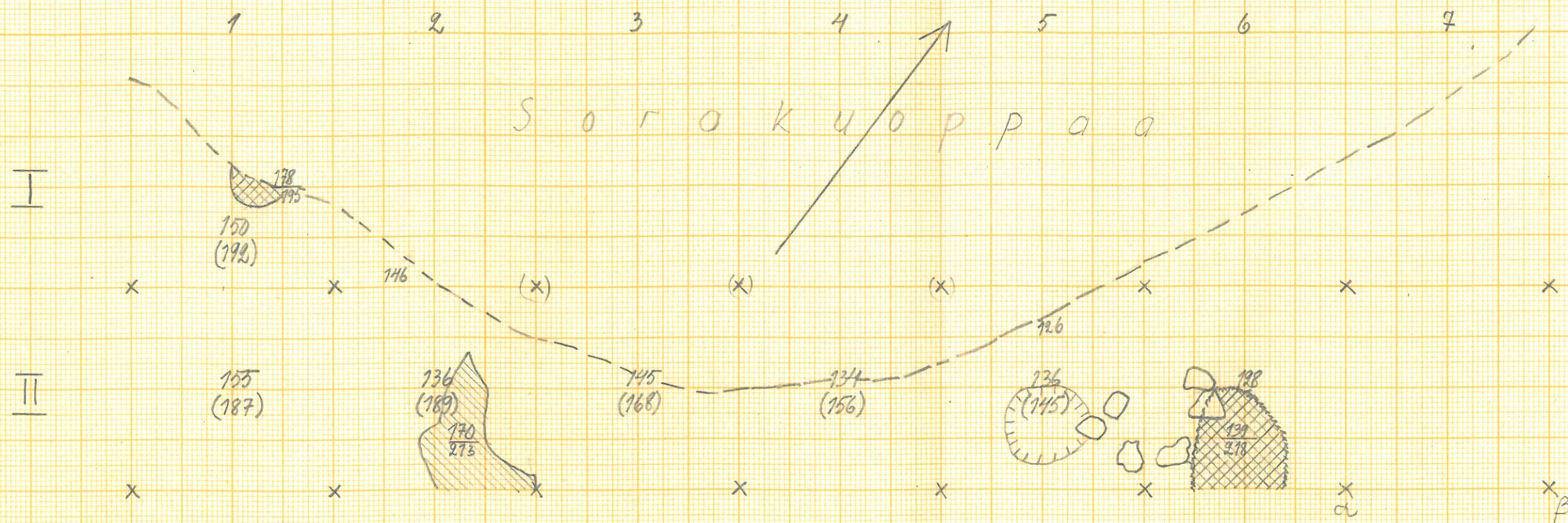

Lüte 5. Lütty J. Sarkamon kais. kert:en v: lta 1956.

Ruotsinspyhtää, Torpparimäki, Helmgård
 G. Ahlbäck, J. Sarkamo 1956.
 Mitta 1:50.

I Kaivausalueen yleiskartta jatk. Liite 6.

Liittyy J. Sarkamon kaiv. kert. een v. lta 1956.

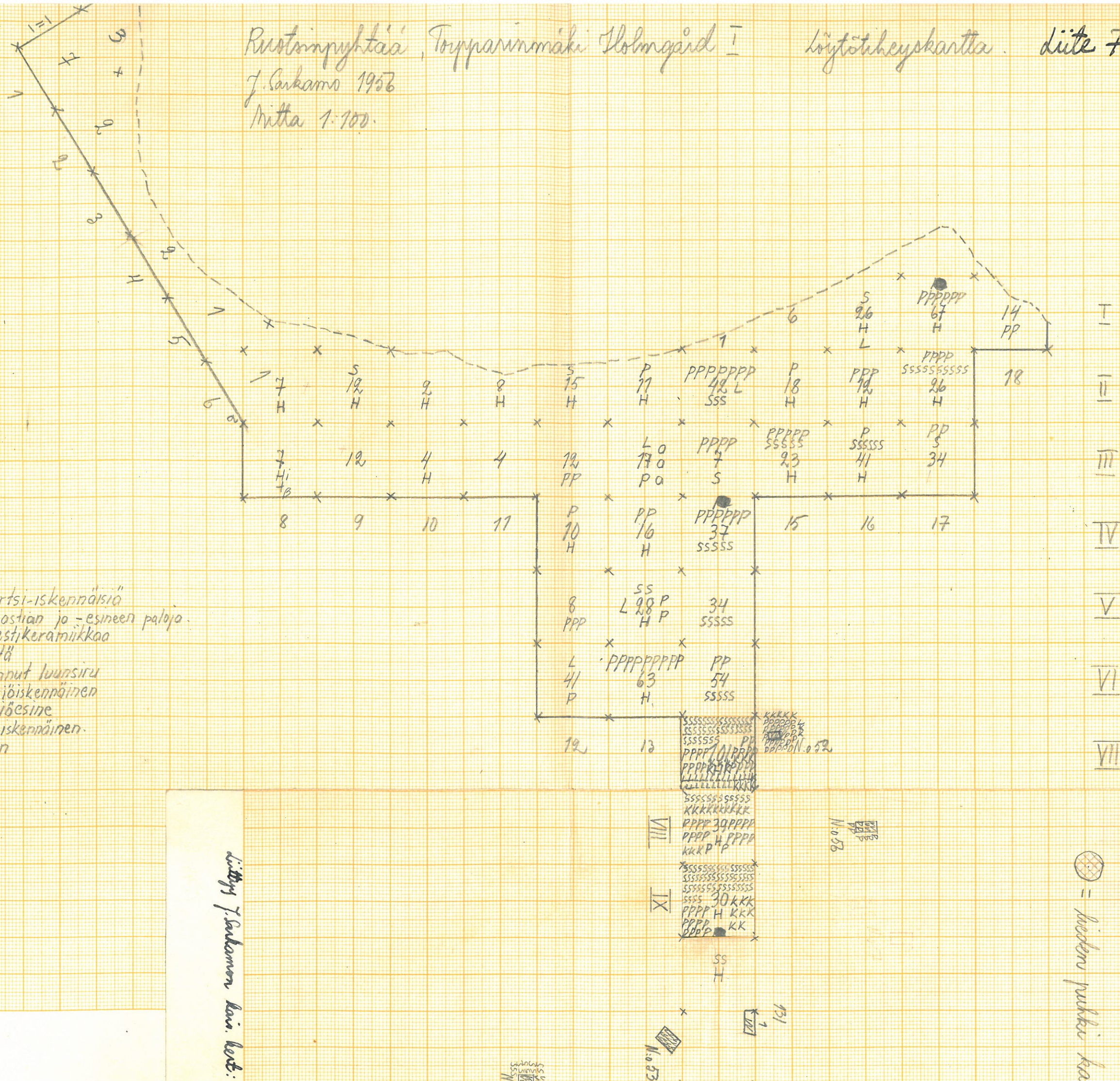
Ruostingyhtä, Toyparimäki Holmgård I
 J. Sarkamo 1956
 Mitta 1:100.

löytötiheyskartta. liite 7.

Numero = Kvartsi-iskennäisiä
 S = saviasian ja -esineen paloja.
 O = asbestikeramiikkaa
 H = hiiltä
 L = palanut luunsiru
 P = limsiöiskennäinen
 ● = limsiöesine
 K = Kivi-iskennäinen.
 Hi = hioin

liittyi J. Sarkamon luv. luv.

Ruostingyhtä, Toyparimäki
 J. Sarkamo 1956.
 Mitta 1:100.
 ⊗ = hoidon paikka kar

Ruotsinspyhtää, Toijpparimmäki, Holmgård.

J. Sarkamo 1956.

Mitta 1:100.

⊗ = lieden puhki kaivettu hiekankoetuskuoppa.

Yleiskartta itäisestä koekuspparivista ja löydök-
set

V = kvartsi-iskonnäinen.

P = liuske - "

L = palanut liuske.

SS
PP
PP

N:o 56

131

1

147

2

174

3

208

4

234

5

248

6

260

7

283

8

288

9

315

10

324

11

340

12

365

x

SS

VIII

IX

N:o 53

SS
VV
PP
PP
SS

N:o 57

SS

N:o 58

Liittyy J. Sarkamon kais. kert: een v: lta 1956.

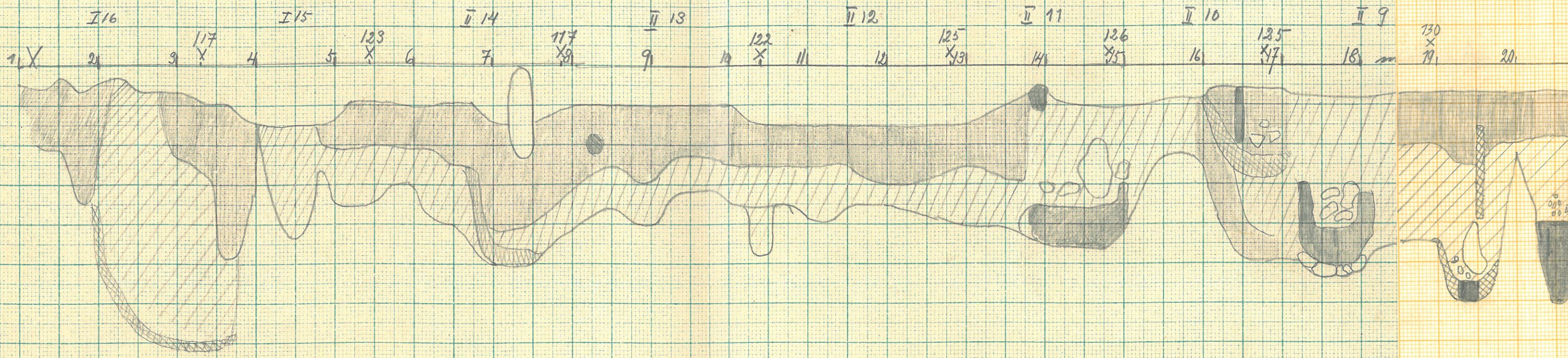
P.

Ruotsinspyhtää
Torpparimäki - Solmgård
G. Miltäke - 56.

Profiili kuopan itäreunasta

1:10 korkeusmitta
1:50 pituusmitta

Ruotsinspyhtää
Torpparimäki
G. Miltäke ja M. S.

- X = paaliverkko
- = humuskerros
- ▨ = punertavaa maa.
- ▧ = tilavaa maa.
- ▩ = mullamaa.
- = noken, hietä.

Liitety J. Sankamon kais. kert:een n:o:sta 1956. liite B.

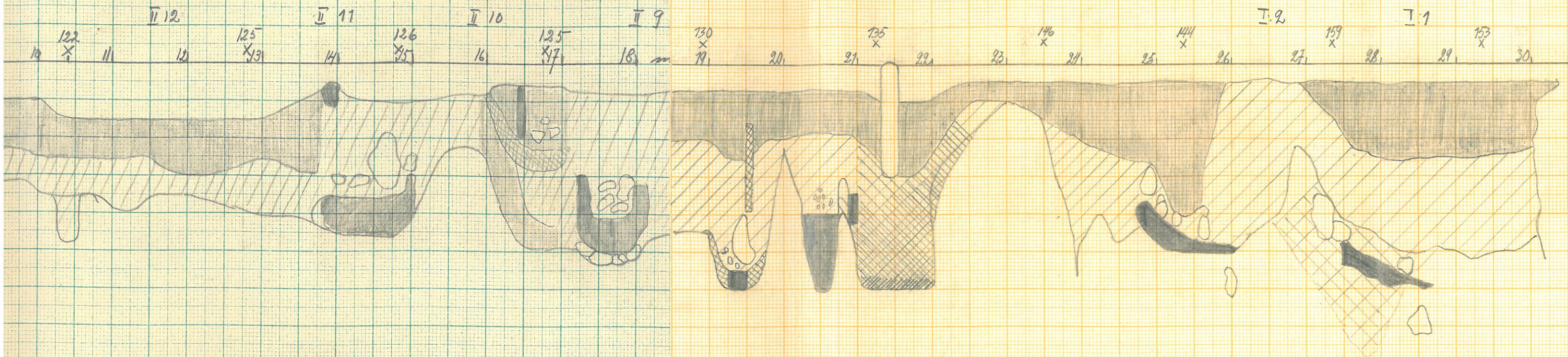
Liitety J. Sankamon

Kuopan itäpuolesta

7:10 korkeusmitta
7:50 pituusmitta

Ruostimpyhtää
Toivonmäki Holmgård
G. Hiltbäck ja M. Storch 1956.

Profilin kuopan itäpuolesta

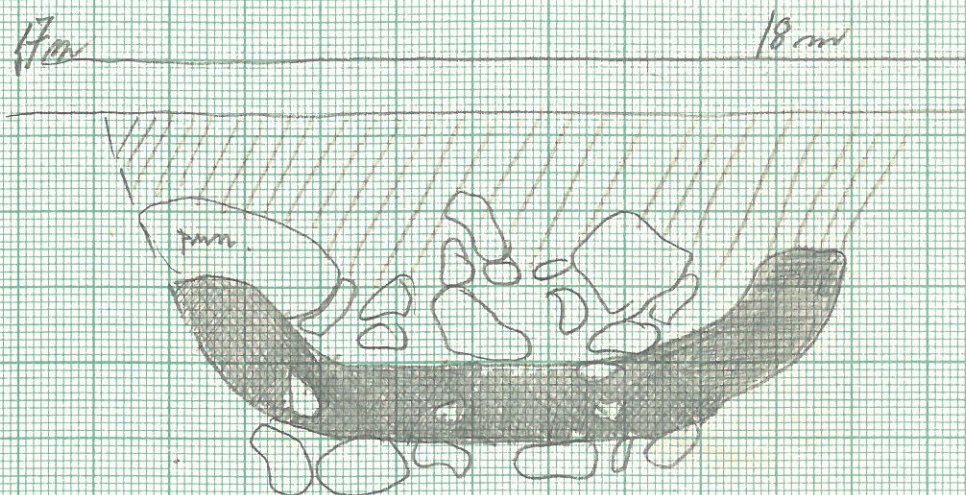

Liittyy J. Sankamon kais. kart: een v: lta 1956.

Ruotsinsprått
Torppasimmetri - Holmgård
pint. Q. Kullback - 56
Skala 1:10

Littig J. Sankamon karv. kert. un
v. lta 1956.
Läte 9.

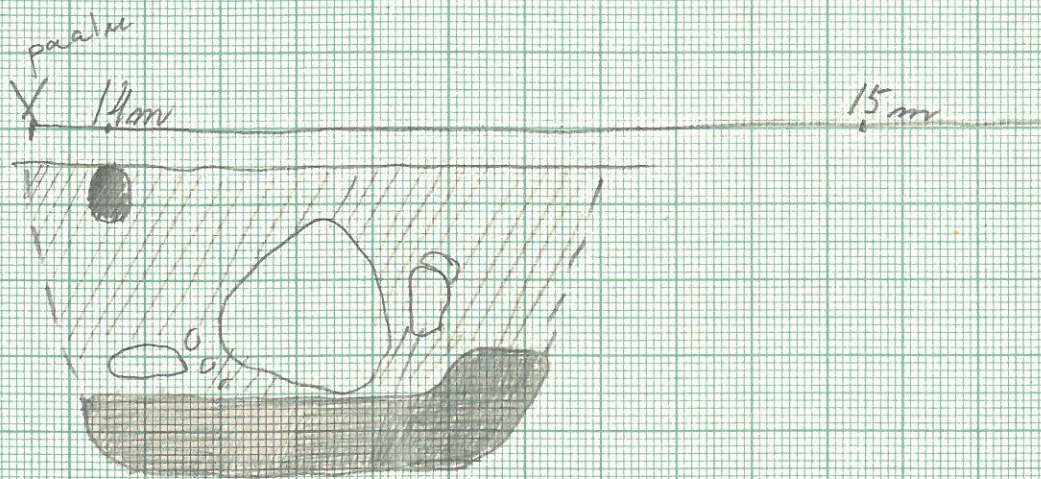
profiliin lissi I

Ruohinsyökeä
Torpainmäki-Holungård
piir. Bj. Mänttä - 50
Mänttä 1:10

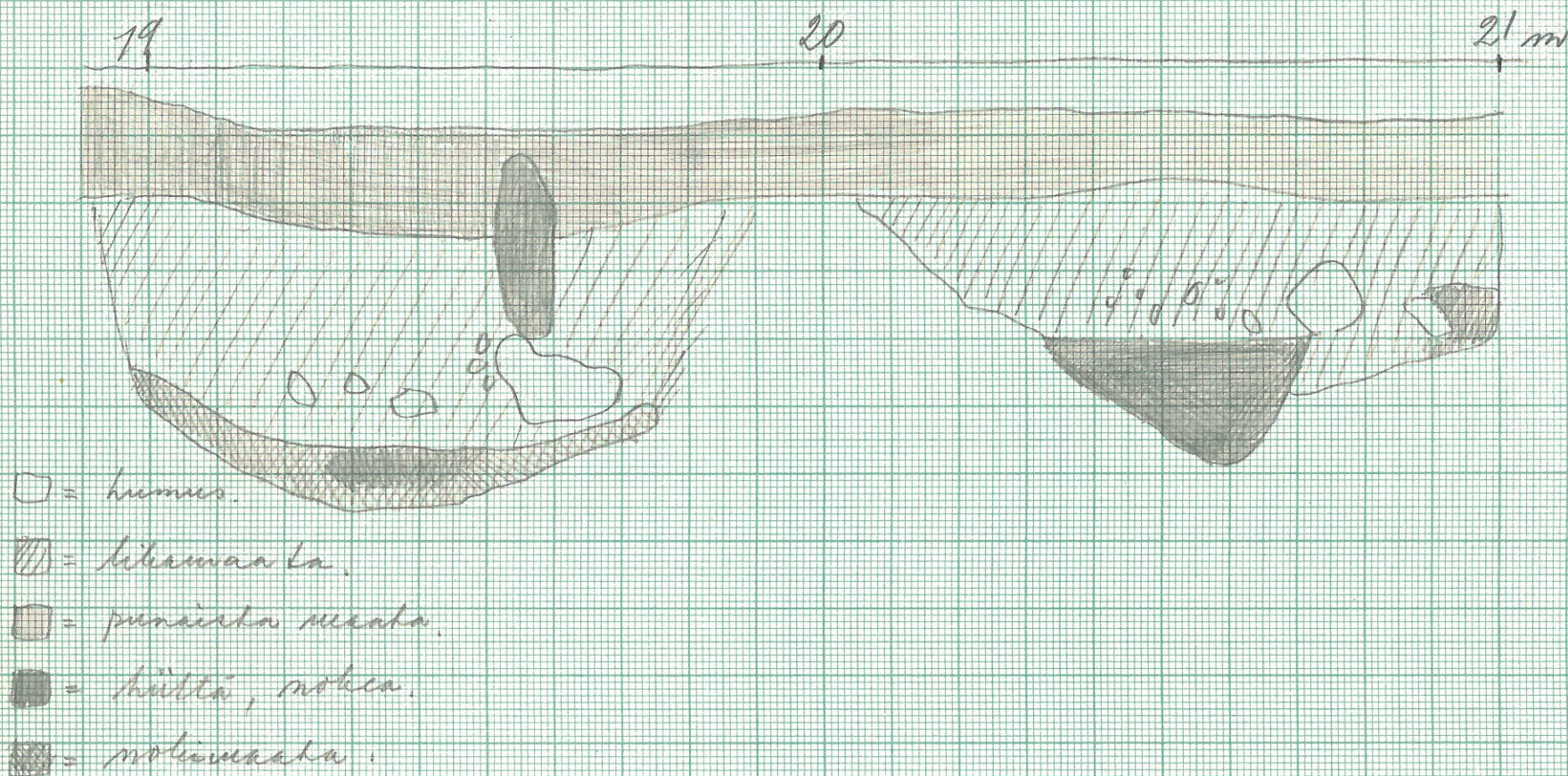
Litttyy J. Sankamon kaiv. kart. cen.
v. lla 1956.
Liite 10.

Profiilin kivi II

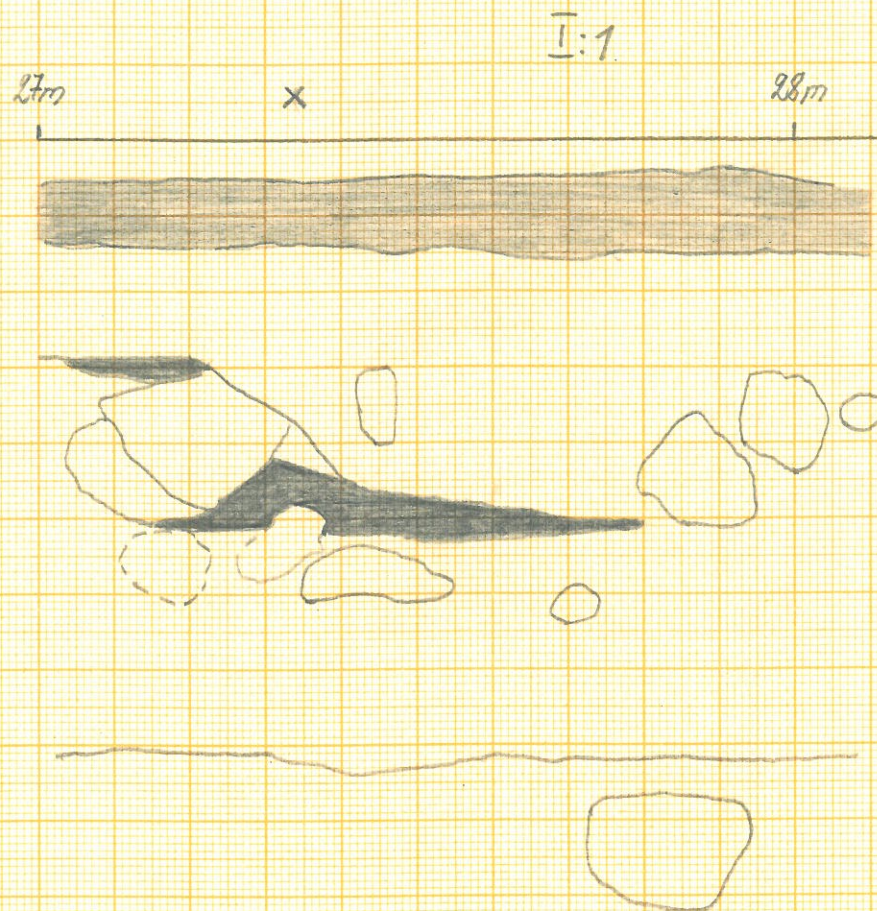
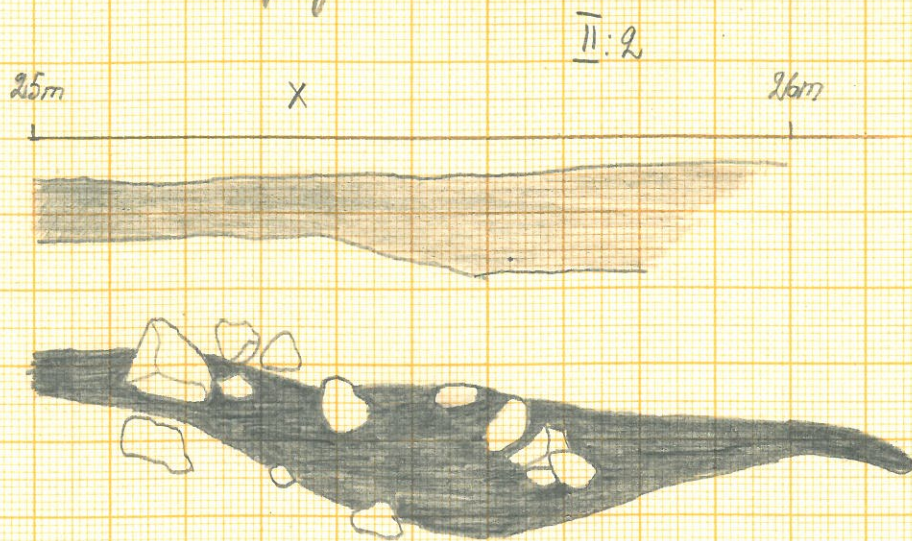
Ruokkipyhtäin
 Kopperinmäki - Slockgard
 pint. Q. keltainen - 52
 Mitta 1:20

Profiilin liidot III, IV.

Liittyy J. Sankamon kais. kert:een v. lta 1956.
 Liite //

Ruostinsyöttä, Torpparimäki
 Höngård
 M. Starck ja G. Ahlbäck 1956.

Littig J. Särhamon kais. kert:een v: lla 1956.
 Lätte 12.

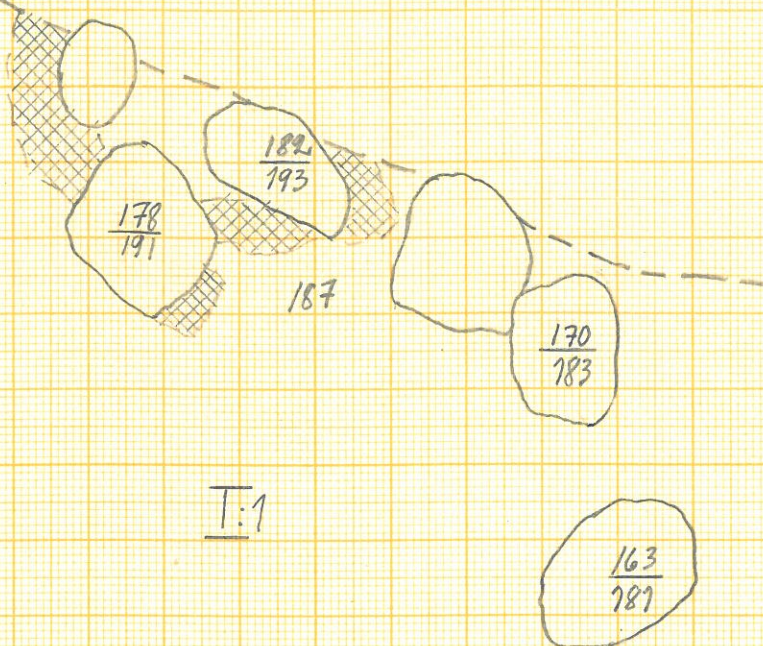
Ruotsinkyltää Toppainmäki
Holmgård.

M. Starck 1956.

Mitta 1:10.

Liden jätteen rundassa I:1.

(x)

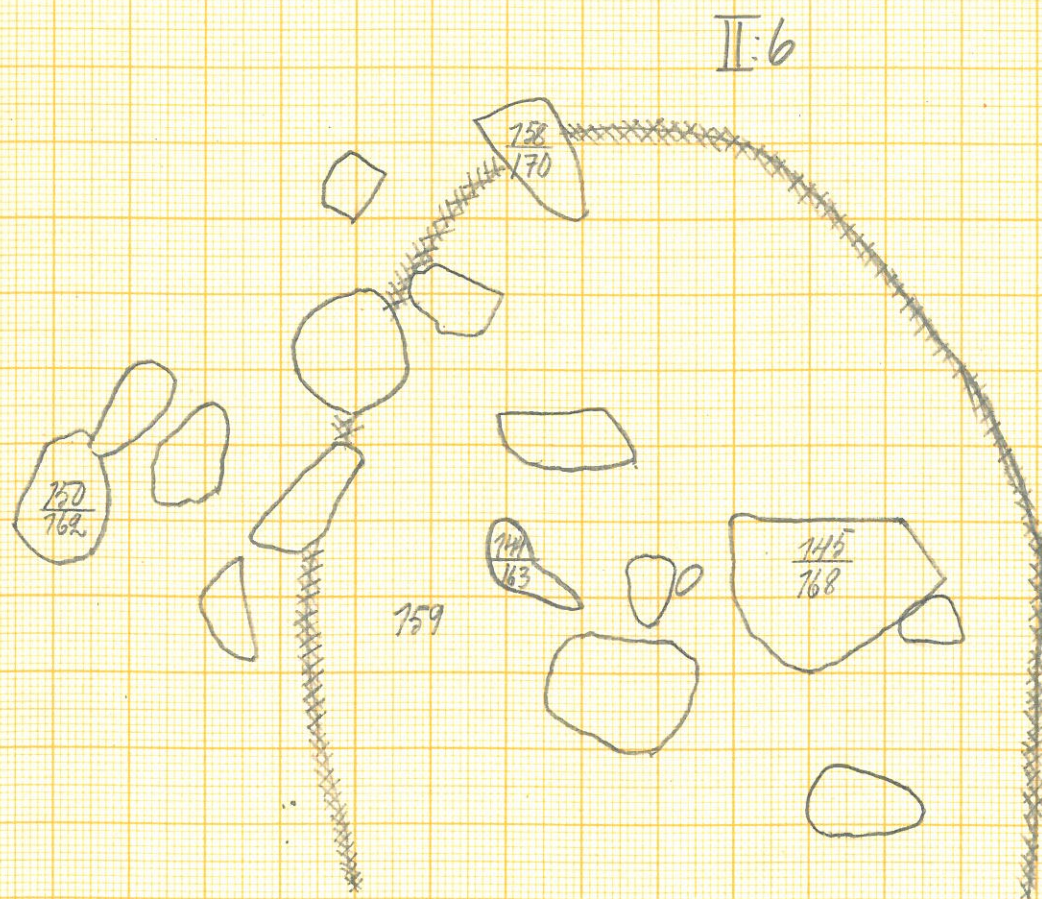

I:1

I:2

Ruotsinsyhtäjä Torpparinmäki
Hölmgård.
J. Sarkamo 1956.
Mitta 1:10.

Liesi ruudussa II:6.

Lieden pohja 278.
2-3. krs. vielä tä-
män alla, jotka jä-
tetty pintamatta.

Liittyy J. Sarkamon kais. kert:een
n: 6d 1956.
Liite 14

Ruotsinsyhtää, Torpparimäki
Holmgård.

M. Stenck 1956.

Mitta 1:10.

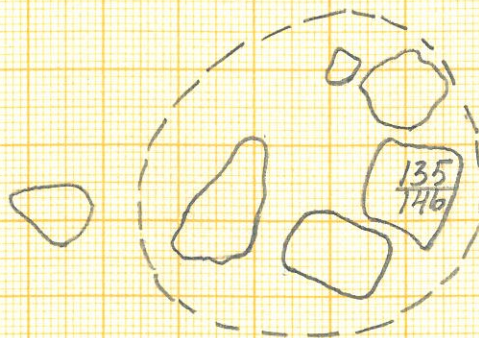
Liesi mudussa II:9.

1. krs.

II:9

II:10

x

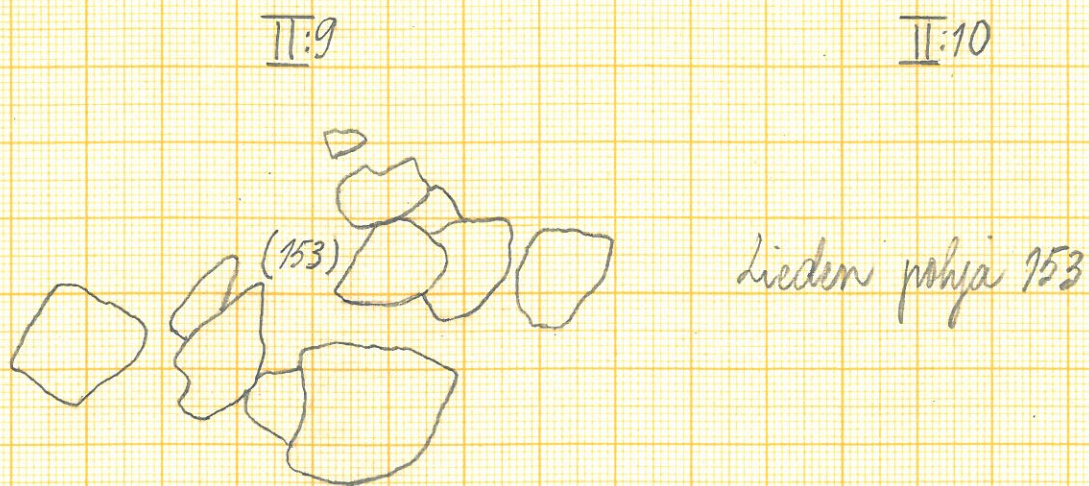
III:9

III:10

Liittyy J. Sarkamon kais. kerk:een
v. 1956.
Liite 15.

Ruotsinkyltää, Torpparinmäki
Lohmgård
M. Starck 1953.
Mitta 1:10.

Liesi mudussa II:9.
2. krs.

x

III:9

III:10

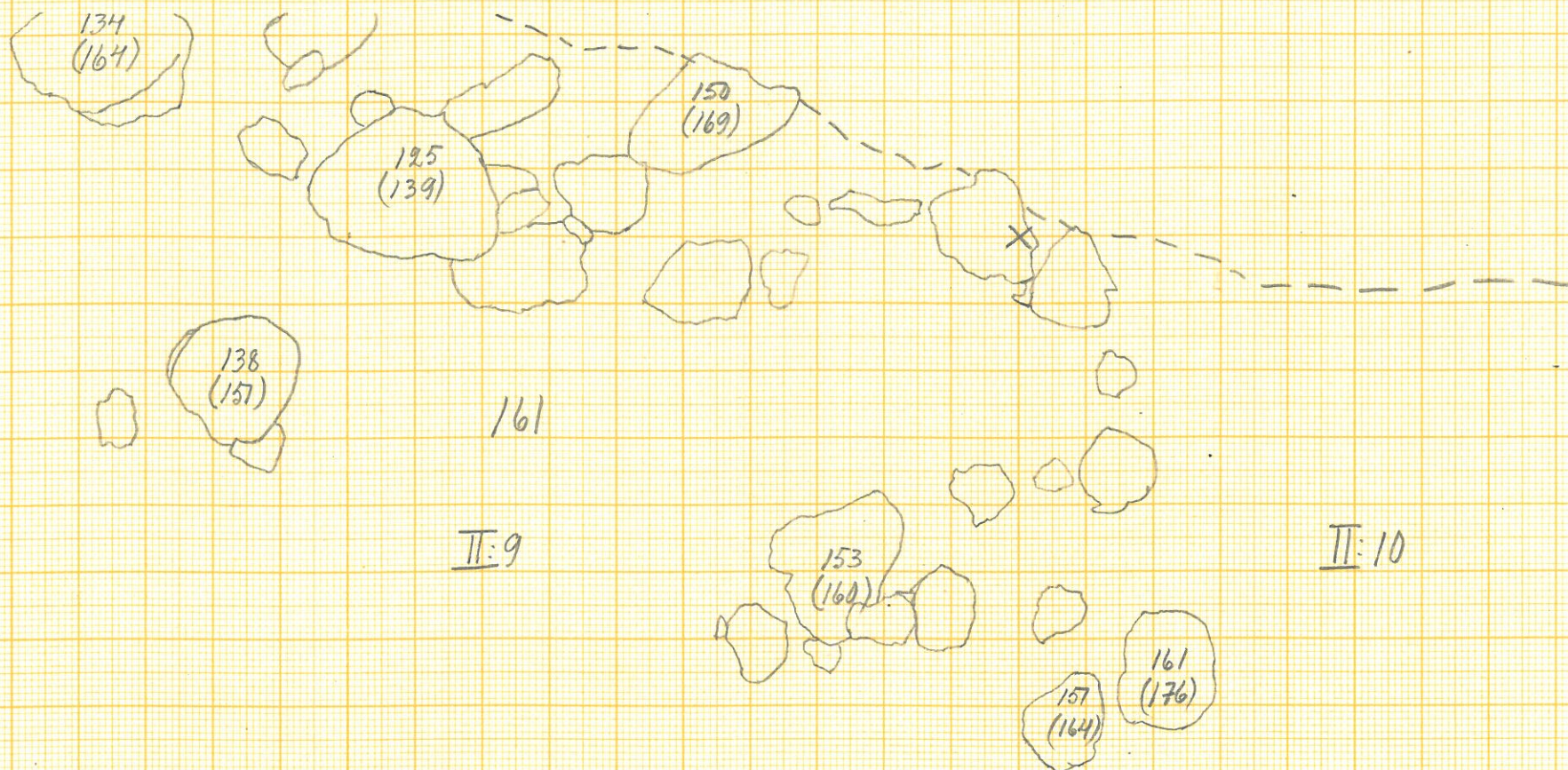
Ruotsinspyhtää, Toyypparimäki Holmgård

M. Starck; J. Sarkama 1956.

Mittä 1:10.

Liesi ruundeissa I:9 II:9 - II:10 1. krs.

Littijä J. Sarkama
määrä kars.
kart: van. olka
1956.
liite 17.

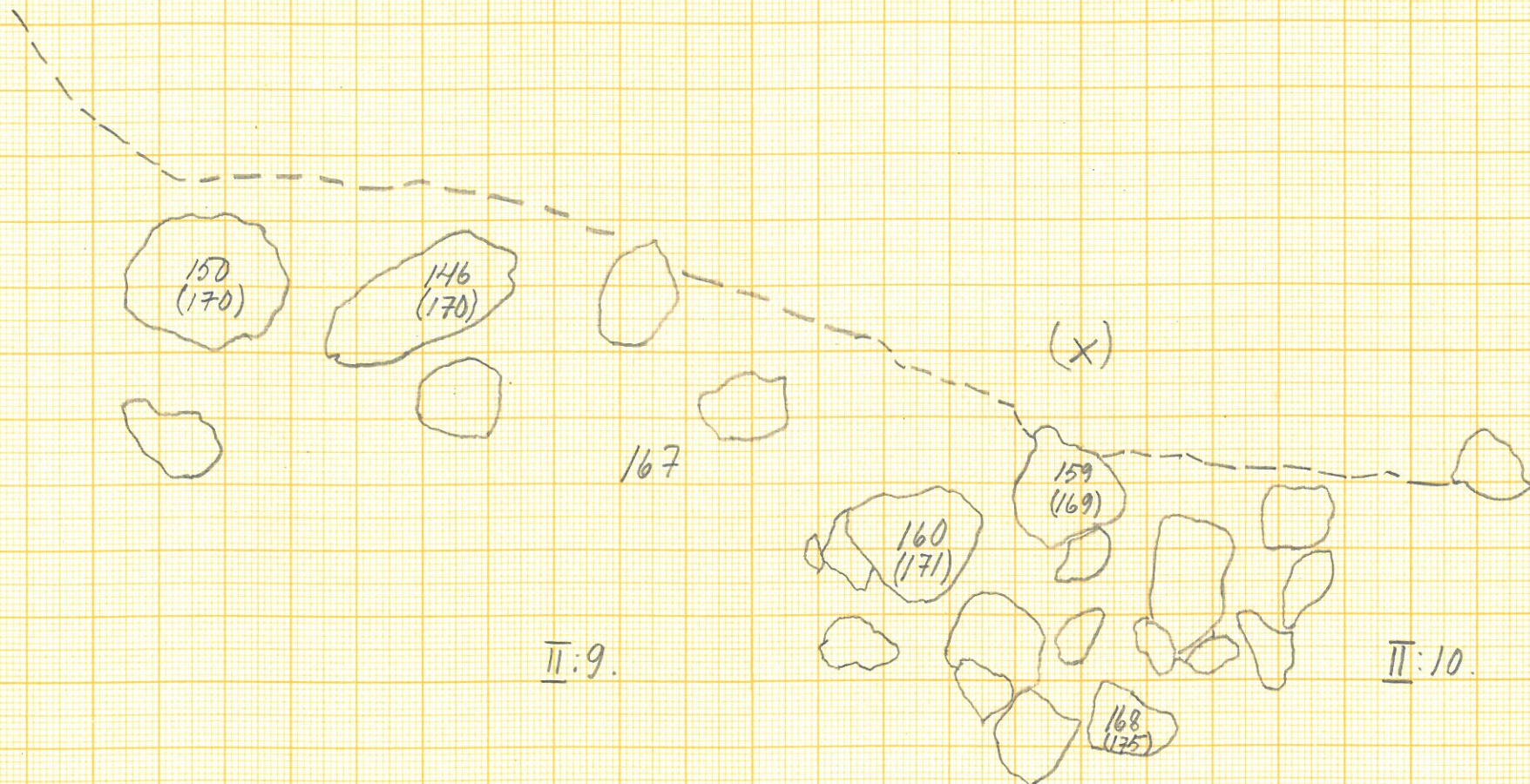

Ruotsinkyltä, Torpparinmäki, Holmgård
M. Stark; J. Sarkamo 1956.

Mittä 1:10.

Lien murdussa I:9-II:9-II:10 2. krs.

Littty J. Sarka-
mon kavi.
kert: een v:lla
1956.
Litta 18.

Ruotsinkyltää Torpparinmäki Holmgård
M. Starck 1956.
Mittä 1:10.

Liesi ruudokissa I:9-II:9-II:10 3. krs.

Littberg J. Sankar-
mäen kivi kelt:
sen v:lla 1976.
Liete 19.

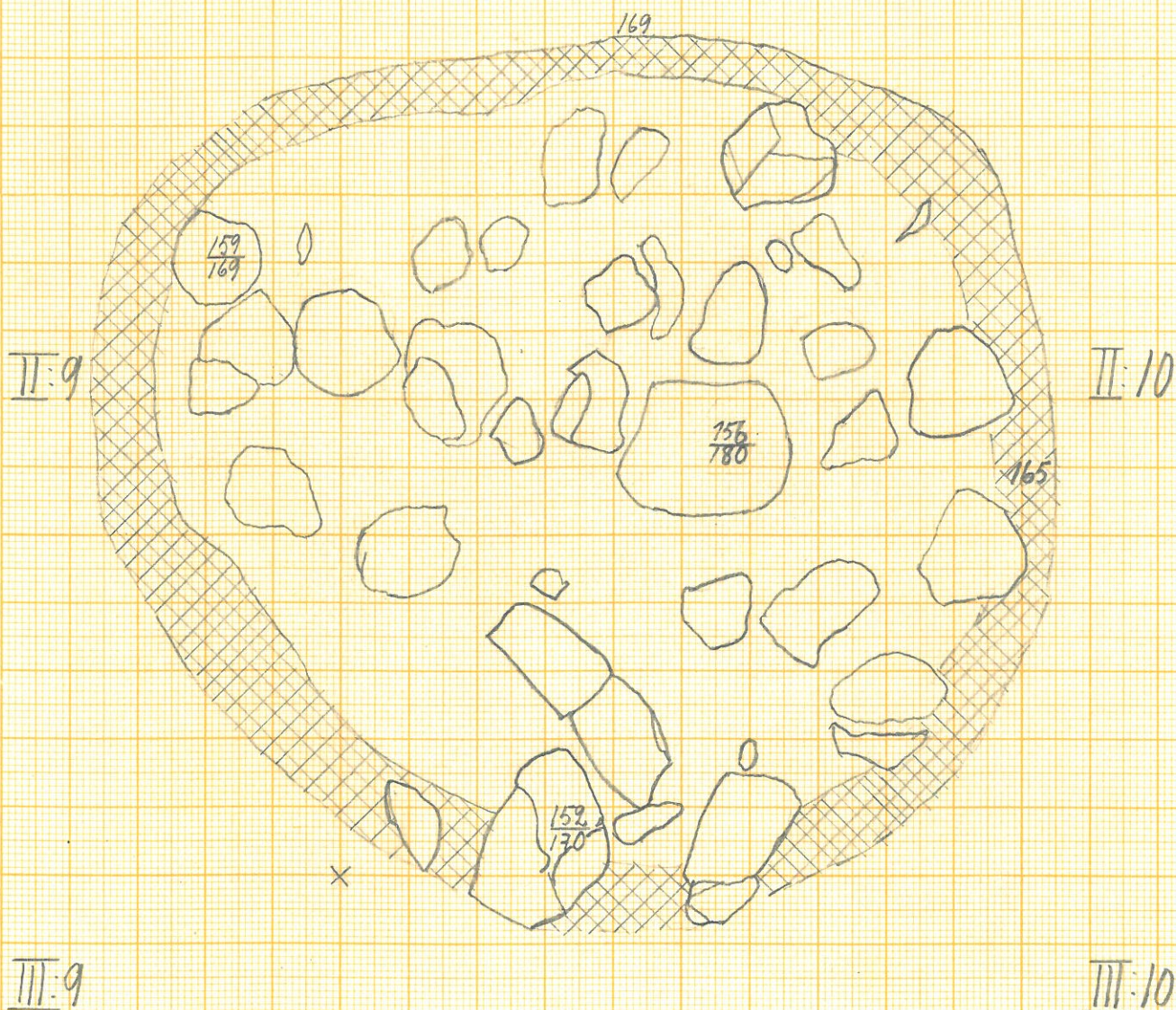
Ruotsinsyhtää Toyparinmäki
Holmgård.

M. Starck 1956

Mitta 1:10.

Liesi ruuduissa II:9-II:10

1.krs.

Littty J. Sankamon kais. kert: een 1956
diile 20.

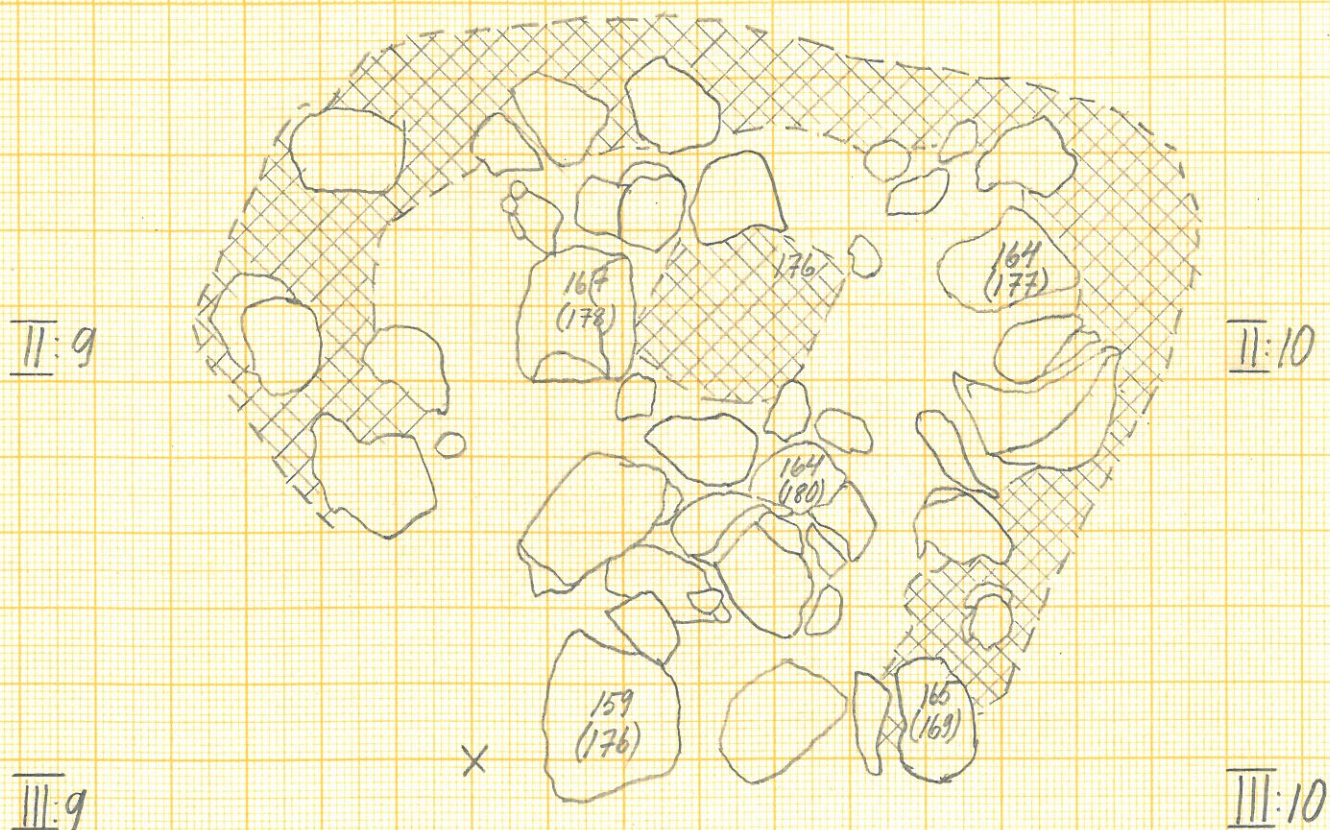
Ruostinpyhtää, Toijpparimäki

Holmgård

M. Starck; J. Sarkamo 1956.

Liesi ruuduissa II:9 - II:10

2. kerros.

Liittyn J. Sarkamon kais. kert:een v. lta 1956.
Liite 21.

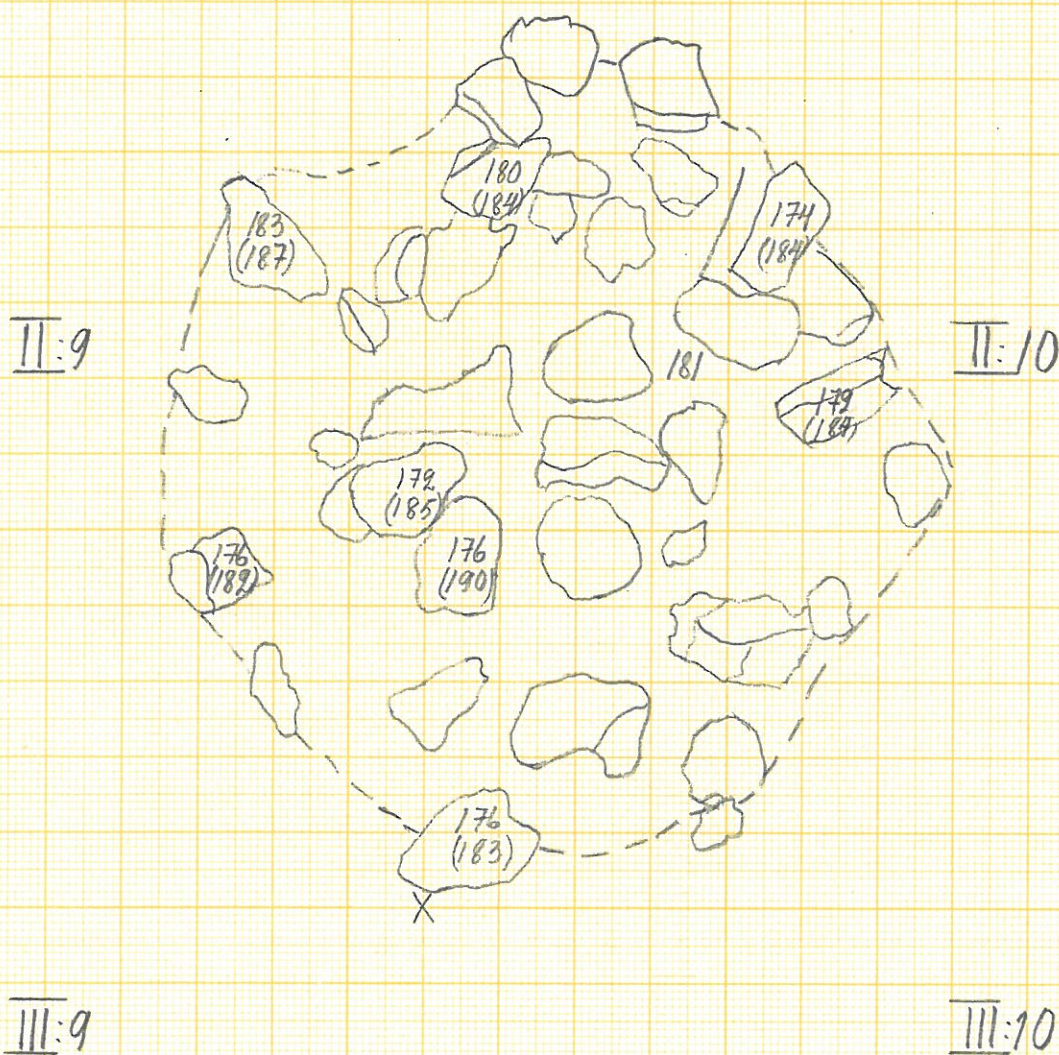
Ruotsinspyhtää, Toivparinmäki
Holmgård.

M. Storch; J. Sarkamo 1956.

Mittla 1:10.

Liesi ruudussa II:9 - II:10.

3. kerrros.

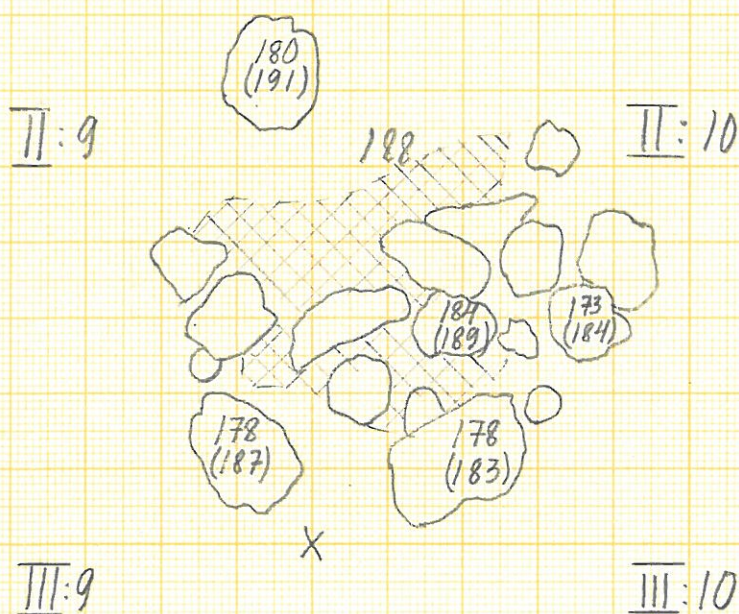
Rustonipyhtä, Toijparrimäki,
Holmgård.

M. Stenck; J. Sarkamo 1956.

Mitta 1:10.

Lieri muduissa II:9-II:10.

4. krs.

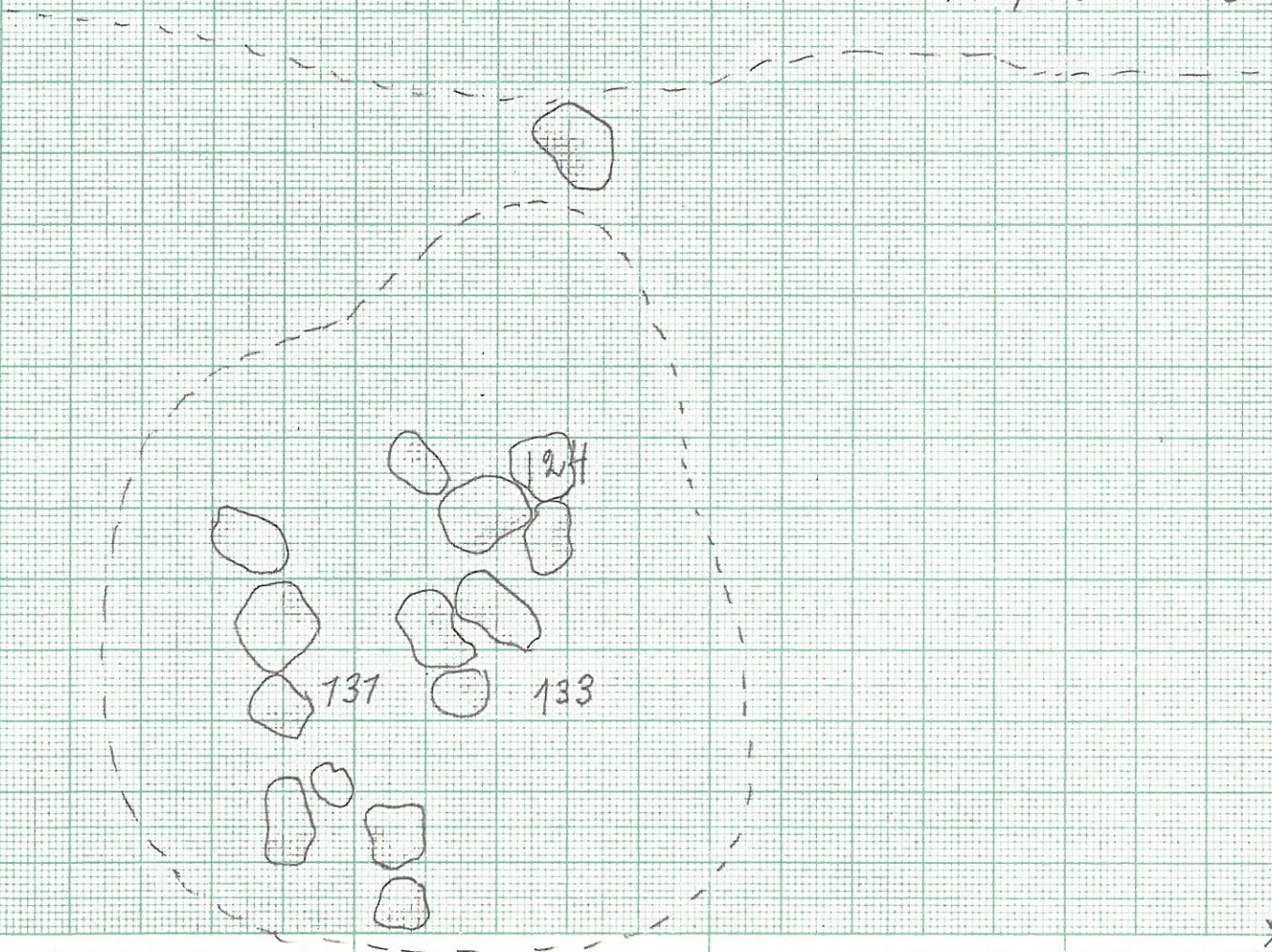
Lieron pohja 196.

Ruohosipylä
 Torpparimäki - Höstingskärr
 jout. Bj. Heltä
 Mitta 1:10

→
 Liittyi J. Sankamon kaivo, kert: en
 v: lta 1956.
 Liite 24.

Liesi II. 11. k. 1.

kuopan reuna

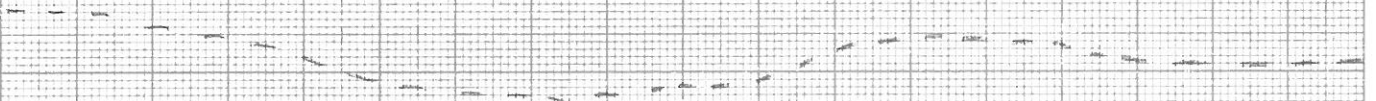

Lüttyn J. Gulamon kais.
liite 25, kert: en v: lta 1956.

Liisi II 11. k. 2.

Ruokienpyhtäin
Torpparin miltä: Holmgård
frukt. G. Håkare
Stilla 1:10

Quokienpyölä

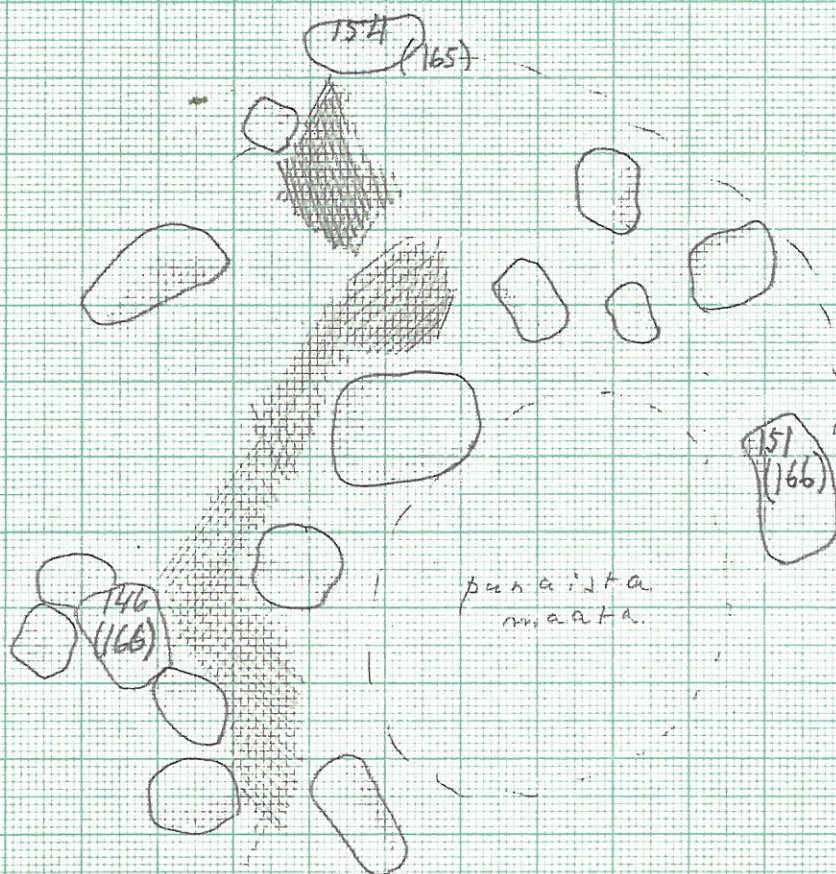
Toppurien mätä välttämättä

juuri. H. Laitinen - 56

luku 1:10

Littty J. Sankamon kavi. kert:een
v. lta 1956.
luku 26.

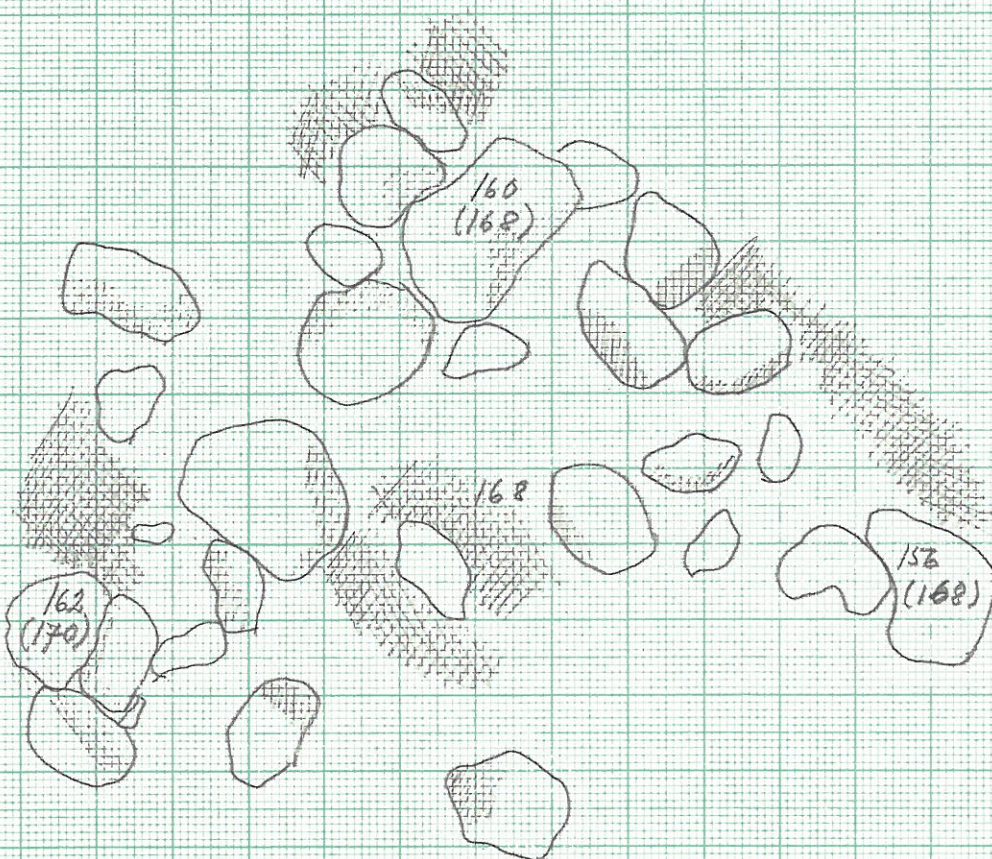
Liesi II. 11. 4. 9.

Ruokinsyökeä
Torpjarinmäen Holmgård
pint. Marthi Störck -58
killa 1:10

Liittyy J. Sarkamon karto-
kertaan v. lba 1958.
Lille 27.

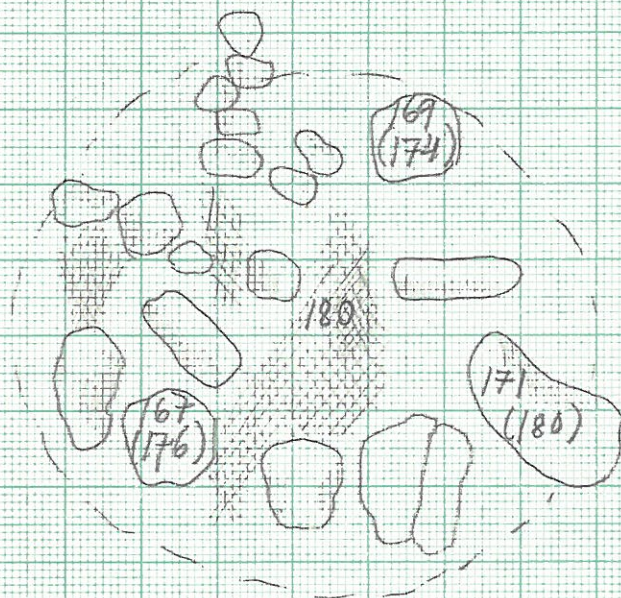
Liesi II. 11. k. 4.

Quokrinpyhtäin
Torppaninmäki - Holmgård
fint. L. Stoltz
Missa 1:10

Lutty J. Sankamon kais. kutsun
v. lta 1958.
lute 28.

lissi II 17. k. 5.

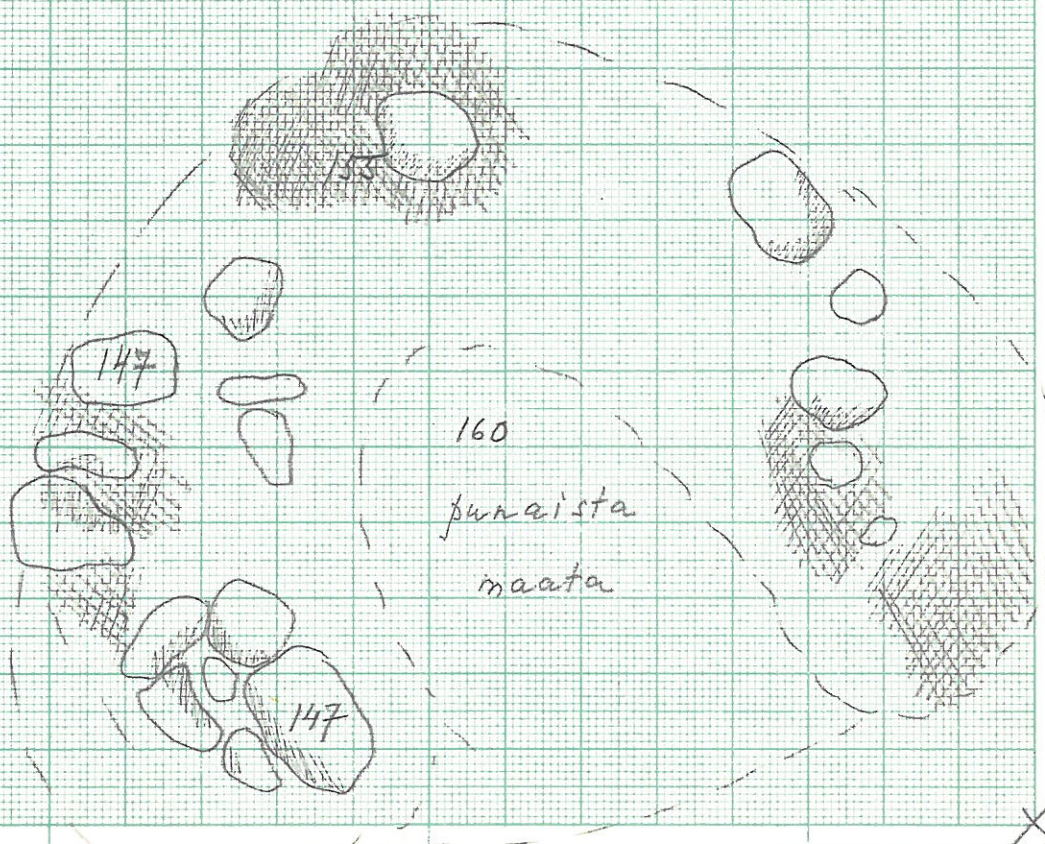

Lieden pohja: 186

Quaternary
Fouppasimäki Lohjanselkä
print. E. Mäkelä
Sheet 1:10

Liittyy J. Sarkamon kavi. kartan
v. lta 1956.
Lute 29.

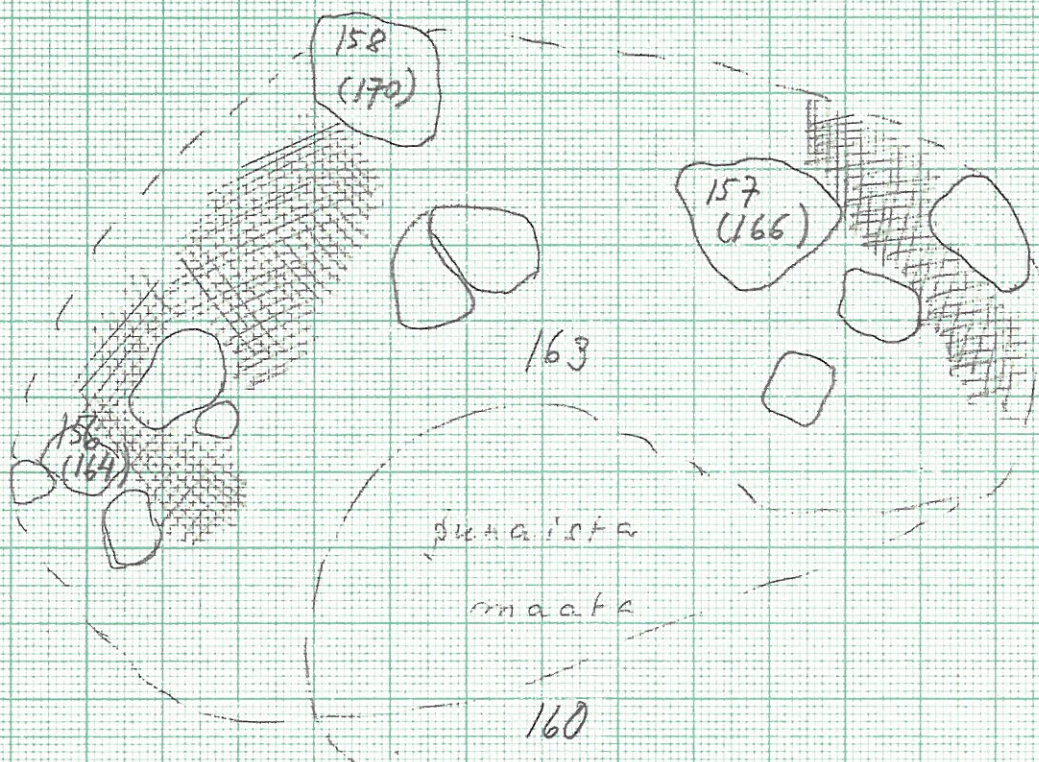
Liesi II. 12. k. 1.

Ruokien pyykkiä
Torpparimäki-Holungård
fint. G. Hultén - 56
Hills 1:10

Liittyy J. Luukkonen karto. kertom.
v: lta 1956.
liite 30.

Liesi II. 12. k. 2.

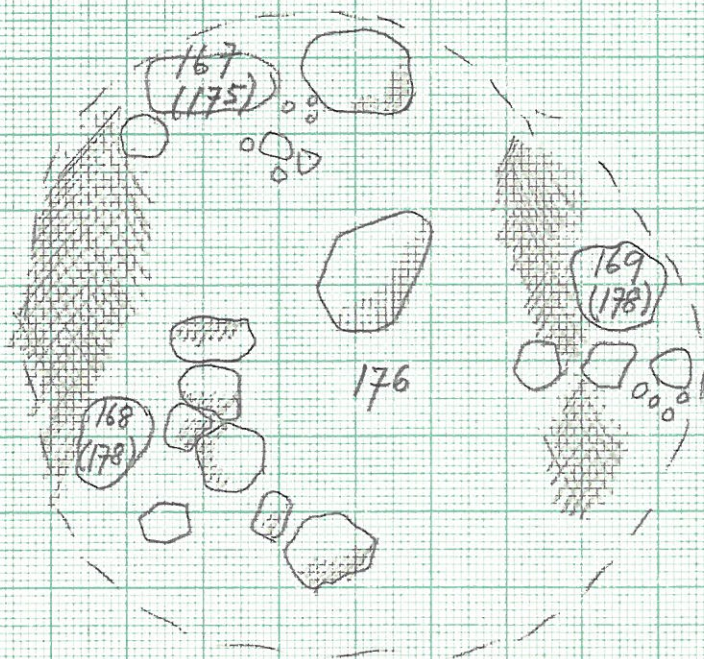

Ruokien pyykkiä
Torppeinmätin Holmgård
pint. L. Holmgård 56
Kuva 1:10

Liittyy J. Parkamon kivi. k. 12. k. 3
v. lka 1956.

Kuva 31.

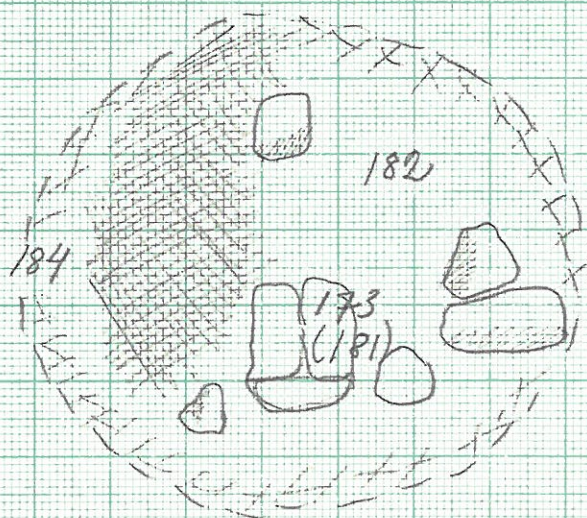
Lievi II 12. k. 3

Luokienpyrkä
Toivoniminen Holmström
junt. G. Holmström -56
Määrä 1:10

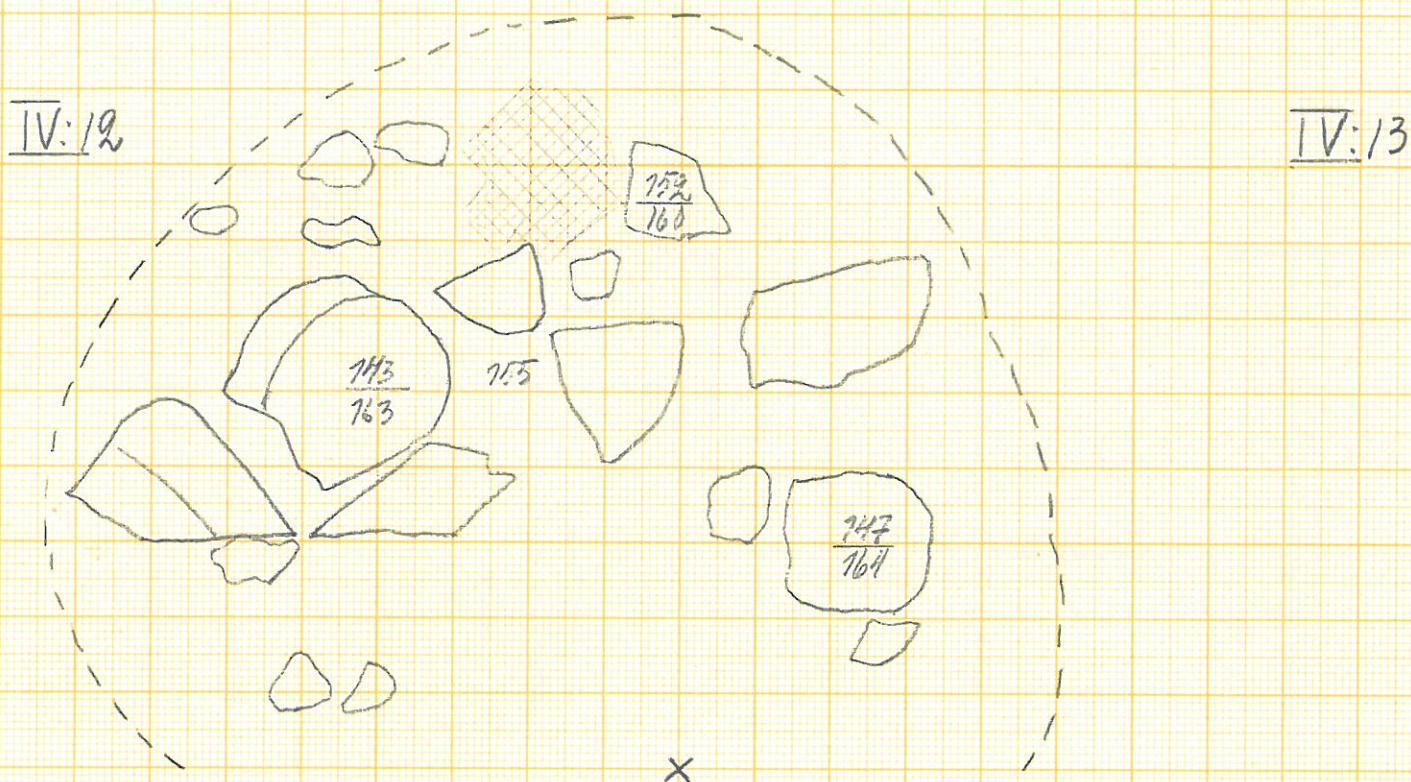
Lutten J. Parkamon kaim. kuit. en
s. lta 1956.
Litta 32.

Liesi II 12 k. 4

Ruotsinspyhtää Torpparinmäki
 Holmgård
 G. Ahlström 1956
 Mitta 1:10.

livesi muissa IV:12 - IV:13

V:12 V:13

Littijä J. Sankamon katu, kelt: een
 v. 1956. Lile 33.

Ruotsinspyhtää, Torpparimäki
Holmgård

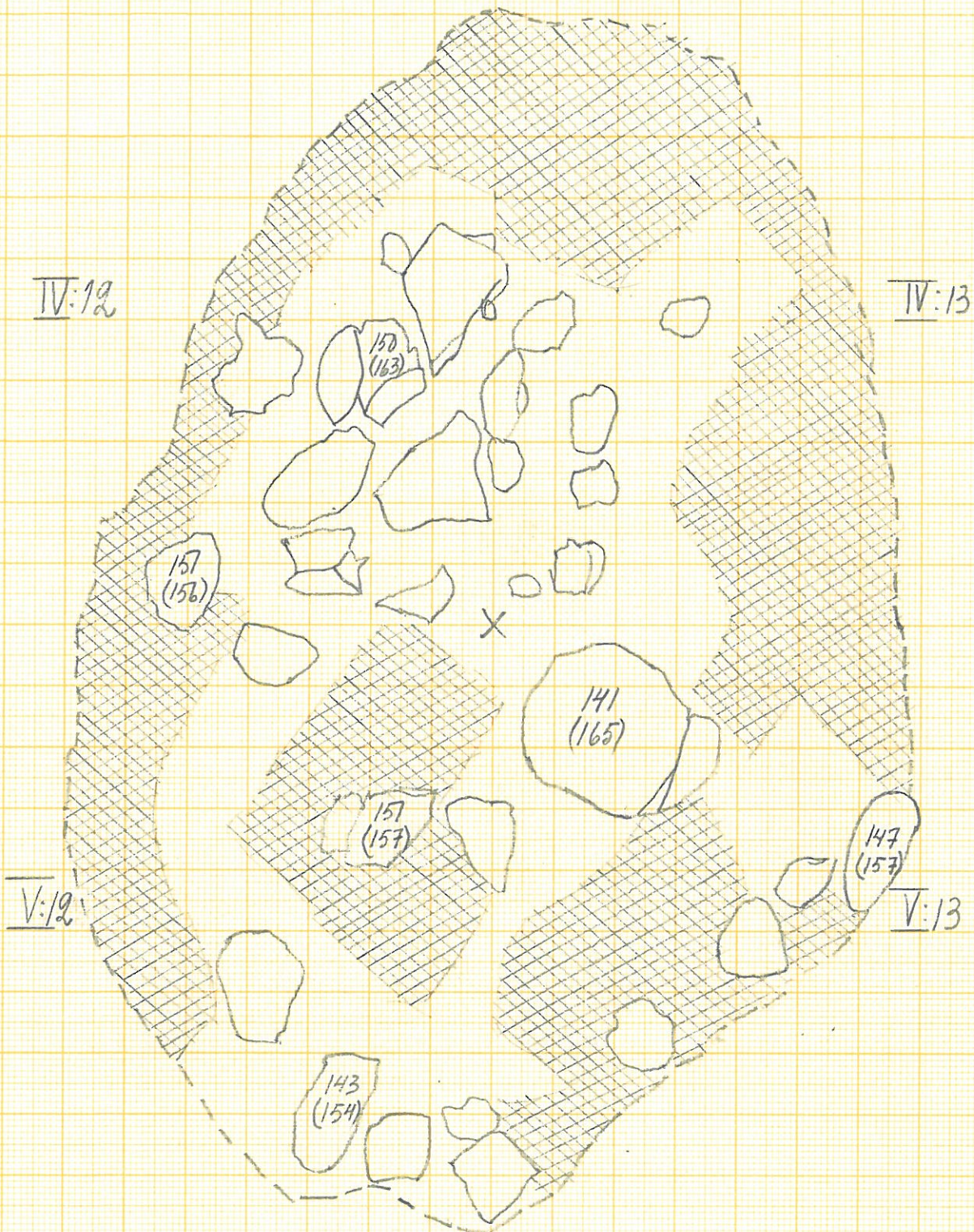
M. Stenck: puht. J. Sankamo 1956

Mittä 1:10.

Lieni runduissa $\overline{IV}:12 - \overline{IV}:13$

1. krs.

$\overline{V}:12 - \overline{V}:13$

Littely J. Sankamon kavi. kert:cen
v. 16a 1956. Liite 34.

Ruotinpöytä, Torpparimäki
Holmgård

M. Stenck; J. Sarkamo 1956.

Mitta 1:10.

Leiri muodoissa $\overline{IV}:12 - \overline{IV}:13$

2. krs.

$\overline{V}:12 - \overline{V}:13$

$\overline{IV}:12$

$\overline{IV}:13$

$\overline{V}:12$

$\overline{V}:13$

Liittym J. Sarkamon karto. kert:een
v: lta 1956. Liite 35.

Puotirintpyhtäi, Torpparimäki
Holmgård

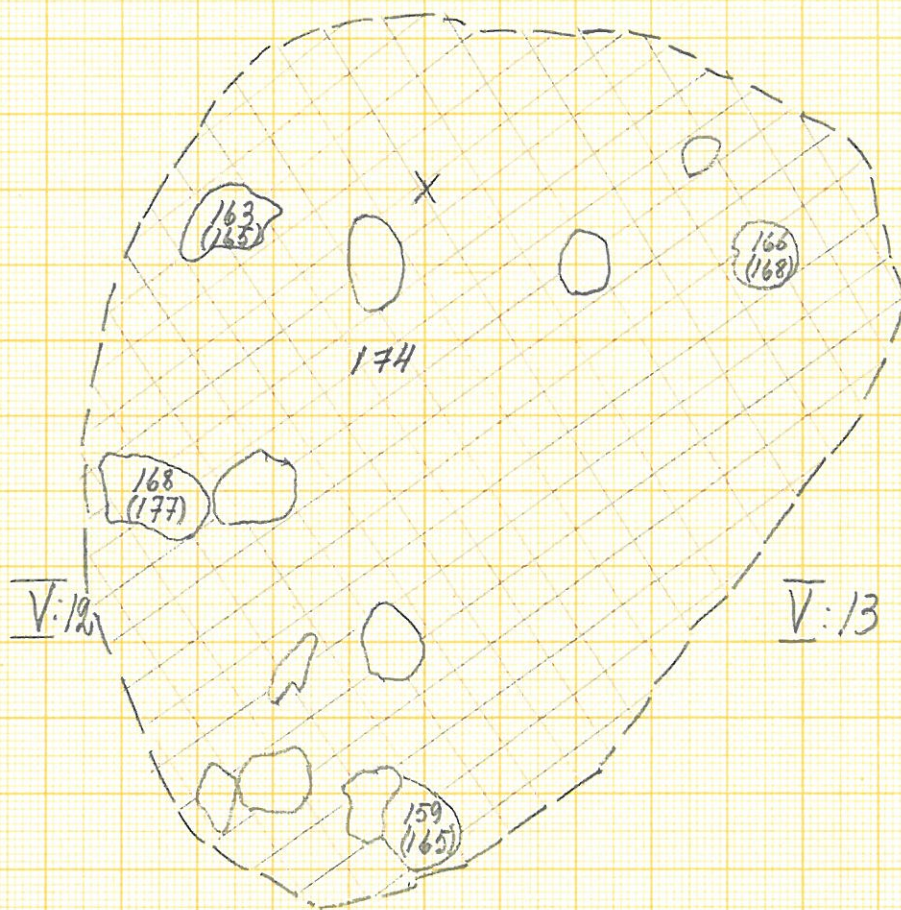
M. Stenck; J. Sarkamo 1956.

Mittä 1:10.

Lien rinduisa $\overline{IV}:12 - \overline{IV}:13 -$
3. krs. $\overline{V}:12 - \overline{V}:13.$

$\overline{IV}:12$

$\overline{IV}:13$

Ruotsinsyhtia, Torpparimäki
Sjöberg

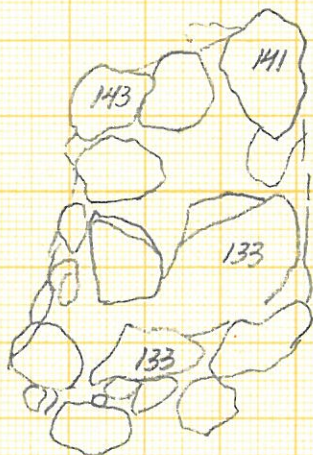
M. Hauk; J. Sarkam 1958.

Mitta 1:10.

Liesiä rundeissa VI:14 - VII:14

1. krs.

VI:14

VII:14

150
(157)

159

138
(148)

* Liittyy J. Sarkamon kain. kert:een
n: lta 1958. Liite 37.

Ruostinpyhtää, Toivonmäki,
Holmgård

M. Stank; J. Sarkamäki

Mittä 1:10.

Liesiä muokussa VI:14- VII:14

2. krs.

VI:14

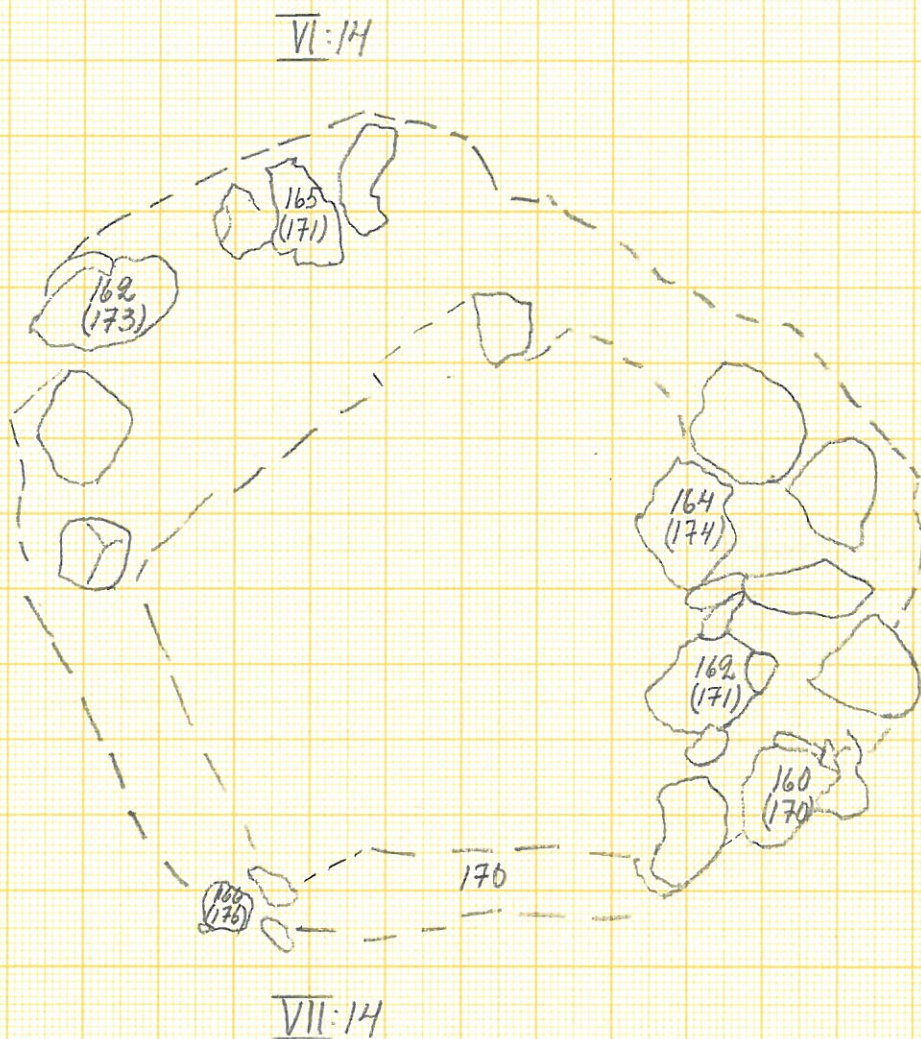
VII:14

Littty J. Sarkamäki kais. kert:een
v: 1956. luku 38.

Ruotsinspyhtä, Toijpparimäki,
Hölmgård
M. Stark; J. Sarkamo
Mitta 1:10.

lisenä muuttua VI:14 - VII:14
3. krs.

X

X
Liittyy J. Sarkamon karto. kert:een
v: lta 1958. liite 39.

Ruostemäki, Toivonmäki,
Holmgård

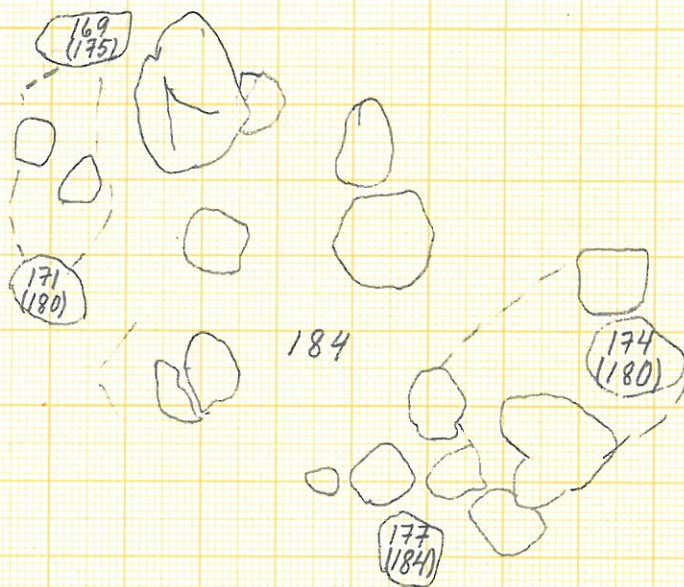
M. Starck; J. Sankari

Mitta 1:10.

Lienä rundeissa VI:14-VII:14

4. krt.

VI:14

VII:14

x Liittymä J. Sankarin kais. kert:een
v:ltä 1956. Liite 45.

Rinostimpyhtää, Torpparinmäki, Lieni nundussa VII:14

Helmgård

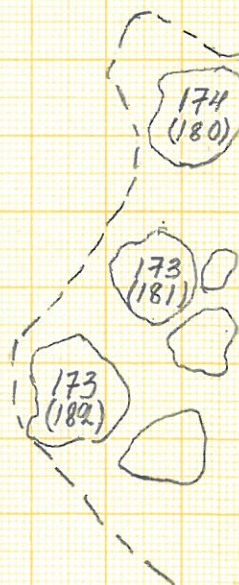
5. krs.

M. Starck; J. Sarkamo 1956.

Mitta 1:10.

VI:14

VII:14

Liittyy J. Sarkamon kair. kert: een
v: lla 1956. Liite 41.

Ruostinyhtäa Toipparinmäki
Holmgård.

M. Stenck 1956

Mitta 1:10.

IX:14

Lietlä muduna VIII:14 1.krs.

IX:13

Ruotsinpyhtää Topparimäki

Lietta ruudunsa VIII:14 2. krs.

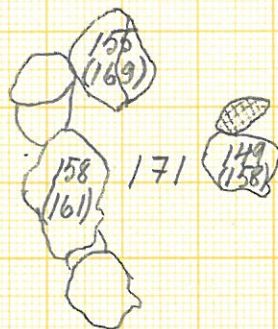
Holmgård

M. Stenck 1956.

Mitta 1:10.

IX:14

x

VIII:14

VIII:13

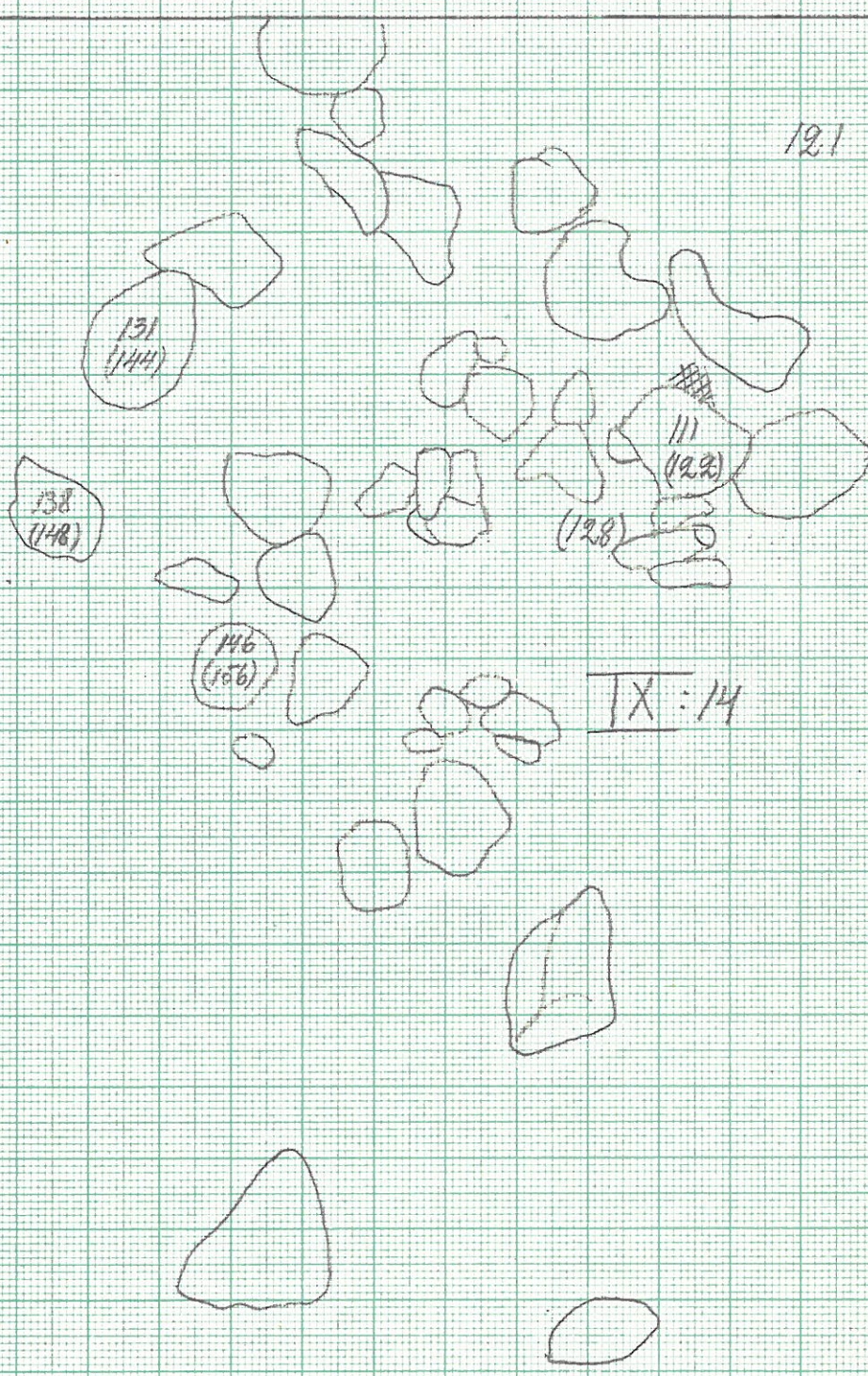
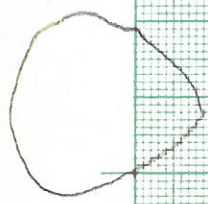
Lietta J. Sarkamon kair. kert: en
v. lta 1956. Liite 43.

Ruotsinsyöhtää, Torpparimäki
Helsingin

piirt. M. Stenck; piirt. J. Sankari 1956. Lieri muotossa IX: 14.
Mitta 1:10.

piirros 1.

VIII: 14

IX: 14

IX: 13

Ruutimäyhtäjä, Pöyppäimäki
Hohngård

piirt. M. Sark; piirt. J. Sarkamä 1956.

Liini muodossa IX:14.

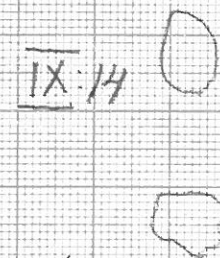
2. krs.

X

VIII:14

IX:14

X Liettyn J. Sarkamon kais: kuit:un v: lla 1956. liite 45.

Ruostiraputiaa, Torpparinmäki
Holmgård

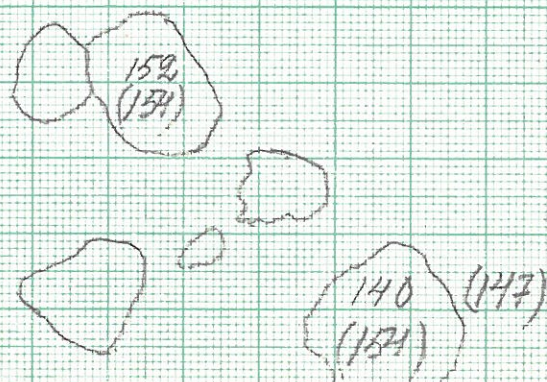
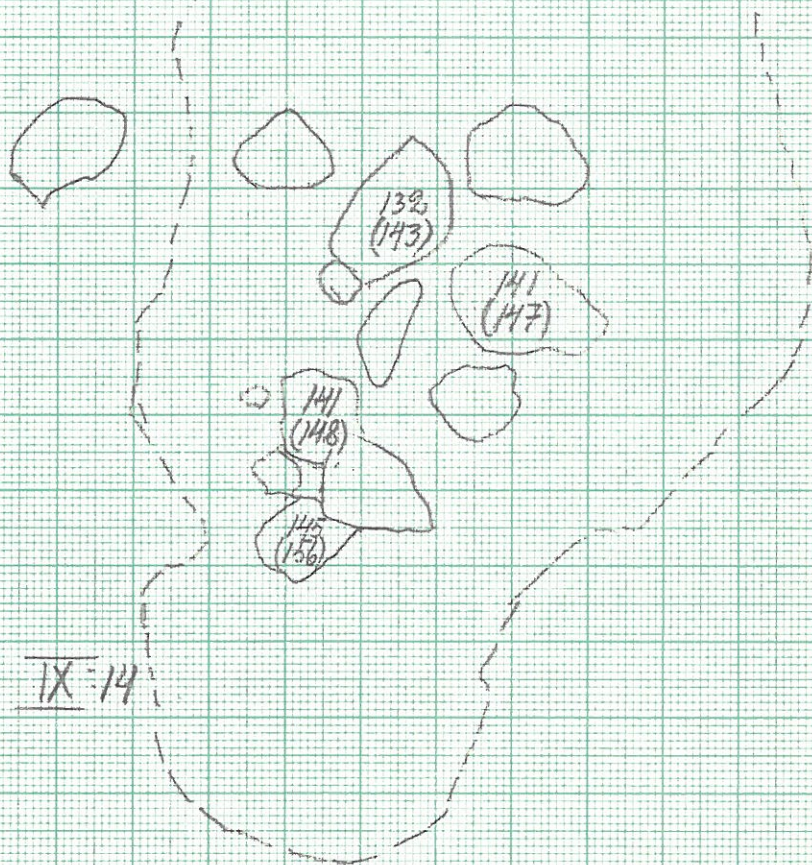
piirt. H. Stenck; piirt. J. Sarkama 1958 Lieri nouduna IX:14.

Mitta 1:10

3. kerran.

VIII:14

IX:14

X Liettyn J. Sarkamon kais. kert:een v:ltta 1958. Liite 46.

A. 4. (214/257 mm.)

OY WULFF AB N:o 106 1/2

Rustanpyhtää, Torgganmäki
Holmgård

piirt. M. Stank, piikt. J. Lehtonen 1958.

Mitta 1:10

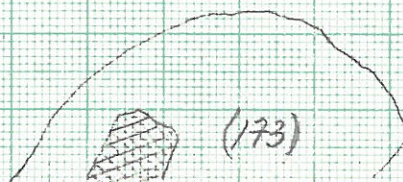
Lienin muokaus IX:14

4. kerran.

X

VIII:14

X Linteen J. Lehtonen kavi. kert:een v. loka 1958.

A. 4. (0x197 mm.)

Mitta 47.

OY WULFF AB N:o 106 1/2

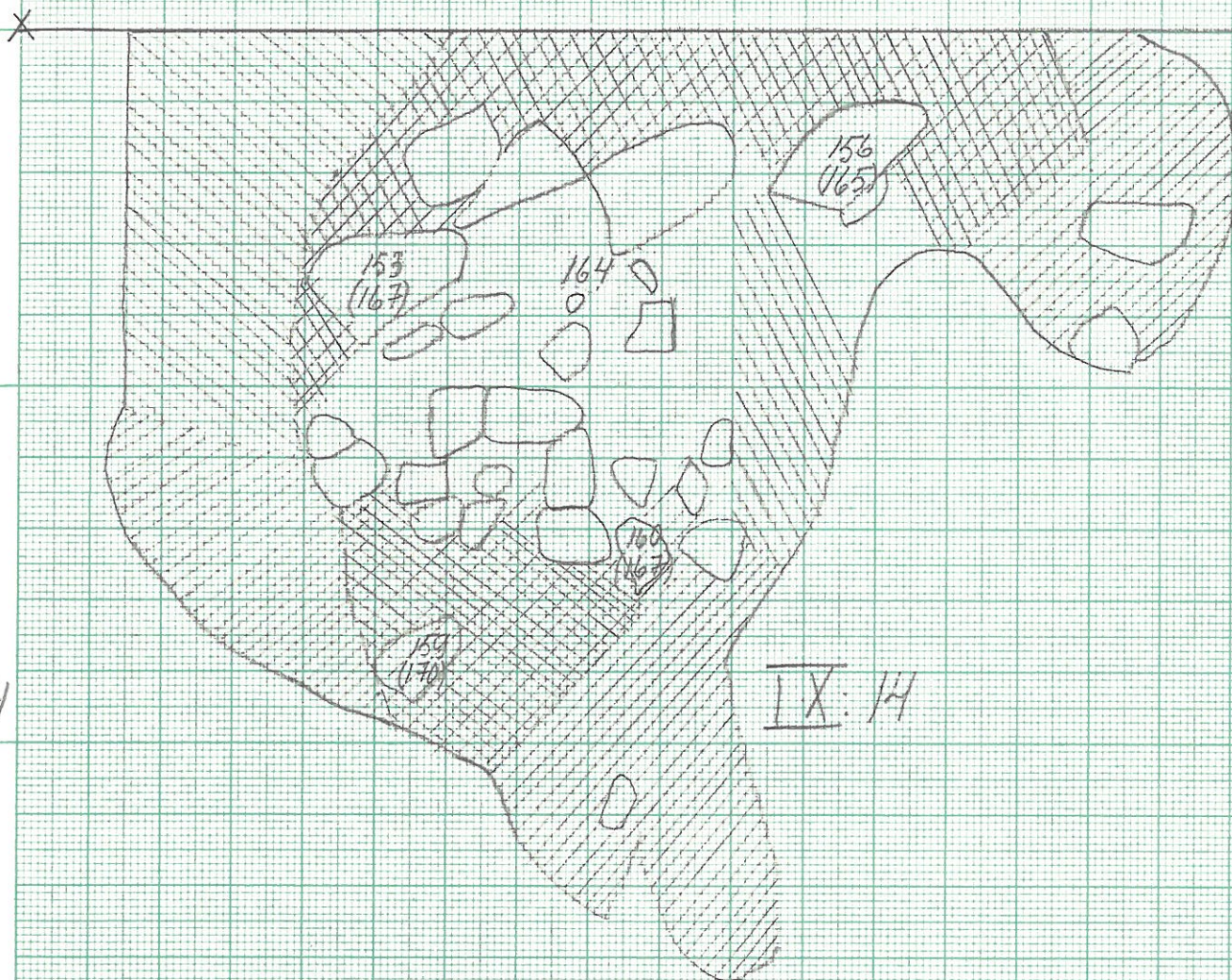
Puutarhaintia, Toijärvenmäki
Lehmgård.

piirk. J. Sarkamo 1956

Kätkä 1:10.

Lehti mudassa IX:14.

5. pinnos.

Tämän jälkeen vielä m. 1 krs., jota ei piirretty kiireen vuoksi.

Koko lehtien pinta 205.

Kätkä J. Sarkamon kartoitus vuodelta 1956. Lintu.

Rutkoinpyhtäin
 Tarpparimäki Holmgård
 pint. B. Hiltunen - 50.
 k. 1:10

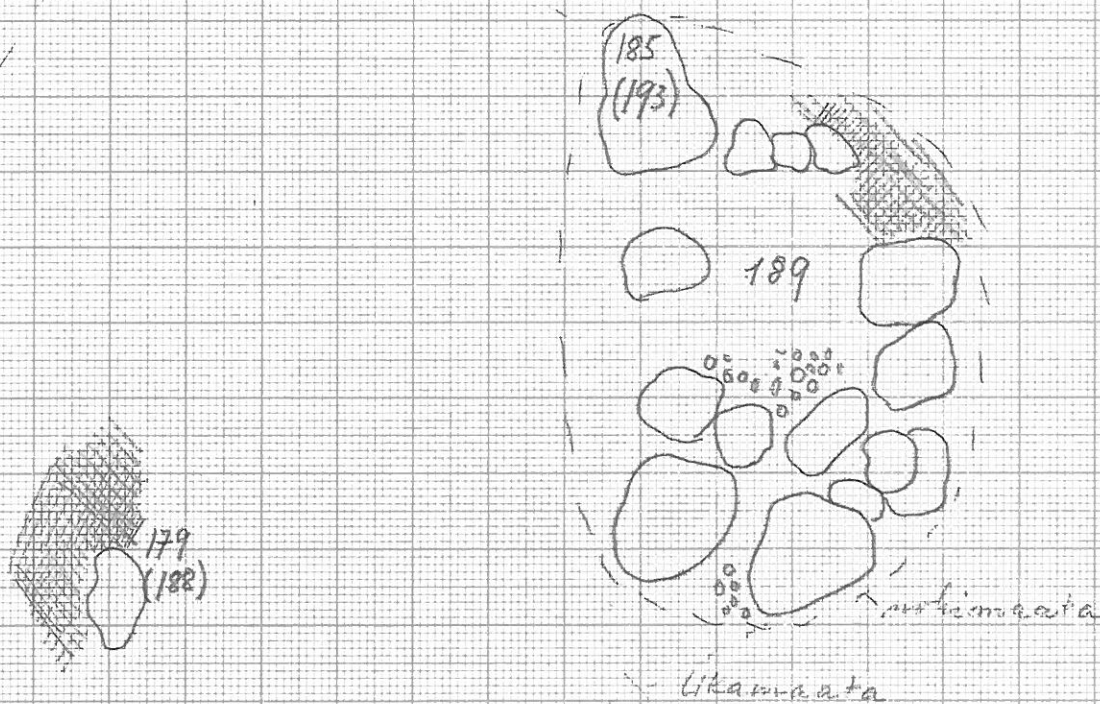
Liesi II. 15. k. 1.

Liittyn J. Parkamon kais. kert. sen
 v. lta 1958.
 Liite 49.

Ruokailijyhtiö
 Toivonmäki - Holmgård
 jout. Bj. Holmgård - 50
 liite 1:10

liite II, 15. k. 2.

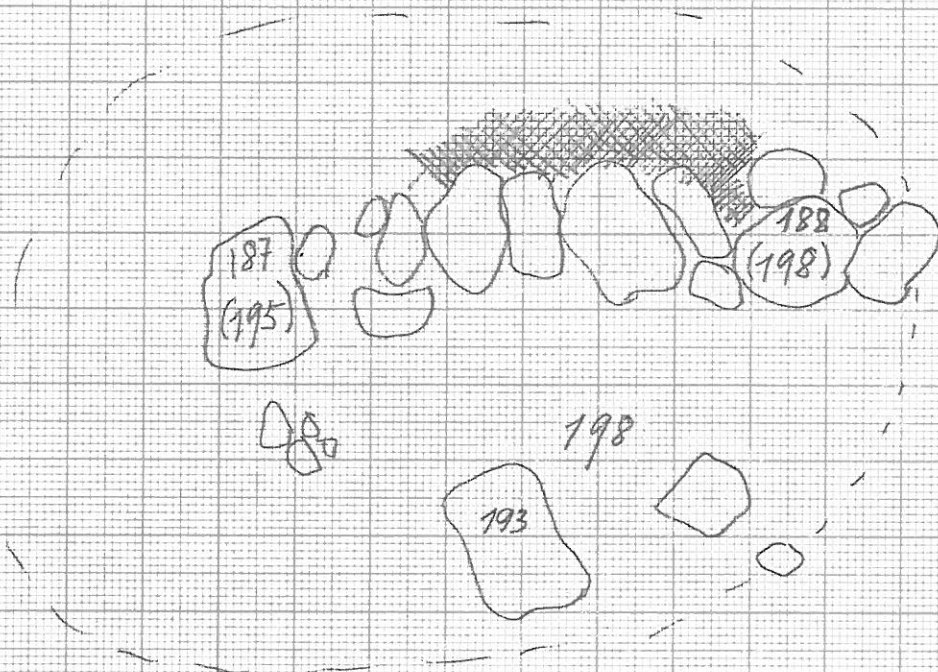

liittyy J. Sarkamon kain.
 kert: em v: lta 1956.
 liite 50.

Luottamuskirje
Toupparimäki - Kötönpää
piirt. E. Meltä - 80
Määrä 1:10.

Lieri II 15. k. 3.

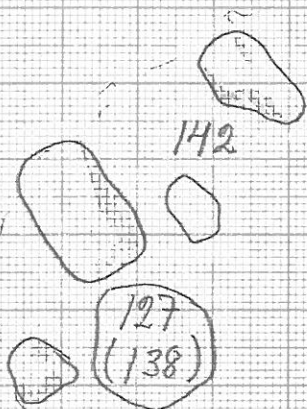

Lutty J. Soukamon kais. kertua
s. lta 1938.
liite 51.

Ruokkien pyrkä
 Toppainimäki - Eteläpuolelta
 pitk. G. Mäkelä
 kulta, 1:10

Littty J. Laskamon kais.
 kest:een v. lta 1958.
 liite 52.

Liisi III 15 k. 1 A

ei mitään rokea

R. II 15

R. III 15

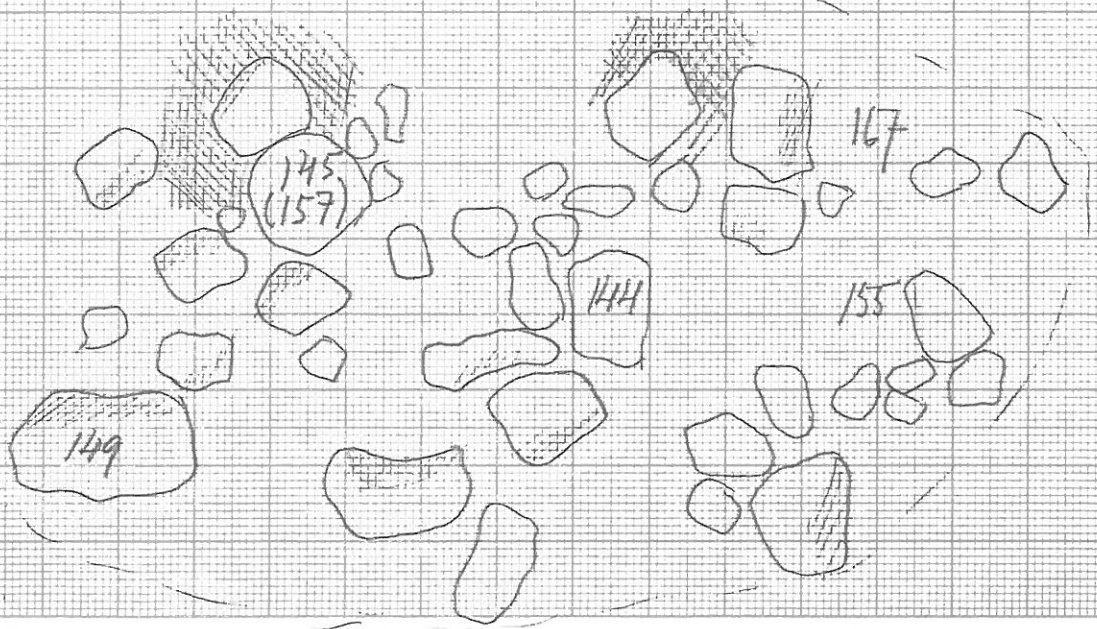
Ruokienpyhtä
 Torppasimäen Holmgård
 pirst. Bj. Melbäck
 Mitta 1:70

Littay J. Salmann kais.
 kest. en v. lla 1958.
 Liite 53.

Liesi III 15. 6. 2. A

R. II 15

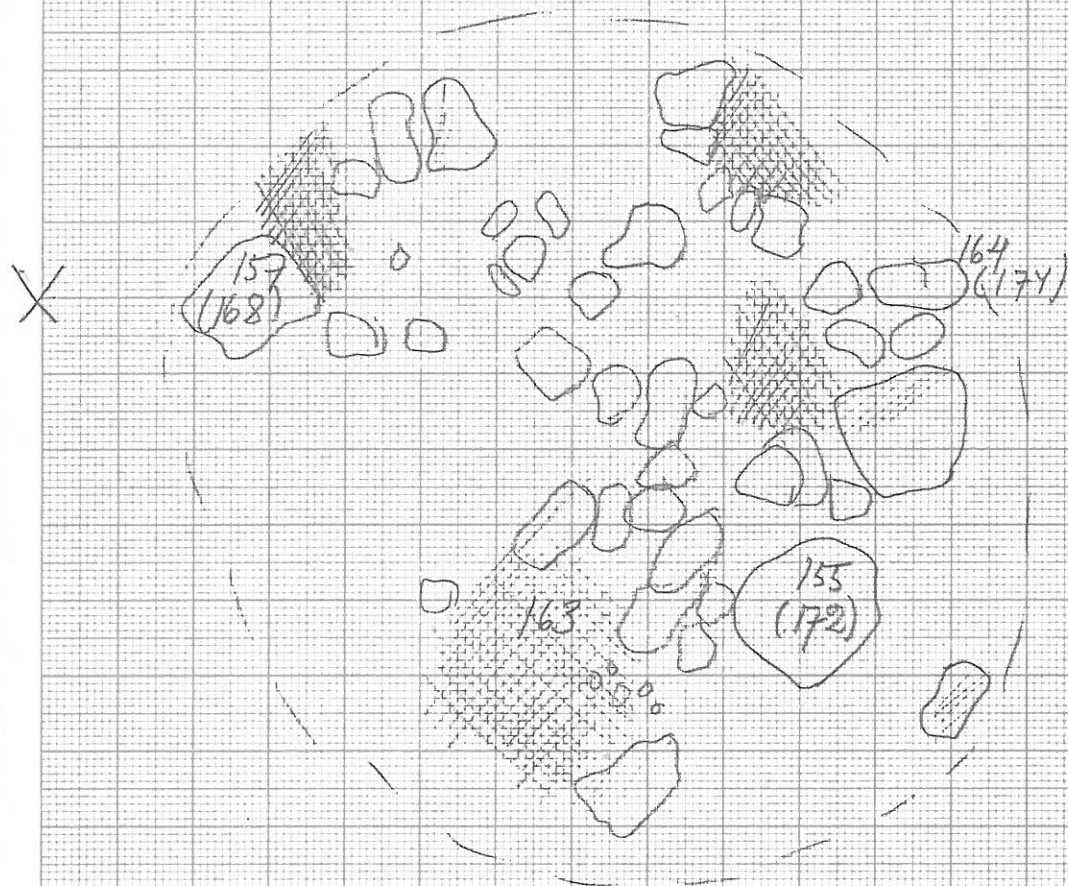

R. II 15

Kuusihaara
 Torppamäki - Holmgård
 jätt. k. Holmgård
 Mitta 1:10

Liittyy J. Sankamon
 Riv. kerk:an v. lta 1956.
 Liite 54.

Lieri III 15 k. 3 A

R. II 15

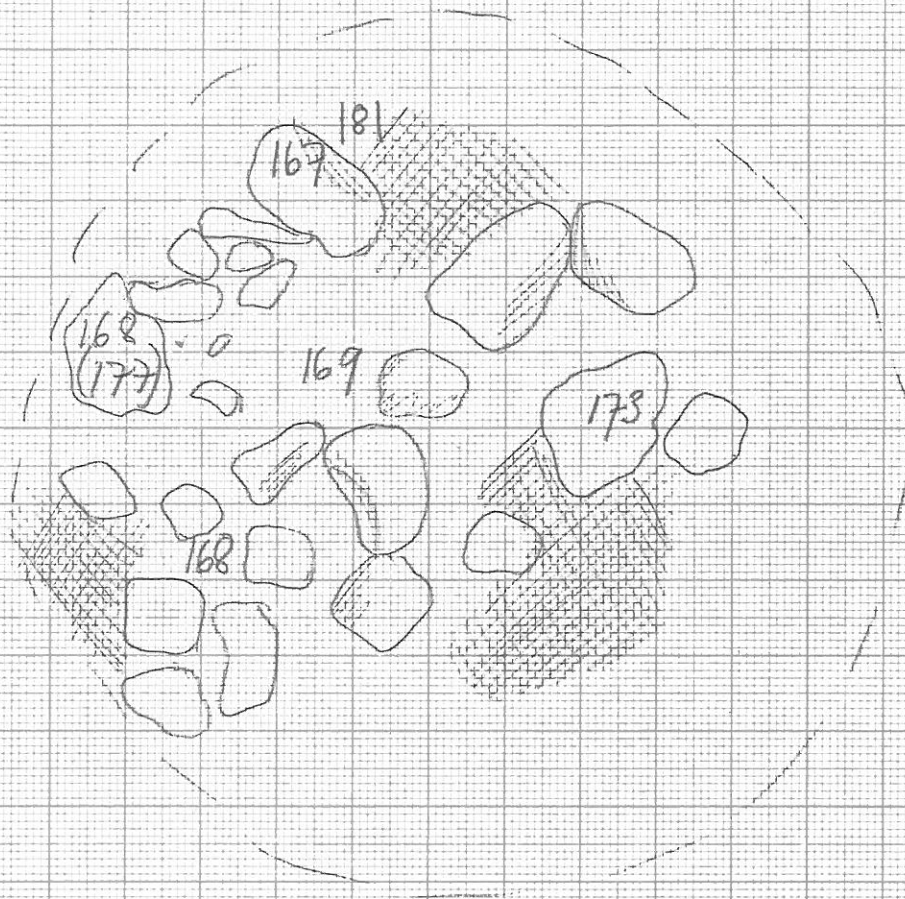
R. m 15

Ruokienpyrkä
 Torppariinmätä - Holmgård
 pint. G. Miltäcto
 Milla 1:10

Littleg J. Sankamon kais.
 kert. ann v. lba 1956.
 liite 55.

Liisi III 15 4 4 A.

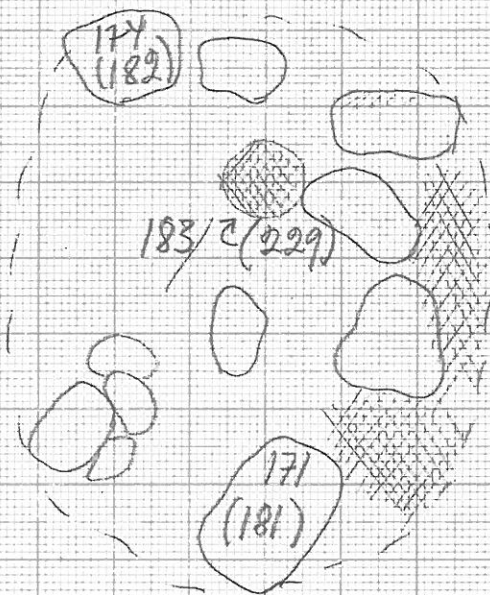

Ruskeimpryhtiä
 Torpparimäki - Holmgård
 print. E. Kallbäck, 56
 Liite 1:10

Liittyy J. Sankamon kais.
 kott. leen n:o 16a 1956.
 Liite 56.

Lieden. TH 15 h. 5 A

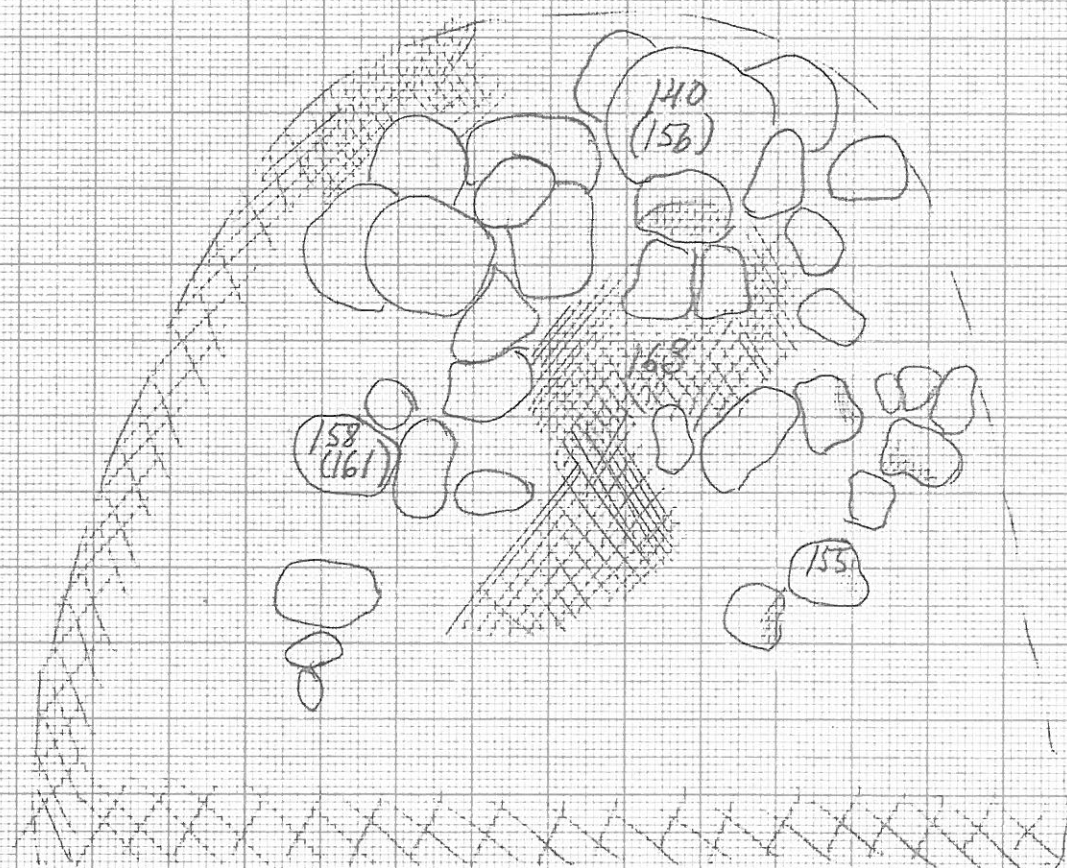
Lieden pohjaa ei
 erikseen vaahdettu

→
Kuvainpöytä
Tornionseutu - Holmgård
Pöytä: 11.10.1956
Kuva 1:10

Liittyy J. Sankamon kais.
kert: en v: lla 1956.
Liite 57.

Liite III 15 k. 1 B

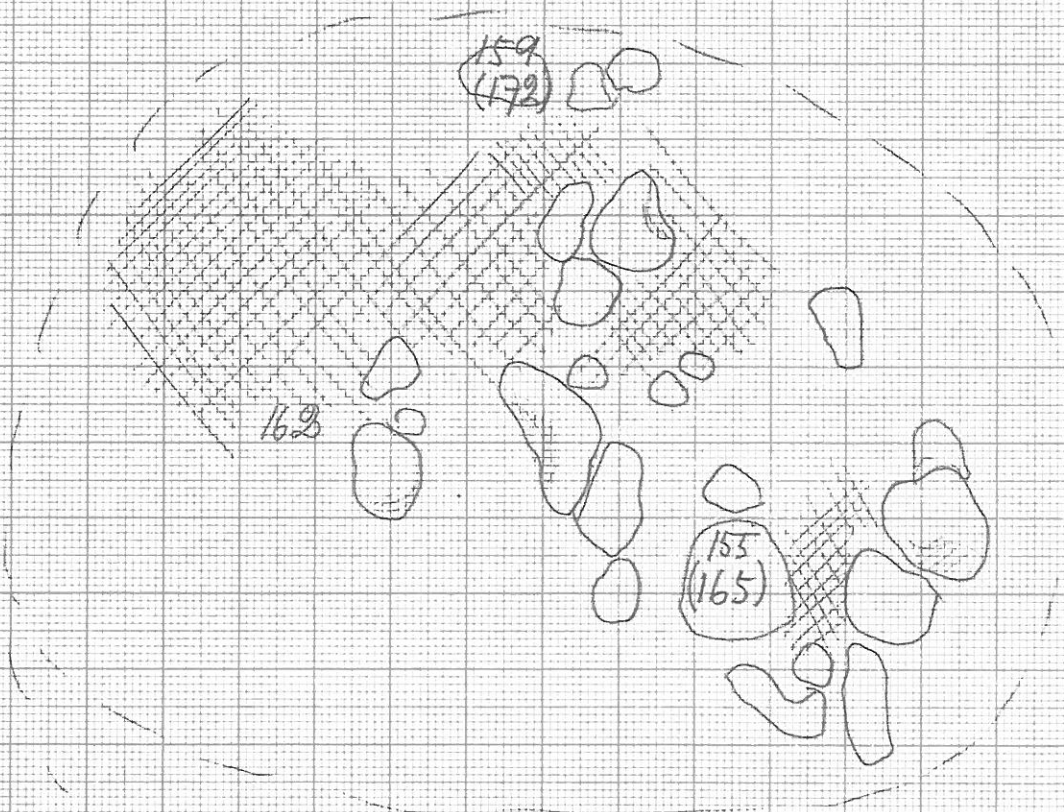
II: 15

Kuoliinpyrkä
 Torpperiinmäki - Eteläsuon
 jout. l. Alkuvuosi
 Vuosi : 1920

Liittyä J. Sankamon kais.
 kert. en v. lta 1958.
 kile 58.

Kiepi III 15 k. B

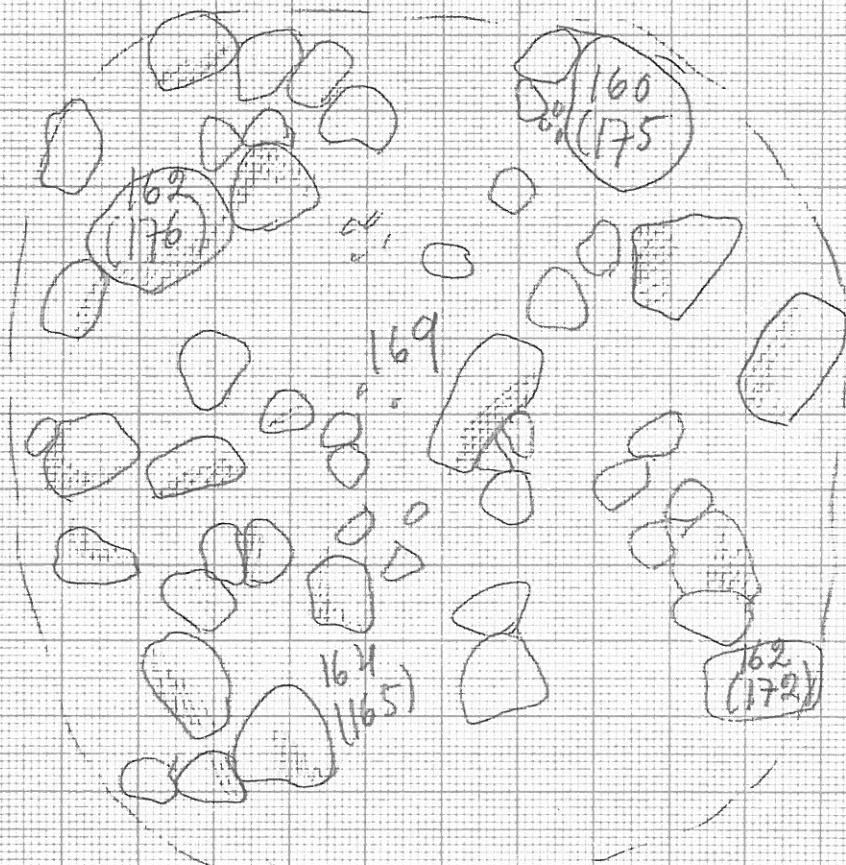

Ruskeimpyöhtä
Pöytäkirja - Pöytäkirja
pöytäkirja. O. Hiltunen
Mäki 1:10

Liittyy J. Sankamon kair.
kairan v. lta 1956.
Lähte 53.

Kierä III 15.4.3 93

Kokonaan musta.

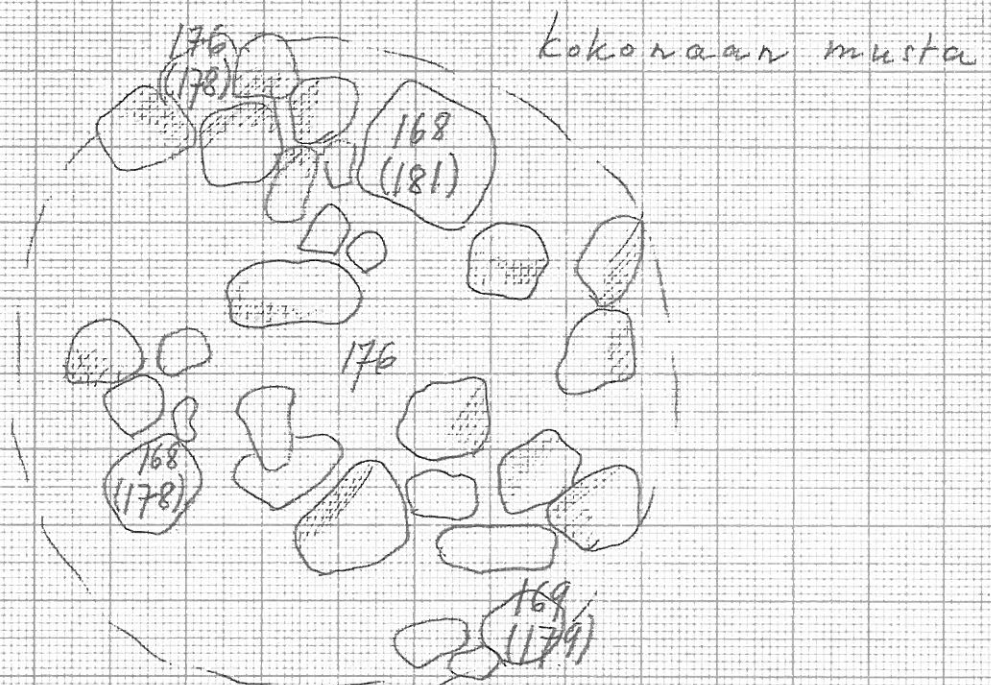

→

Ruokien pyörien
Toppasimäki - Holmgård
fint. P. Alkärde
Kittä : 1:10

Liitty J. Luukkonen kavi.
Kest:een v. lla 1956.
Kitta 00.

Lieri III 15 K.4 B

→
Kokkainpyyhkä
Tampereen metsä- ja puu-
jalostus oy. Alustettu
Maa 1.10

Littu J. Sankamon kain.
kert:een v. lta 1956.
Liite 61.

Liesi III 15 k 5 P

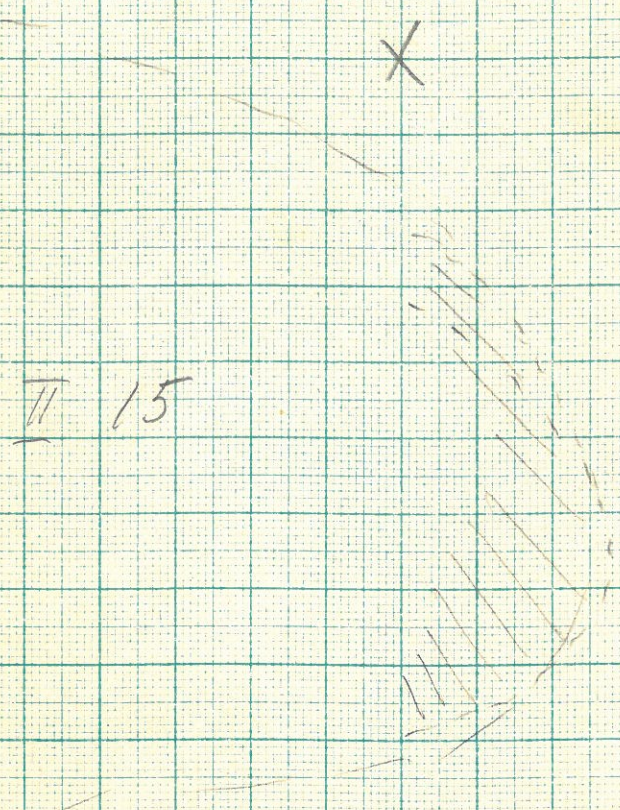

Lieden pokja 197.

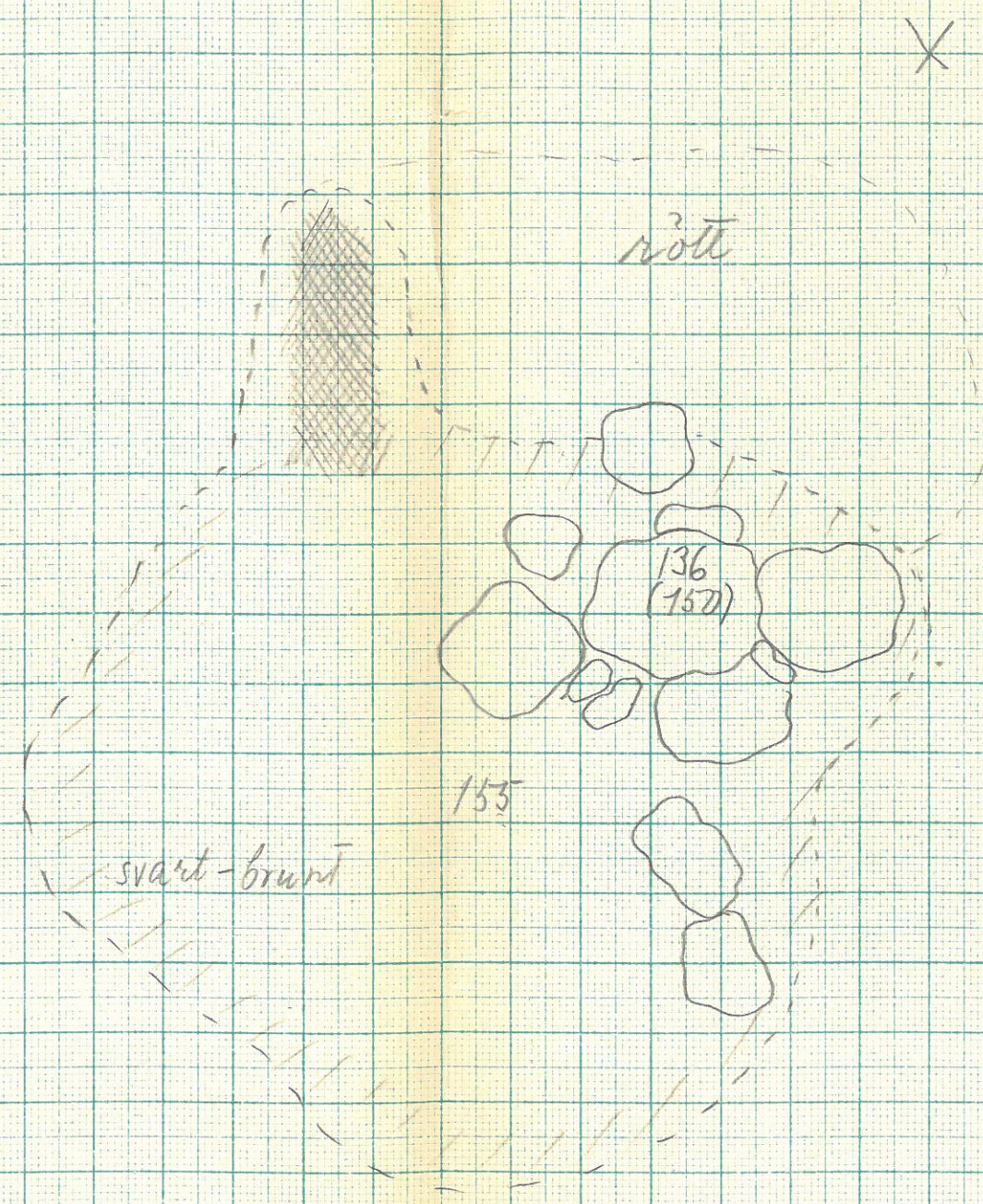
P.
Rustia pygmaea
Prognathis maki Holmgren
 Oy. Mäkelä - 56

Lehti II 16.
 k. 1.

liite 1:10

II 15

rött

136
(157)

155

svart-brunt

II 17.

Liittynyt J. Sankamon kais.
 kelt. lin. v. 1956. Liite 62.

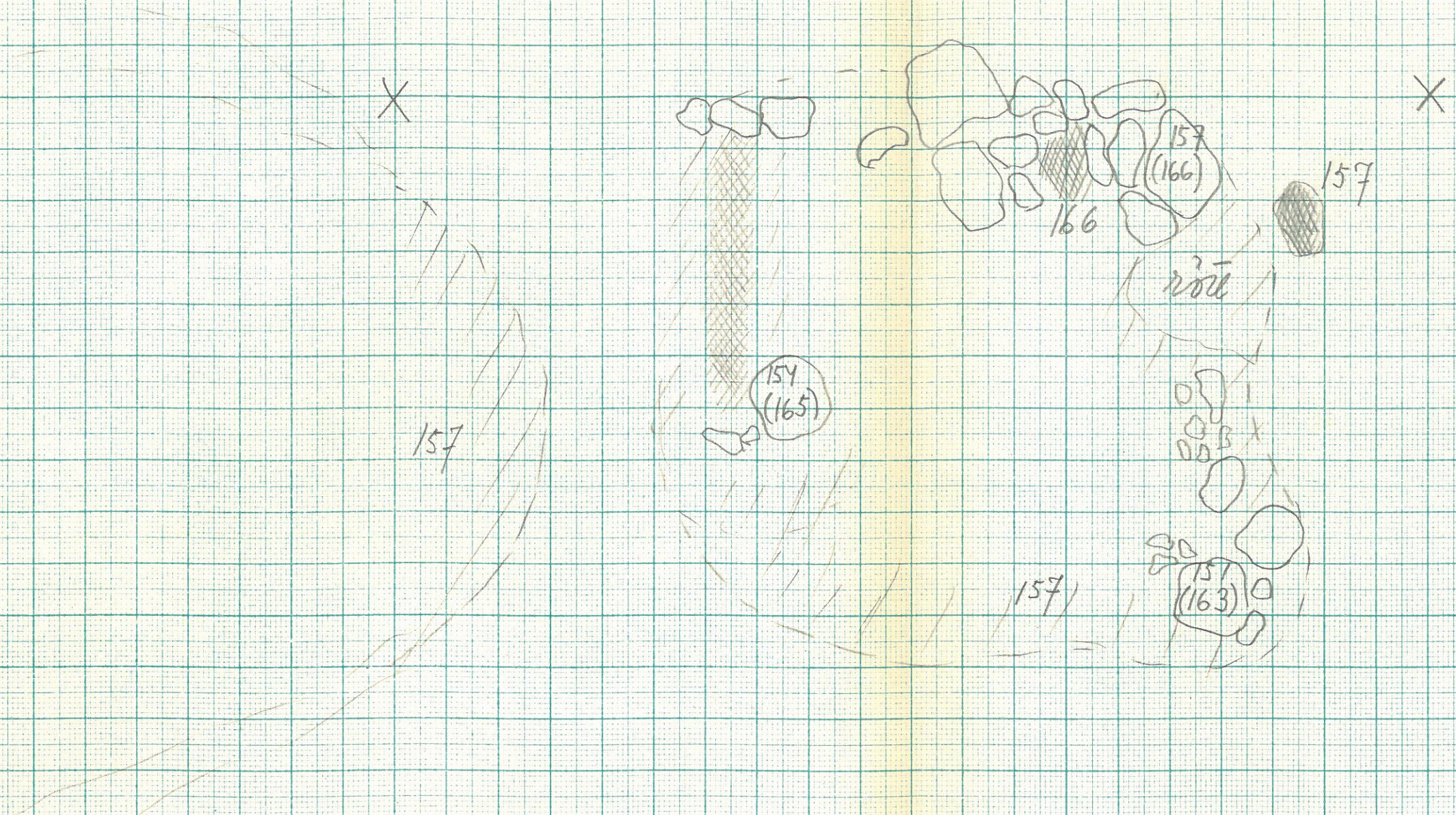
↓ R. III. 16.

P.

Ruoksinpyhtäin
Toppasimäki - Holmgård
pää G. Mulkki - 56

Liesi II 16. k. 2.

Siuna 1-10

Littu J. Sankamon kavi. kert:un
v. 1956. 1956. 20 mm. liite 63.

P.

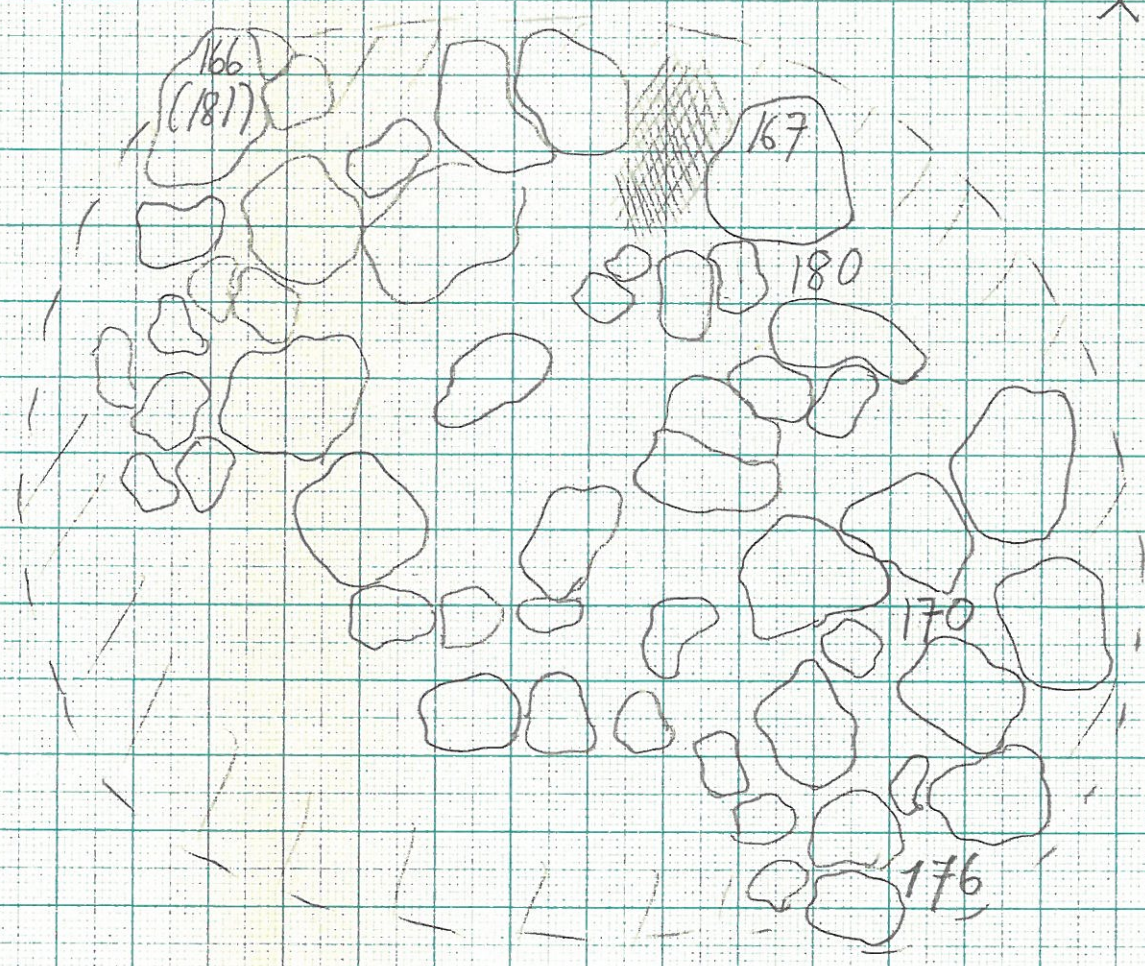
Quarkin pyyltä
Toppasimäki - Holmgård
pint. Bj. Hålbäck - 50

Liesi II 16
k. 3

Liite 1:10

X

X

Liittyy J. Sankamon kais. kart: cen
N:o 113 1/2 A 3. (297 X 420 mm.)
v: kaa 1952. Liite 64.

X

X

p.

Ruokienpyylää
Toppurimäki - Holmgård
pint. G. Stilleh. 56

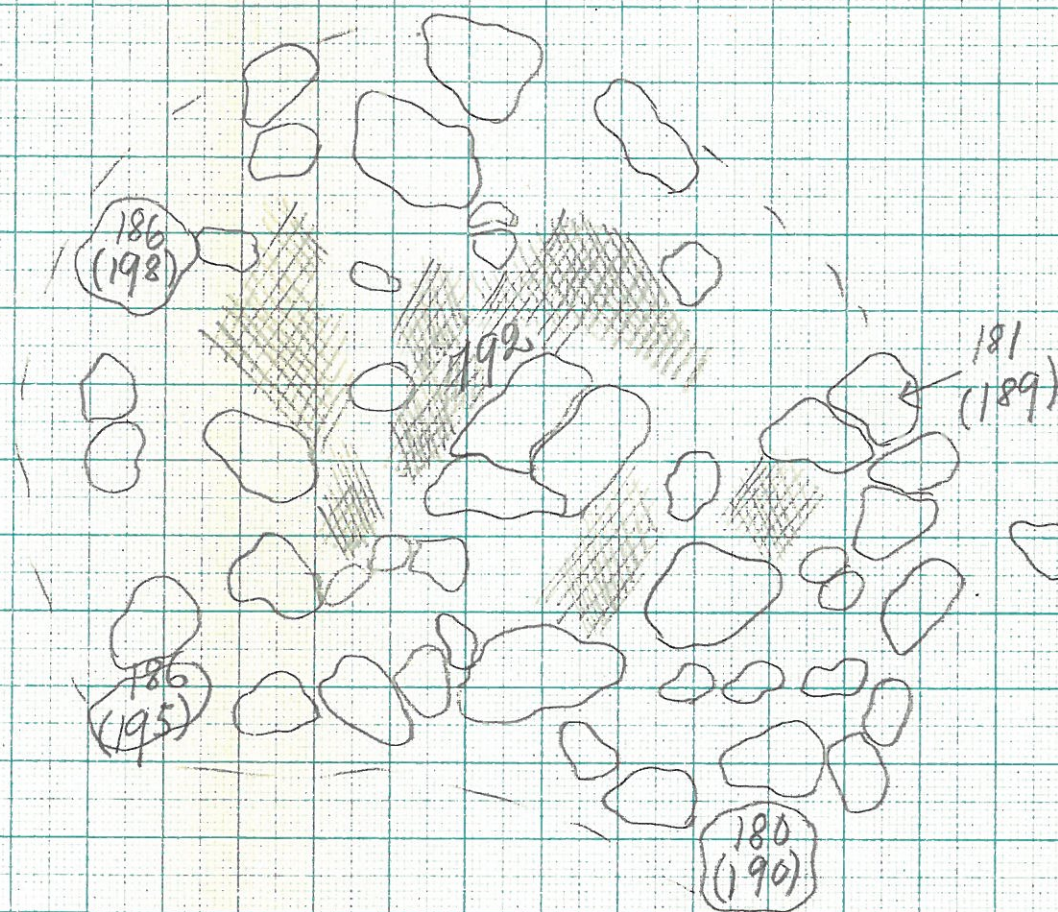
Liesi II 16

k. 4.

Kilts 1:10

X

X

Littay J. Parkamon kais. kuit:een
v: lta 1936. Lute 65.

X

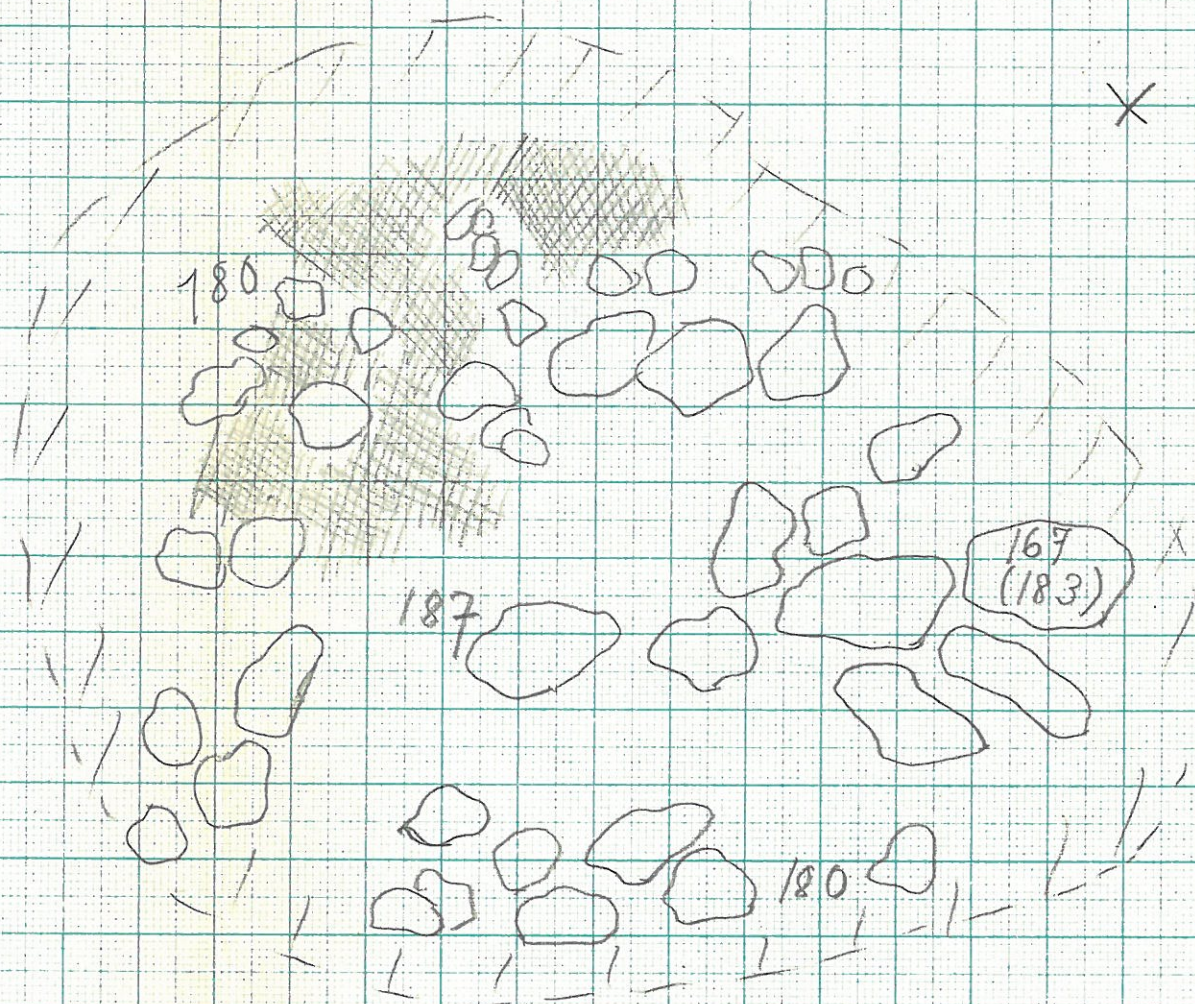
X

P.

Ruokien pyhäköt
Toppurimäki - Holonjärvi
K. Hilbäck - 50

Liesi II 16 k. 5

luku 1:10

Littly J. Sankamon kaur. kart. con
N:o 113 A 3. (297 X 420 mm.) v. k. 1956. luku 66.

P.

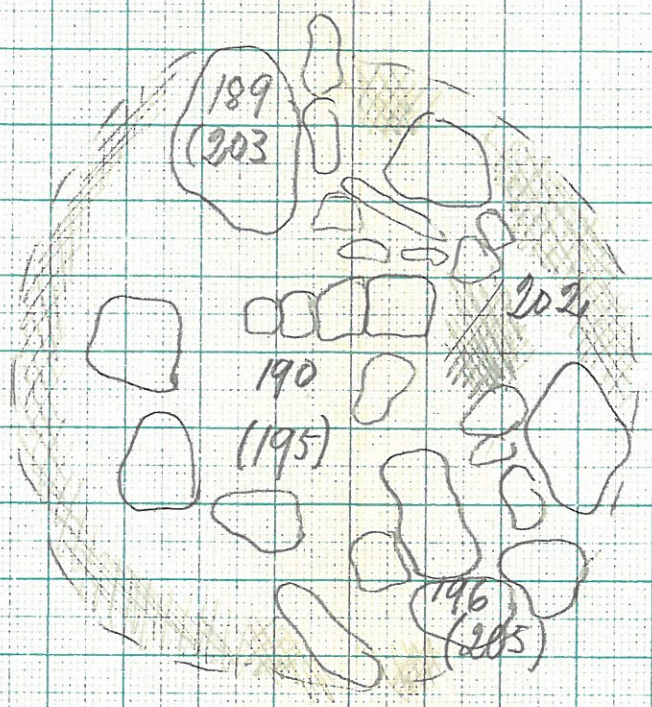
Kuokienpyhtää
Toivonmatala - Holmgård
frukt G. Malmström - 52

Liesi II 16 K. 6.

1:70

X

X

X

X

Liittyy J. Sankamon kais. kert. sen
N:o 13 1/2 A 3. (297 X 420 mm.) v: lta 1956. liite 67.

P

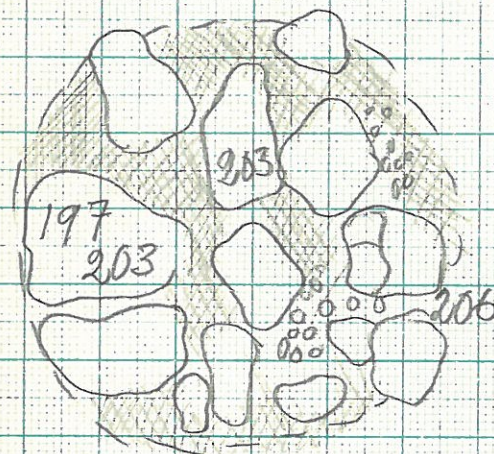
Ruokien pyhästi
 Toupparin mätä - Holmgård
 Junt. G. Mäkelä - 56

Liesi II. 16. 14. 7.

Liite 1: 10

X

X

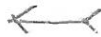

Lieden potja 210
 hyvin vahva hiili kerros.

X

X

Littyy J. Sankamon kivi.
 N:o 113 1/2 A 3. (297 X 420 mm.) Kertien v. lka 1956. Liite 68.

OBS.

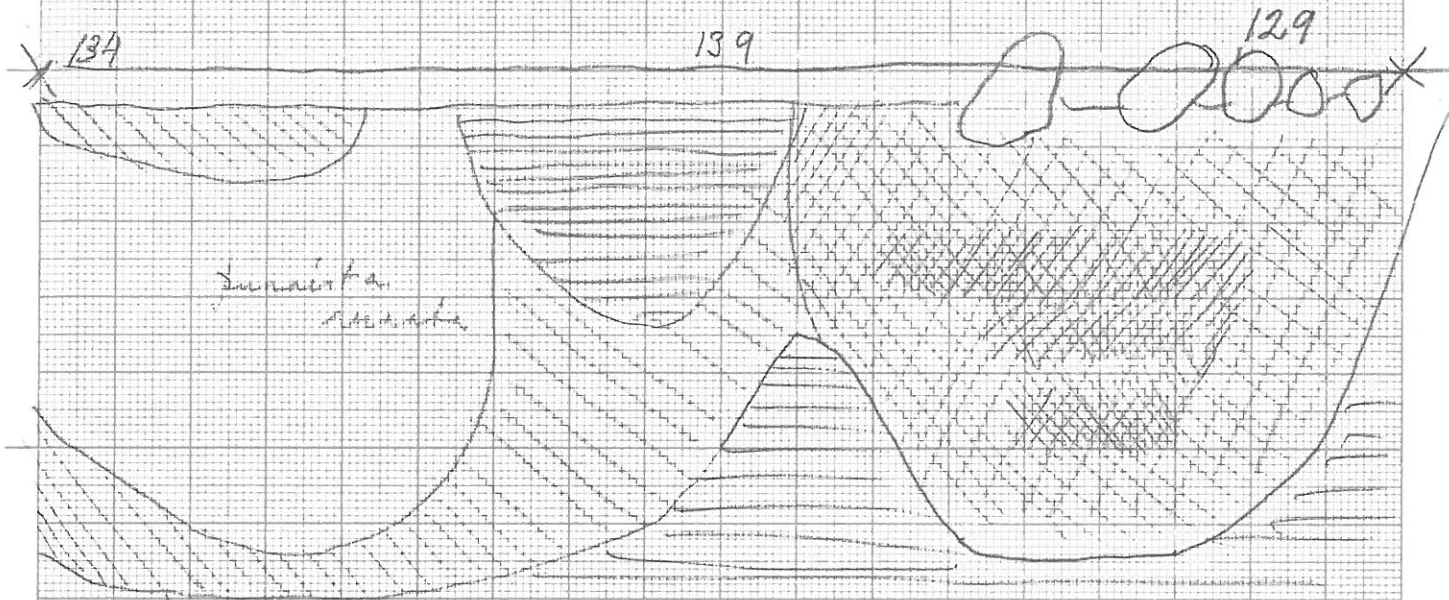
Ruokinsyötäi
Torpparimäki-Holmgård

frö E. Kallbach -53

Skala 1:20

Liittyy J. Sakamon kais. kert: en
v:lla 1956.
Liite 69.

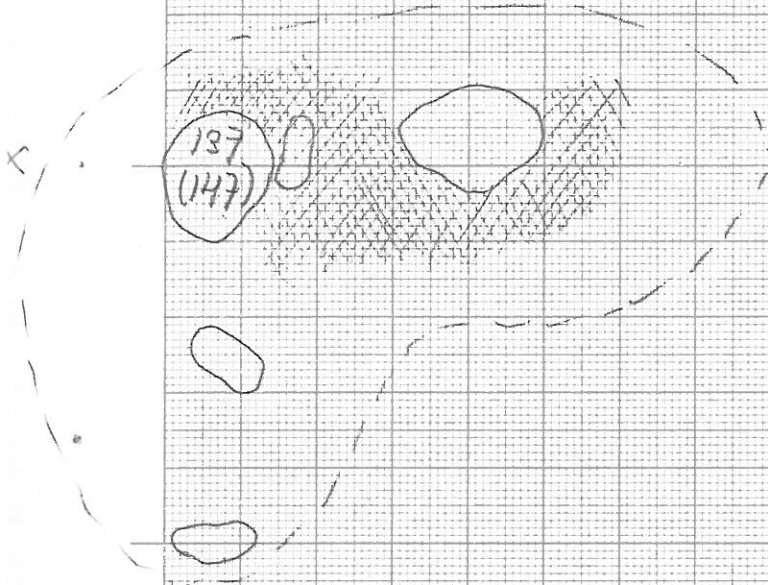
Siici III 16. k. 1. A.
profiili.

→→

Pseudosiphonotus
gryllus - *Stolung*
 print. E. Meltanen
 k. 10

Liesi III 16 k. 2. A.

151
 lukamaata

Littig J. Sankamon k. 10.
 k. 10. 1956. Lile 70.

→→

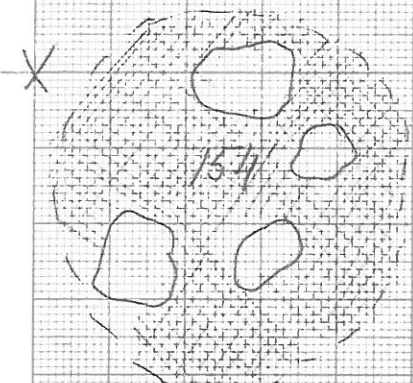
Luoteispuolella

Tooppurimäen - Eteläpuolelta

Luoteispuolelta - Eteläpuolelta

Luoteispuolelta

Luoteispuolelta III 16. k 3. A

Luoteispuolelta J. Sankkariin kais.
X kert. sen v. lta 1958. Lute 71.

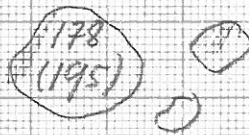
Quadratus pygmaeus

Torpparimäki - Eräseuraus

fiest. G. Heltästä - 56

liite 1:10

Liite III 16 k. H. A.

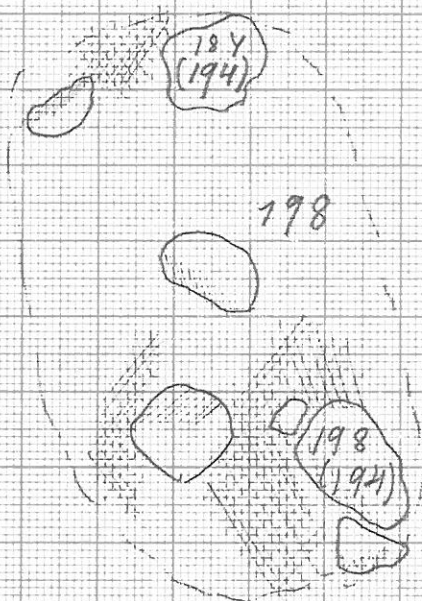
Liittyn J. Sankamon kais.
kert. sen v. lla 1956. Liite 12.

→

Ruhtinpyöteä
Toppasimäen Holmista
pöytä: E. Hiltunen - 53
Määrä: 1:10

Liesi III. 16. k. 5. A.

X

lieden pohja: 208

Littyy J. Sankamon kais. kert:een
v. 1956. Liite 73.

→
Lutskopoliin
Toppuimmale Holmgar
sist. G. Nuthall - 56
Linn 1170

Linn III 16 k. 1 B.

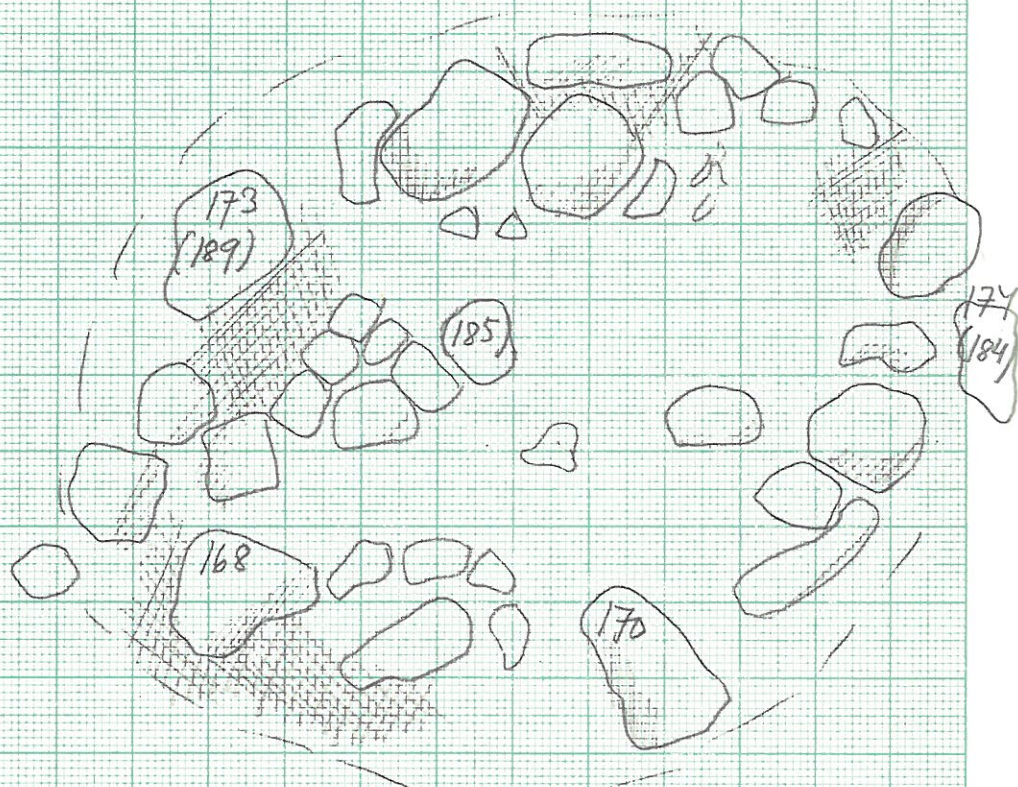
Ei mitään rokeaa, makkain
ehjää kiviä.

Liittyy J. Sankamon kivi.
kert. en v. lta 1956. Lite 11.

Ruokienpyörittäjä
 Toimipäivämäärä - Etelä-Suomi
 pöytä. G. Kallio
 Määrä 1:10

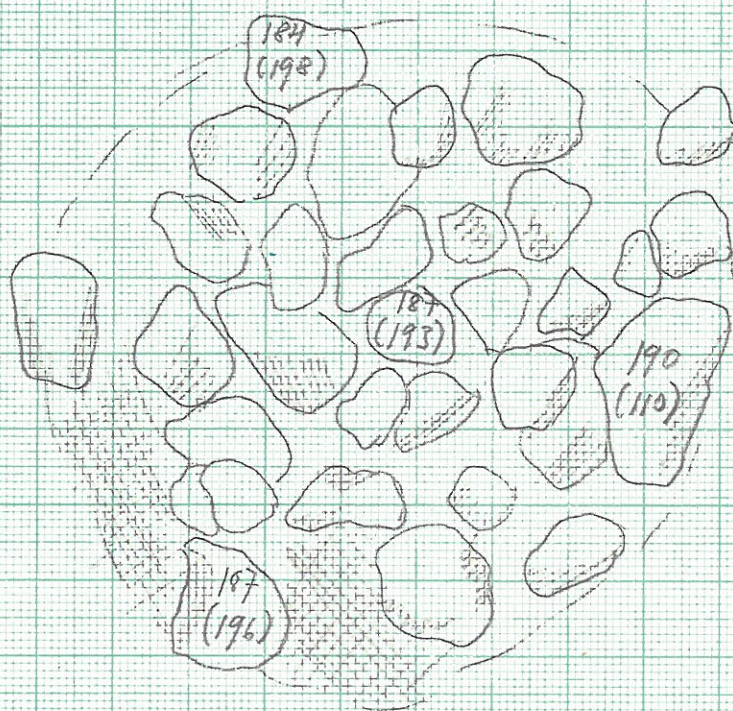
Liesi III 16 k. 2 B

Liettymä J. Sankamon kivi.
 kivi: sen v. lta 1952. Liete 75.

Duodecimpyrkä
Toppainmittä - Holmgård
pint. Matti Starck.
Mitta: 1:70.

Lieri III 16 k.3. 93

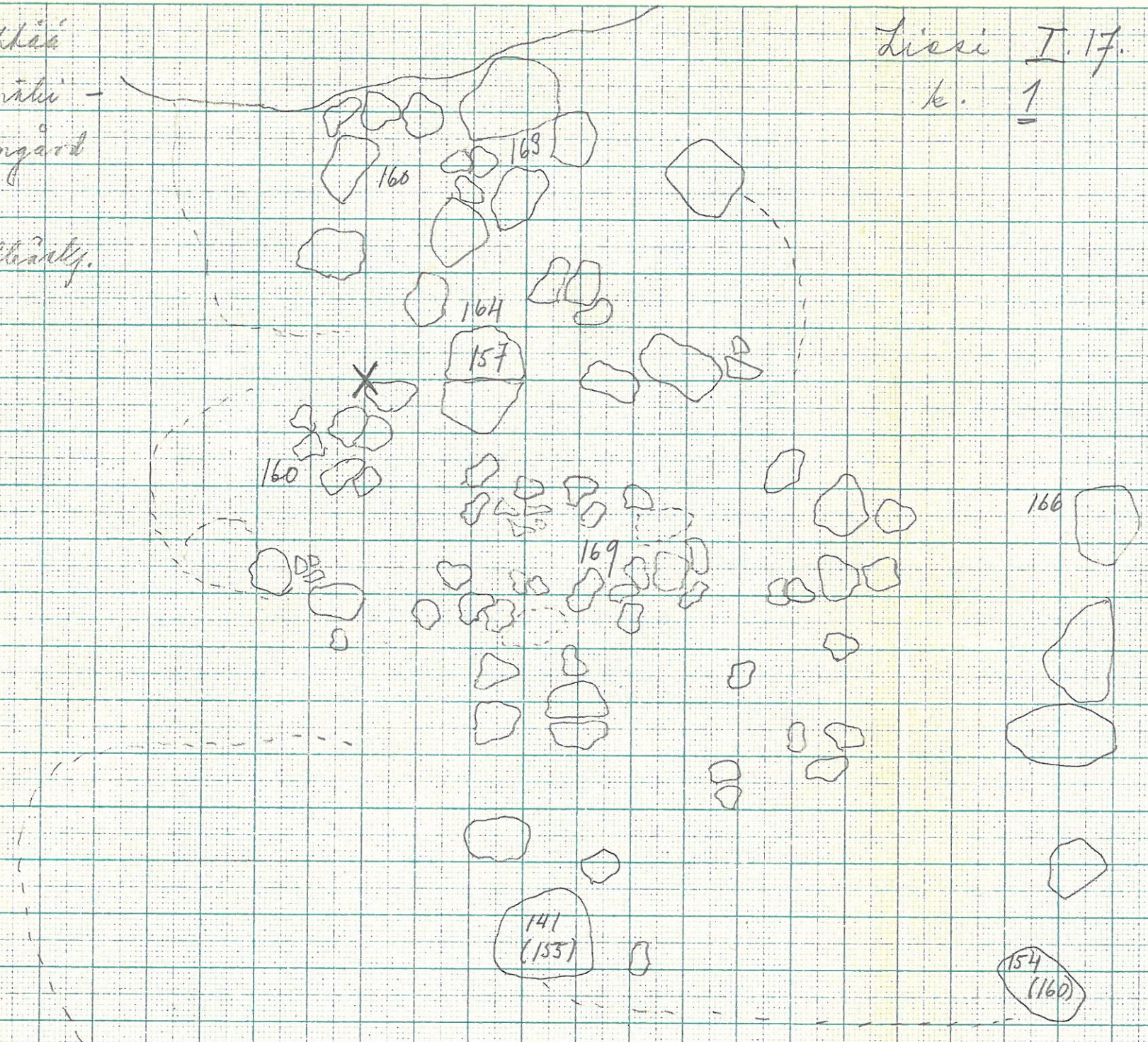
Liittyn J. Sakamson kais.
kuv: een n. lka 1956. dute 76.

Ruokkipyhkä
Torpparinmäki -
Holmgård

frukt. G. Sallanp.

Liesi I. 17.
k. 1

Mitt a 1:10

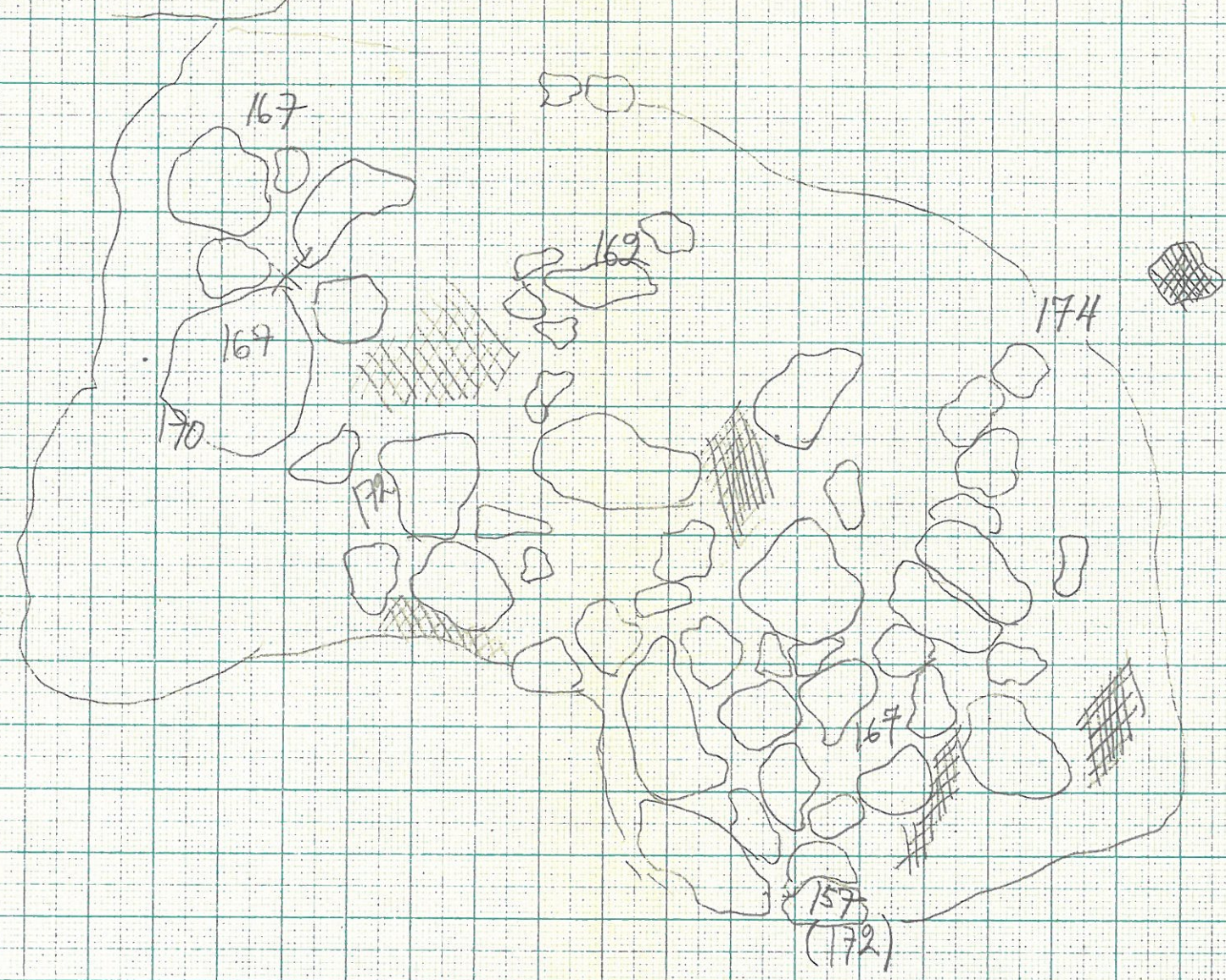
Littig J. Sankamoinen
N:o 113 1/2 A 3. (297 X 420 mm.) kert: en v: lta 1952. d: lte 77.

P.

Ruokien pyhäkäs
Toopparinmäki - Holmgård
Pint. Lj. Mittelmä

Liesi I 17.
e. 2.

Milla 1:10.

Littig J. Sankamon karto. kart. oen
N:o 1131 A 3. (297 X 420 mm.)
v: lta 1956. lute 78.

P.

Ruokunpyhtää
Torpparimäki - Holmgård
K. Ahlén - 56

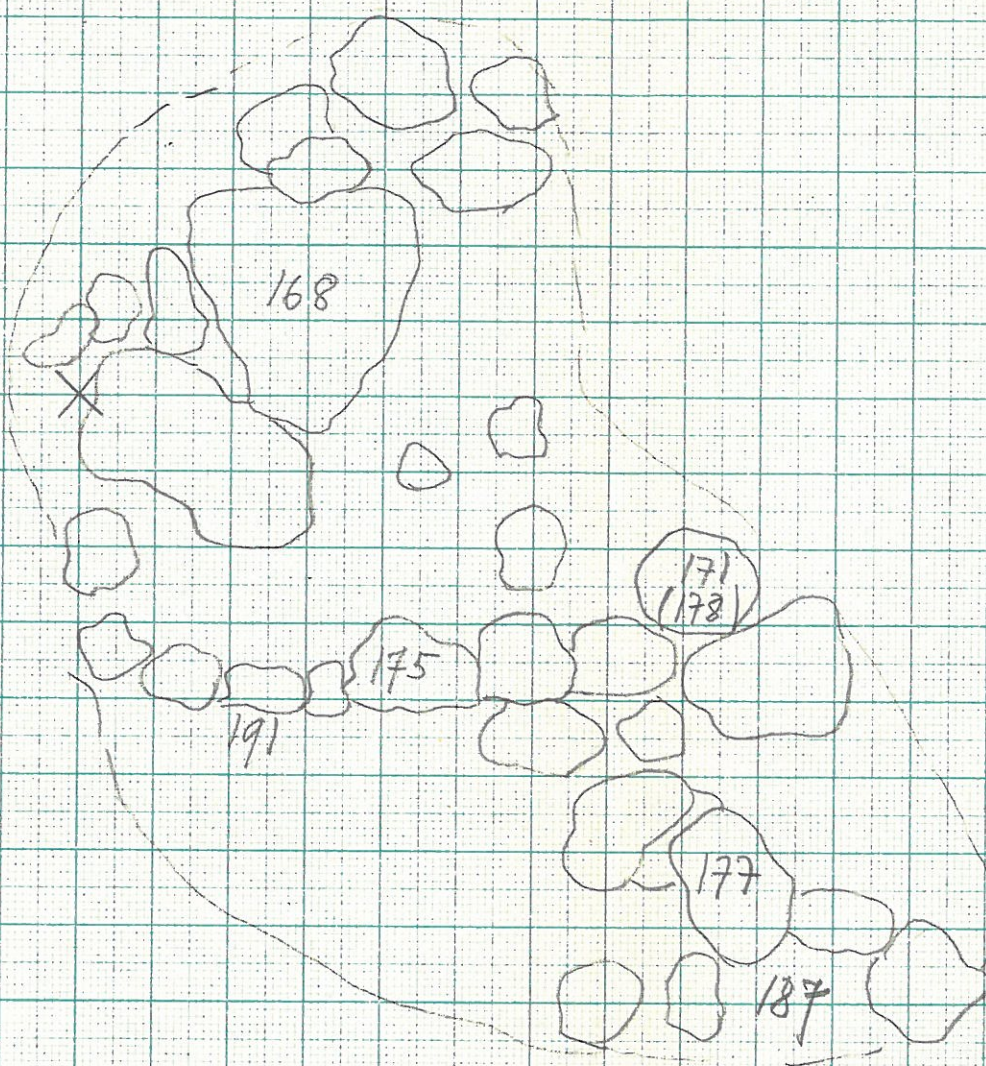
Liesi I 17. k. 9.

Milla, 1:10

lieden pohja 194

II 16

I. 18

Littly J. Sankamon kais.
N:o 1137 A.B. (297 X 420 mm.) kideen v: lla 1956. lute 79.

↓ R. II. 17.

P.

Ruokienpyrkä.
Toppuunmäen - Solmu-
pint. Oy. Mäkelä - 56

Liesi II 17. k. 1

tila 1: 10

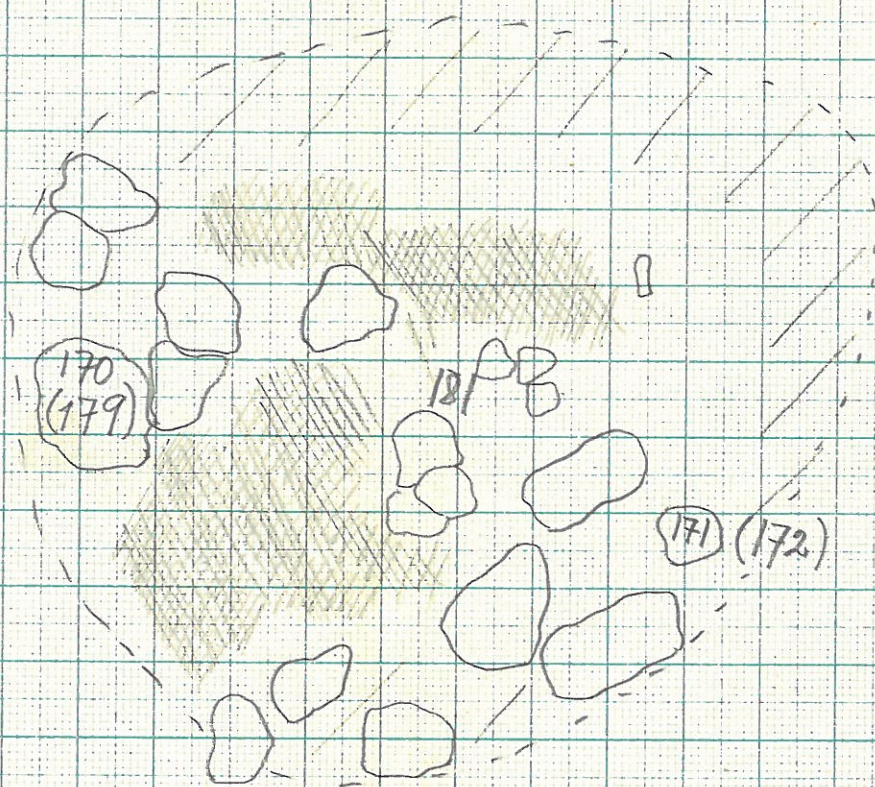
II 16

X

X

168

168

Litky J. Sankamon kais. kartteen
v: k. 1956. l. 85.

X

↓ R III 17

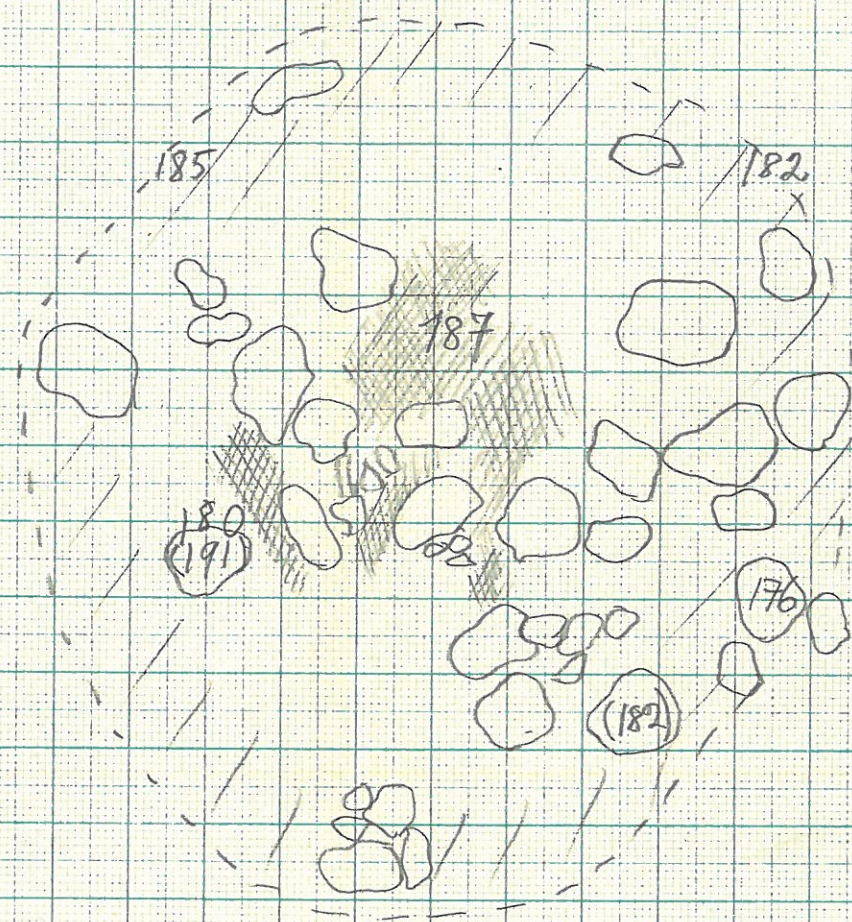
X

P.

Ruokienpyhtäin
Toppasimäki - Holmgård
pint. k. vitelkäs

Liesi II 17 k. 2.

Käälä 1:10

Littij J. Sukamon kais. kert:een
v: lta 1956. liite 81.

N:o 11 1/2 A 3. (297 X 420 mm.)

Oy Wulff Ab

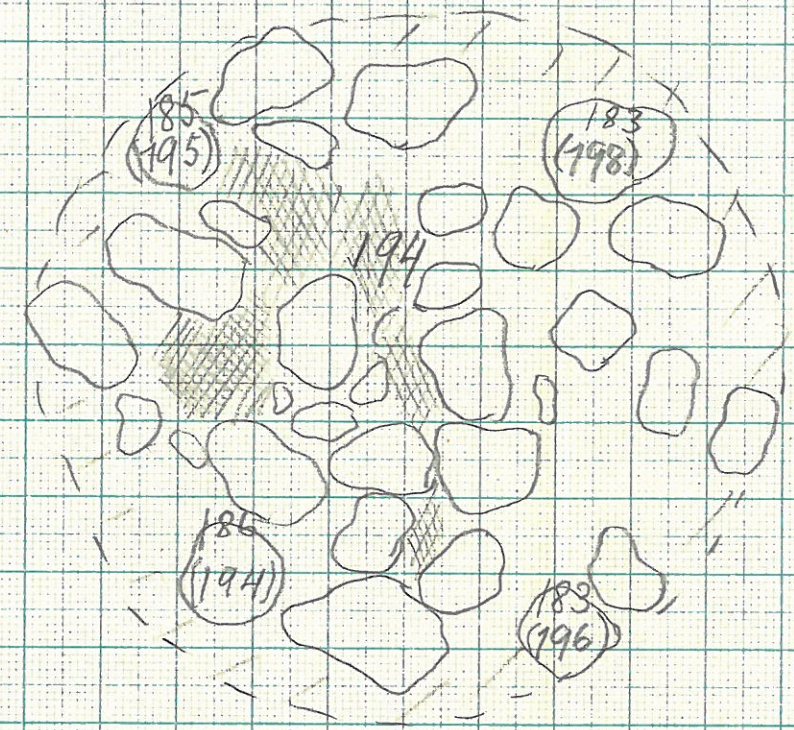
P.

Ruokienpöytä / Strömfors
Toppavimäki - Holmgård
Linn. G. Mäkelä

Lieri II 17. k. 3.

Kilja: 1: 10

X

X

lieden pohja 307.

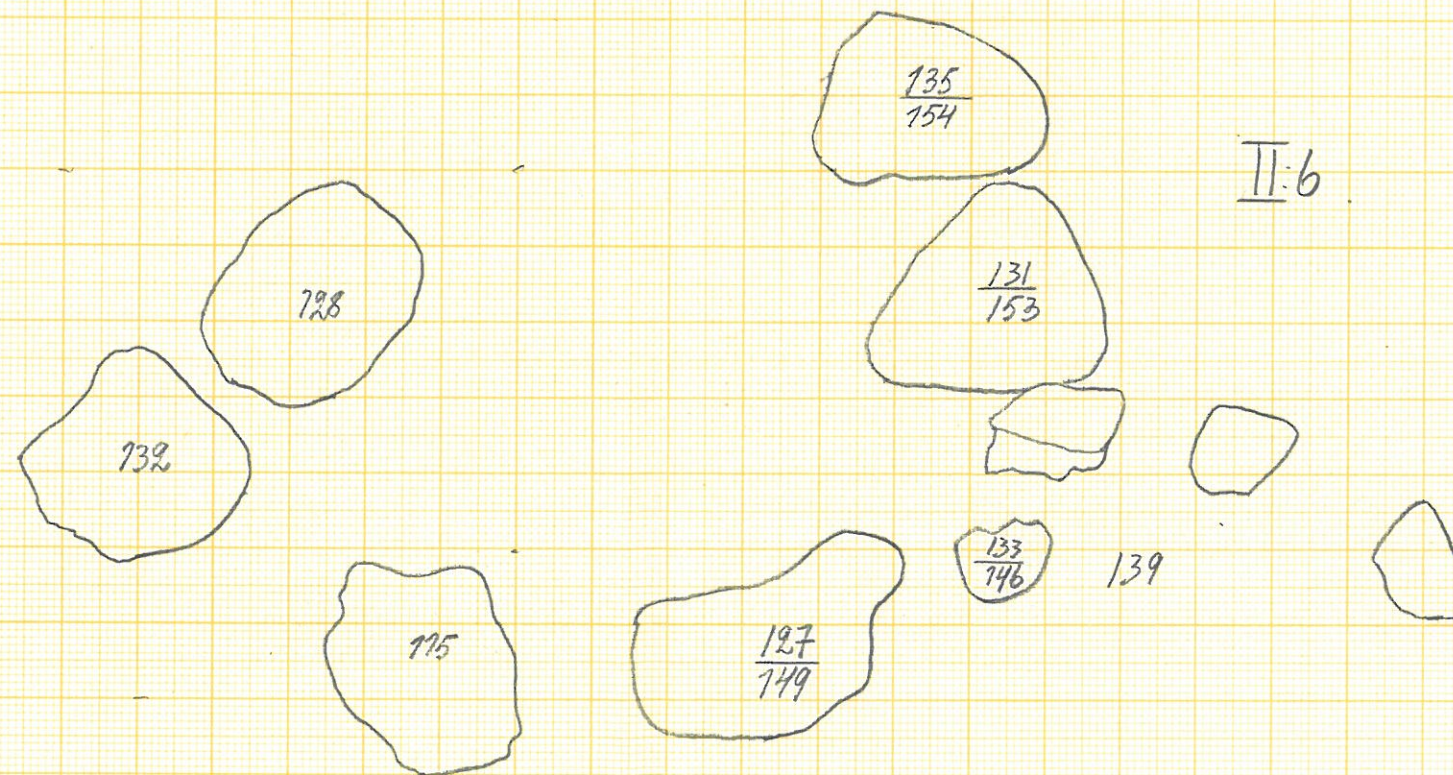
Littij J. Sarkamon kavi. kert: un
v. lta 1956. Lte 82. X

X

Ruotsinsyhtää Toivparinmäki Holmgård
M. Starck 1956.
Mitä 1:10.

Kiveys mudivissa II:5- II:6.
Pikkukivet kuulunevat liiteen II:6.

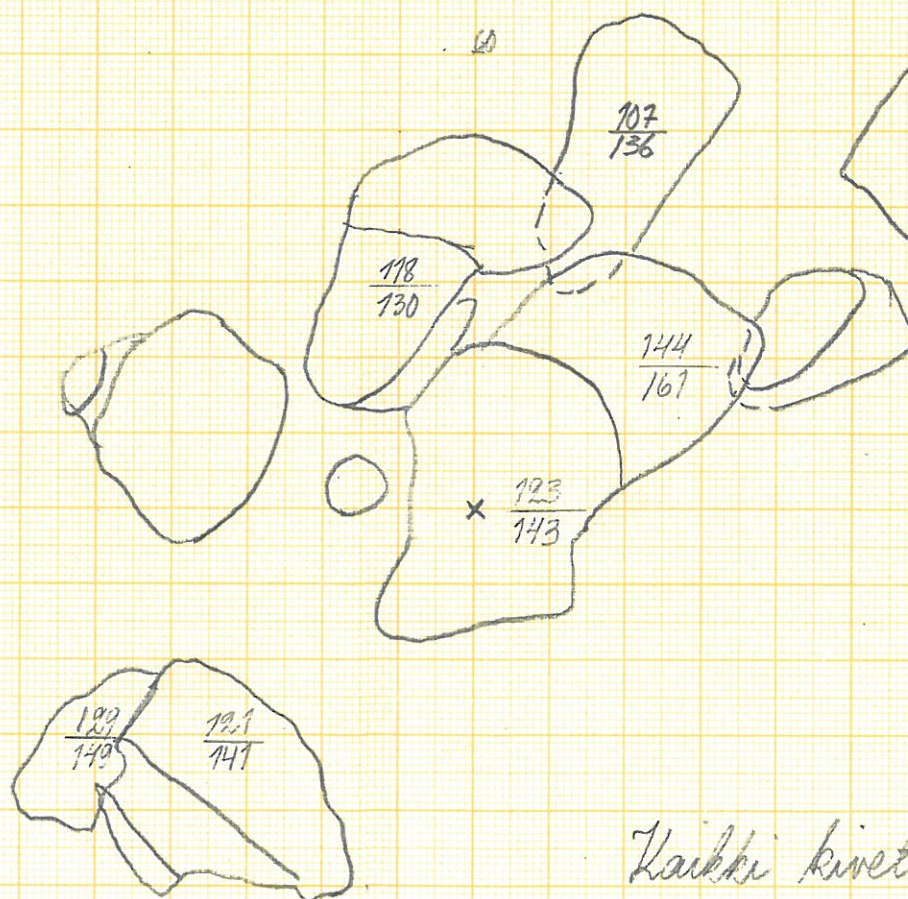
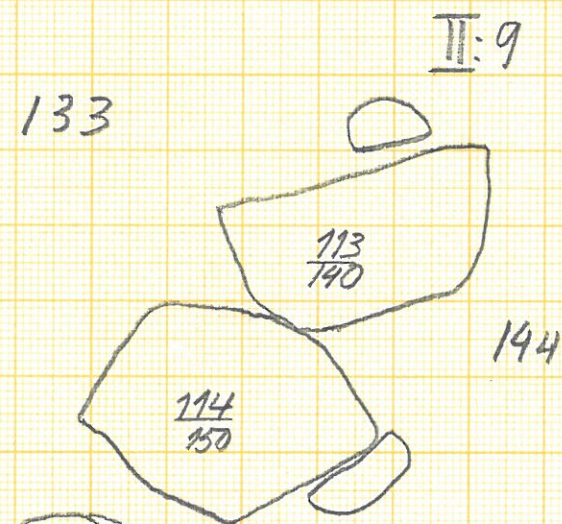
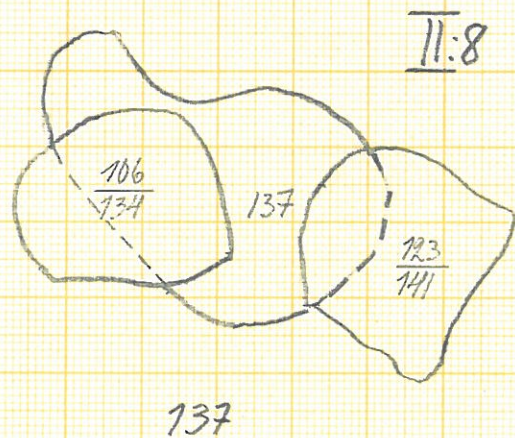
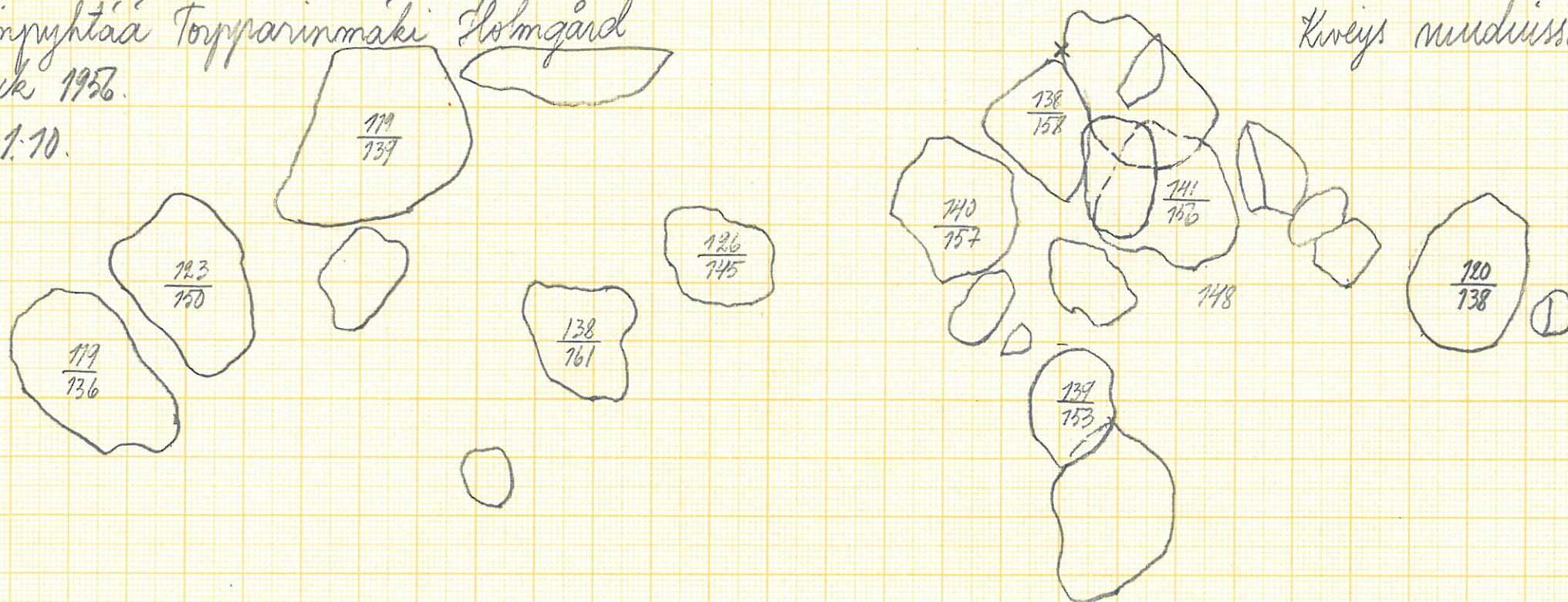
II:5

Liittyy J. Sarkamon kais. kert: een
v. lta 1956. liite 53.

* Puotsingyhtiä Torpparinmäki Holmgård
M. Starck 1956.
Mitta 1:10.

Kiveys mündissa II:8-II:9.

Kaikki kivet ovat puhtaita ja ehjiä.

Ruotsinsyhtää, Torpparinmäki, Holmgård.

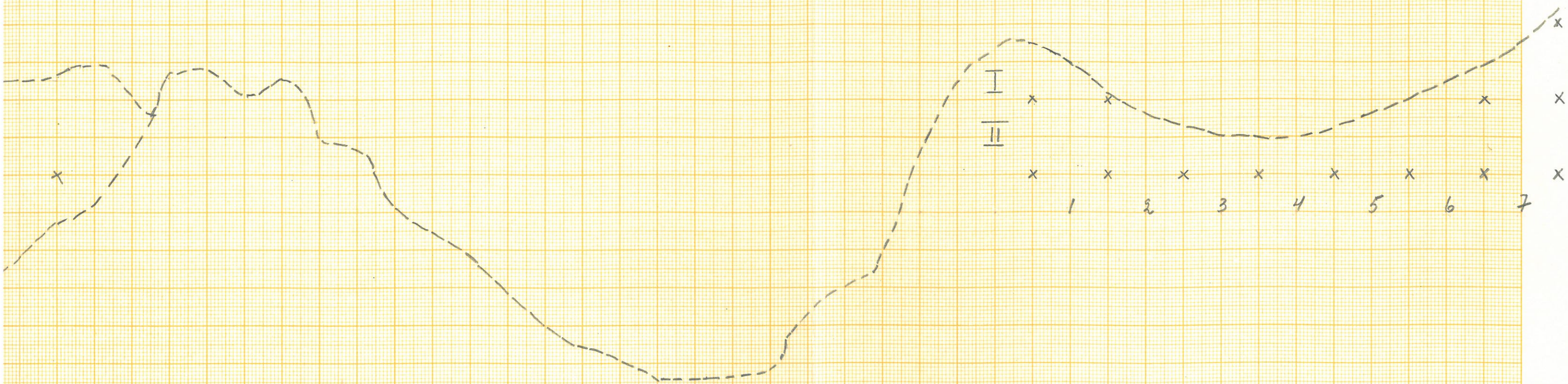
M. Starck; J. Sankamo 1956.

Mittä 1:100.

Kuopam itäreuna

Äreuna.

□ N. 0 61

□ N. 0 62

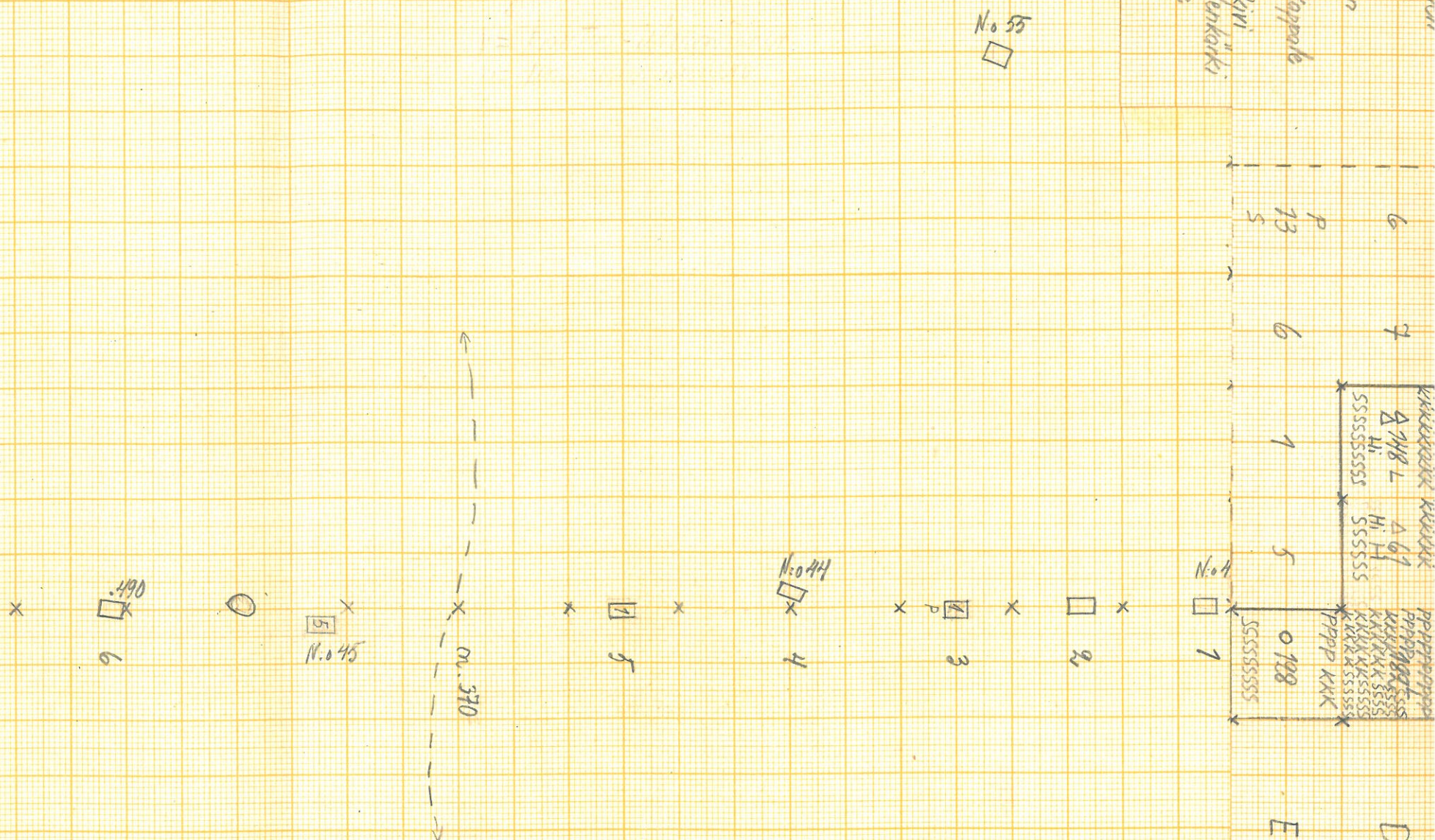
Puotsimpyhtää, Torpparinmäki, Holmgård

J. Sarkamo

Mitta 1:100.

— = jyrkähkö pieni putous

Gleiskantta eteläisestä koehuoppa

Ruotsinsyhtää Torpparinmäki Holmgård II. Löytötiheyskartta

J. Sarkamo 1956

Mittä 1:100.

Numero = Kvartsi-iskennäisiä

S = 5 saviastian ja -esineen palaa

a = asbestikeramiikka

H = hiiltä

L = palanut luunsiru

p = liimisiiskennäinen

pe = liimisiesine

● = Kvartsisesine

K = Kivi-iskennäinen

Ke = Kiviesine

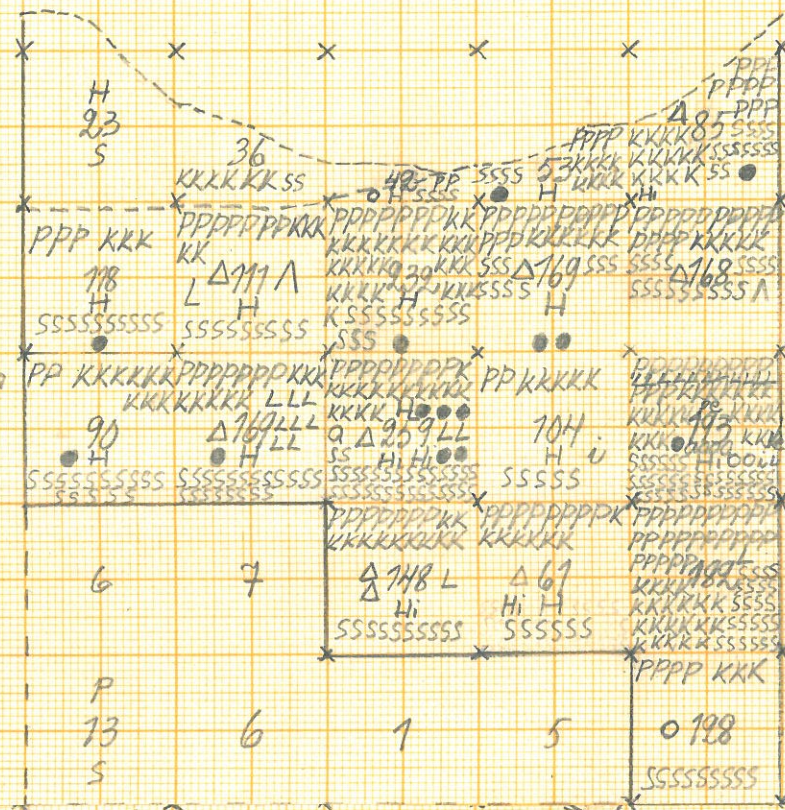
Hi = hiiri tai sen kappale

Δ = asean kappale

○ = verkon painokivi

Λ = katkennut nuolenkärki

u = idolia kappale

A

B

C

D

E

Huom. Ruutujen D:4 ja 5 sekä E:2, 3, 4 ja 5 löydökset tehty turvetta poistettaessa. Muuten näitä ruutuja ei näet tutkittu.

12. kokuoppa

No 55

No 1

No 2

No 3

No 4

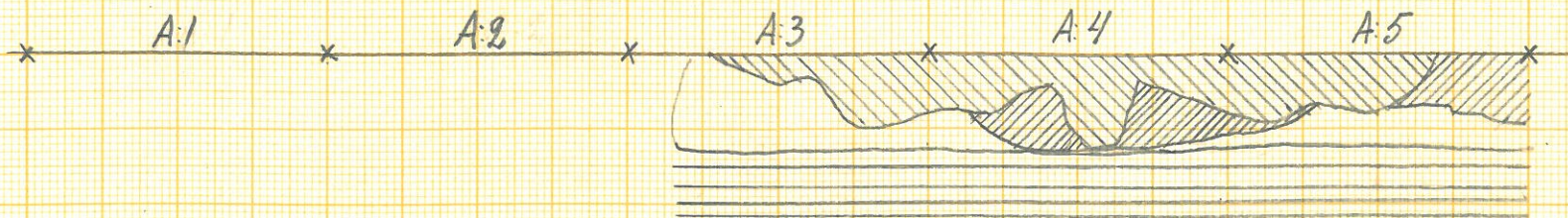
Ruotsinpyhtää, Toivparimäki, Holmgård.
M. Storch, J. Sarkamo 1956.
Mittä 1:50.

≡≡≡ = Kulttuurimaata.

≡≡ = Liikamaata.

≡ = Saven ja hiekkaa.
= Raakaa maata.

Profiili II kaivausalueen pohjoisnurassa.
olevan kuopan pohjasta koillisesta näh-
tynä.

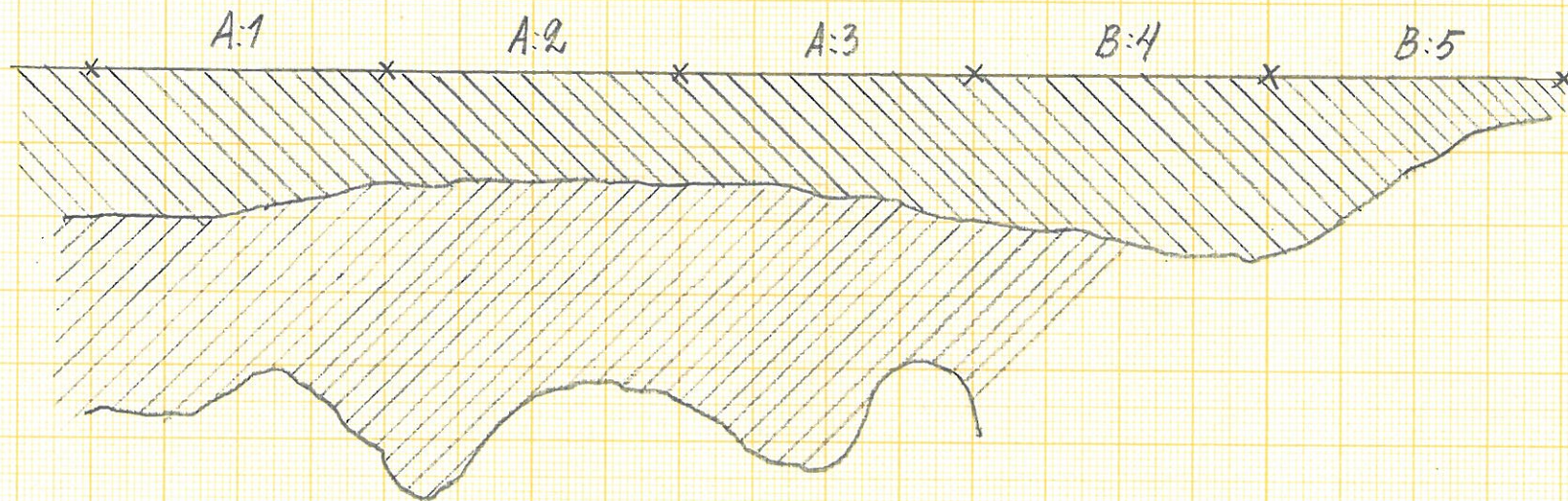
Ruotsinsyhtäjä, Torpparimäki, Holmgård.
M. Starck, J. Sankamo 1956.

Pituusmitta 1:50.

Korkeus " 1:10.

 = Kulttuurimaata.

 = Liikamaata.

II Kaivausalueen pohjoisreunassa olevan
kuopan yläreunan profiili koillisesta
nähtynä.

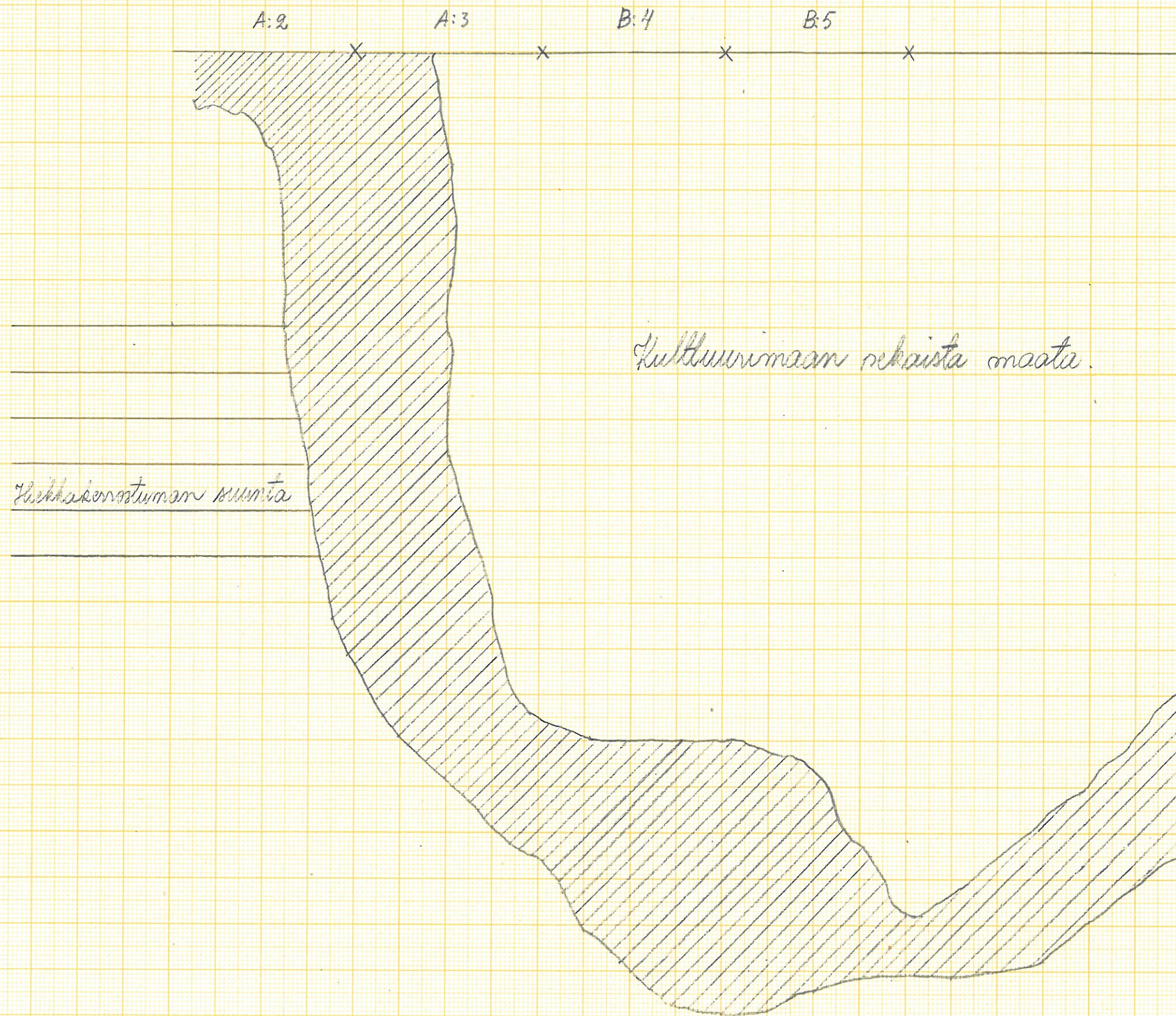
Liittyy J. Sankamon kaiv. kert.:een v. lta 1956.
Liite 89.

Ruostinpyhtäjä, Torpparinmäki Holmgård

M. Starck; J. Sarkamo 1956.

Mitta pystysuoraan 1:10 vaakasuoraan 1:50.

II Kinnasalueen pohjoisreunassa olevan kiuon leikkaus
koillisesta nähtynä.

Ruotsinpyhtää, Toijparimäki
Holmgård

M. Stenck; J. Sarkamo 1958.

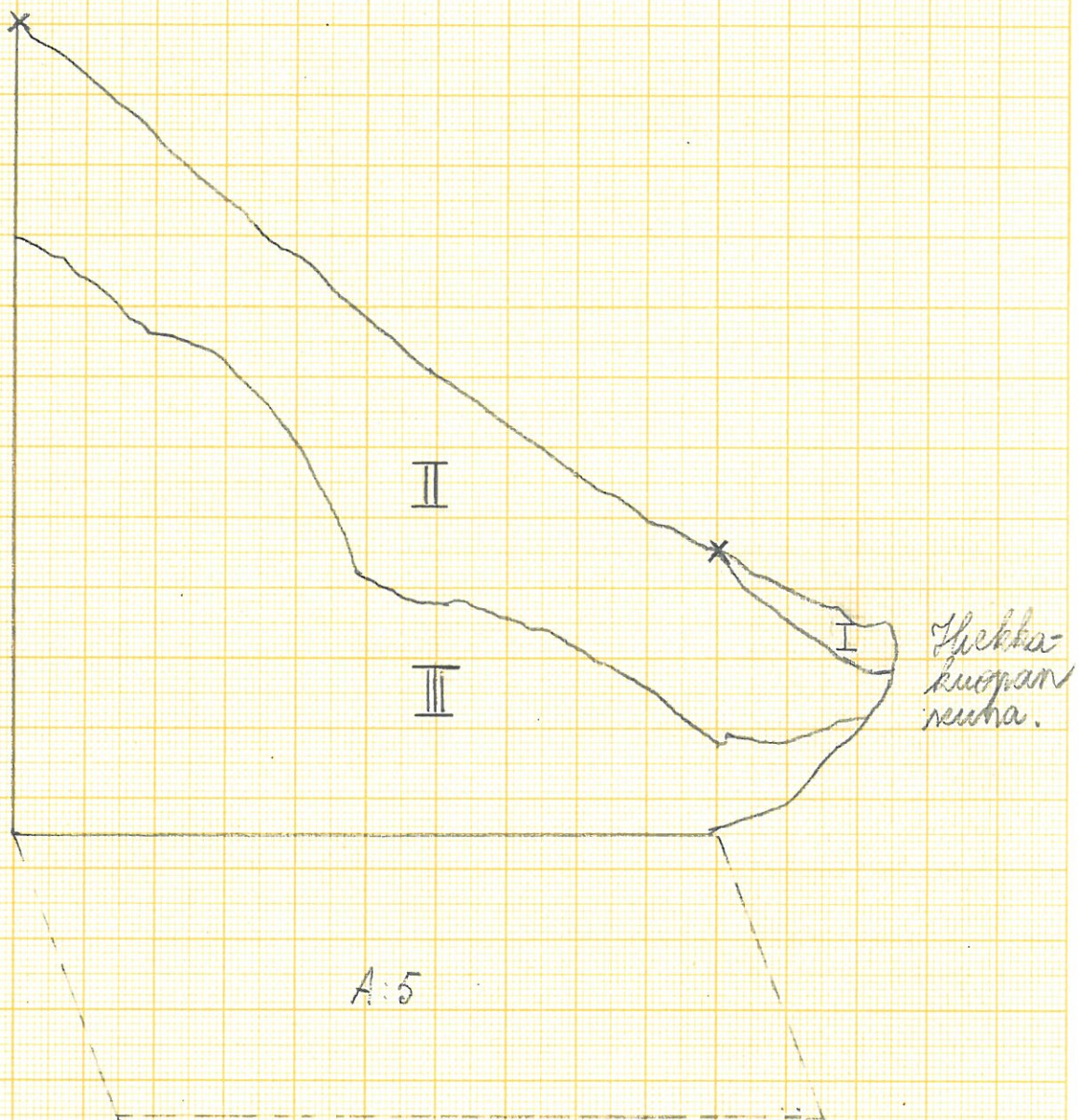
Mitta; pituus 1:20; korkeus 1:10. Turve poistettu.

I = Humuskerros.

II = Kulttuurikerros.

III = Pitelämätön pohjamaa.

II Kaivausalueen pohjoisreunalla olevan kuopan leikkauks kaakosta nähtynä.

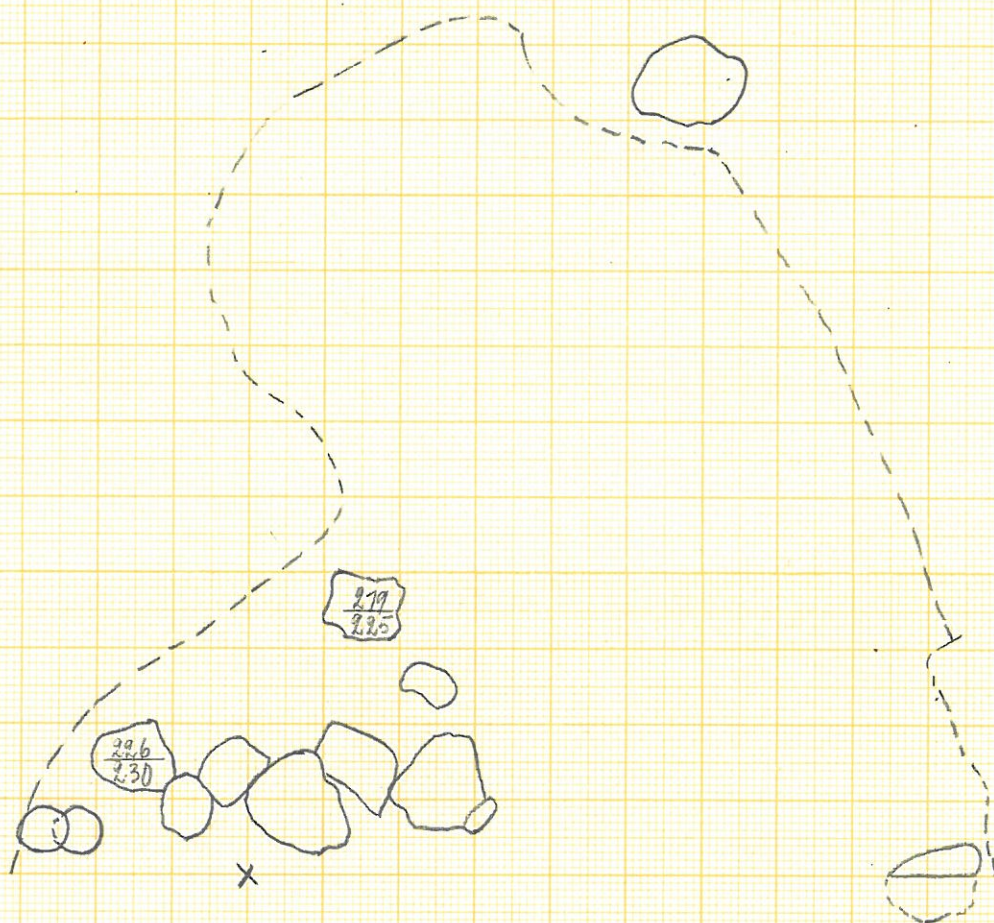

Ruotsinpyhtää Torpparimäki
Holmgård
M. Starck 1956.
Mitta 1:10.

Littty J. Lukamon kais.kerl. een
v: 162
1956.
liite 92

B:4

C:4

B:5

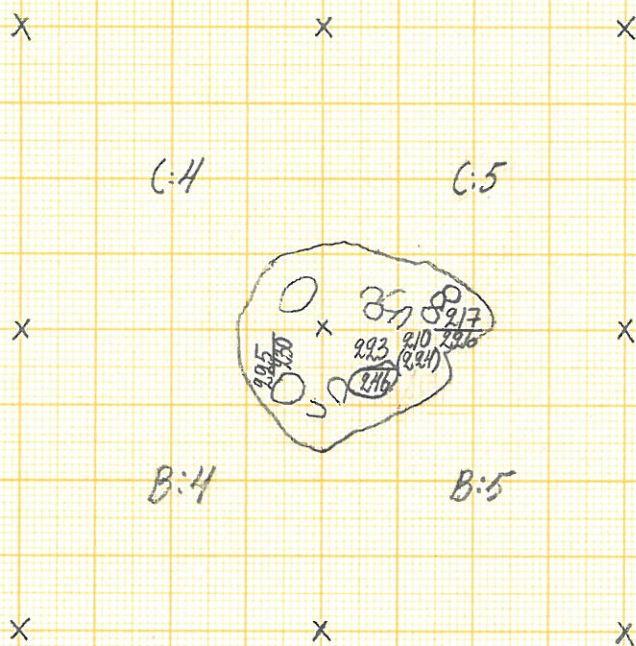
C:5

Puotsimpyhtää, Toypparinmäki
Holmgård.

M. Ståck J. Sarkamo 1956.

Liesi ruuduissa B:4, B:5-

C:4, C:5.

Liittyy J. Sarkamon kais. kert:een v: lta 1956.
liite 93.

Ruotsinpyhtää Torpparimäki Holmgård.

1. 22074

2. 22075

Sorakuopan koilliskulma. Koprasta vasemmalle olevan kielekkeen takaisesta kuopan osasta löydettiin paikan ensimmäiset saviastian ja luun palaset. Länneistä.

3.

22076

Sorakuopan koilliskulma. Länneistä.

4

Ruotsinpyhtää Toijpparinmäki Holmgård

22077

5 puuttuu

Kuopan kaakkoisreunaa
edellisistä kuvista etelään.
Lännessä.

6

22078

5(puuttuva) kuva entistä kuo-
pan reunaa 4:osta kuvasta
etelään.

22079

I kaivausalueen pohjoisosaa
ennen kaivusta metsän
raivauksen jälkeen. Etelästä

7

22080

Sorakuopan kaakkoisreunaa
ennen kaivusta. Lounaas-
ta.

Ruotinpöytä Topparinmäki Holmgård. 8

22.08.22

22.08.11

8 9

8

12 Sorakuspan länsi- ja pohjoineuna. Etelästä II kaivaus-
alueen kohdalta.

22.08.5

Koekusppaa kaivetaan
sorakuspan eteläpuolisessa
tiheässä mäenidössä.

Tesjöen laaksoa. Vasemmalla olevassa rintteessa on Tevaksen talon
 rorakkoppy. Siitä alaspäin oleva taloryhmä on Tuvas. Joen oikealla puolella
 sijaitsee asuinpaikka korkealla mäellä. Tästä oikealle alarintteessa näkyvät
 Pötarin rakennukset. Kuvan oikeassa reunassa näkyy pellonpoukama, jonka
 kautta vesi on aikomaan saattanut asuinpaikka maan. Kuvattu luoteesta
 Tevaksen eli Långforsin alapuolelta.

28

Ruotsinpyhtää Torpparimäki Holmgård

22086

Liesi II:17 mudussa; 2. krs.

29

22087

22088

30

Samat
kuvafot.

Panoraama Tervaksen talon hiekkakumpamäeltä etelään. Edessä Tervaksen rakennuksia. Keskellä viltaa vasemmalle Tesjoki, joka asuinpaikkamäen kohdalla tekee mutkan. Maässä olevan metsättömän aukon takana oli II kaivausalue ja vasemmalla I. Kuvan oikeassa laidassa ovat Pätärim rakennukset.

66.

22092

Ruostinpyhtää

Toivparinmäki Holmgård.

Liesi ruuduissa IV-V: 12-13; 2. ku. etelästä.

Panoraama Pätärin jialta etelään. Vasemmalla olevasta kynniöksestä, perunavaarista löytyi kvartseja. Keskellä olevasta kuvasta työntyy pellonkulma itään alavana osittain soistuneena.

67-69.

18

22091

17

22090

22089

Ruotsinpyhtää Toijpärinmäki Holmgård.

70.

22/21 18

II kavausalueen työmaa, koillisesta.

71.

22/22

1.

lin. Lien B:4-B:5-C:4-C:5 1. krs, lännessä

72.

22/23 45

et. Lien B:4-B:5-C:4-C:5 1. krs, etelästä

73.

22/24

43

Anniipaikkamäen eteläistä alareunaa suurine siirtokiviloikkareineen, lännessä.